

Vogelwerkgroep Losser
Jaarverslag 2021

Inhoud

Colofon	2
Voorwoord.....	3
Medewerking	4
Secretarieel verslag.....	5
Nestkastverslag 2021.....	7
Huiszwaluw en Boerenzwaluw 2021	10
Jaarverslag Ringstation Overdinkel 2021	13
Ooievaars in Losser, Dinkelland en het grensgebied	24
Resultaten broedvogelonderzoek telgebied Losser 2021	34
Kerkuilen ringen	44
De Grauwe Klauwier in Losser & Roderveld in 2021	45
Midwintertelling watervogels 2021	48
Klapekstertelling winter 2020-2021	52
Euro Birdwatch 2021	53
Oelemars in 2021	56
Zweedse Dwergganzen op de Oelemars.....	58
Telpost Oelemars 2021	62
20 jaar Telpost Oelemars	69
Ringaflezingen op de Oelemars 2021	74
Dagvlinders en libellen 2021	85
Nachtvlinderonderzoek 2021	89
Soortenlijst van de gemeente Losser	99
Waarnemingen op de Oelemars t/m 2021	101

Colofon

Redactie jaarverslag:

Leo Hassing
Ben Hulsebos
Sander Wansing

Redactieadres: vwglosser@gmail.com

Fotografie: eigen leden

Bestuur:

Niels Leerling	voorzitter
Ben Hulsebos	secretaris
Rudi Lanjouw	penningmeester
Wynand Koekkoek	lid
Angelique Lamme	lid

Contact:

vwglosser@gmail.com

Website:

www.vwglosser.nl

Vogelringstation VRS Conings:

ringstationoverdinkel@gmail.com

In 2021 werd o.a. samengewerkt met de hierna vermelde instanties/organisaties:

Vogelbescherming Nederland
Sovon Vogelonderzoek Nederland
Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer
Twentse Vogelwerkgroep
Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto
Kerkuilenwerkgroep Twente
Stichting Gierzwaluwwerkgroep Nederland
Vlinderstichting
Nederlandse Entomologische Vereniging
Gemeente Losser
Steenuilwerkgroep Nederland en Overijssel
Stork, Ooievaarswerkgroep Nederland
Waterschap Vechtstromen
Gebiedscoalitie Agrarisch Natuurbeheer NO-Twente
Domijn
WBO Wonen
Gelderman Stichting
Raven werkgroep
Texploza
Rabobank

Foto omslag: *Dwergganzen over de Oelemars, Hans Verhoeven*

Voorwoord

En weer ligt een Coronajaar achter ons, inmiddels twee jaar waarin we vrijheden inleverden, maar bijzonder voor onze Vogelwerkgroep was dat vele van onze activiteiten ondanks Corona gewoon doorgingen. Oké, er waren geen ledenvergaderingen, maar de meeste buitenactiviteiten konden doorgang vinden, zoals de tellingen op de Oelemars, nestkastenonderzoek, enkele excursies voor de leden en het vele hand- en regelwerk dat in onze gemeente door vele leden werd verricht. Hier zijn we allen trots op en is een groot compliment aan jullie allen! Hopelijk brengt 2022 de verlichting waarop we zo hopen met zijn allen en kunnen we elkaar weer treffen bij één van de bijeenkomsten, die we als bestuur organiseren.

In de afgelopen twee jaar verschenen 25 nieuwsbrieven. Deze nieuwsbrieven werden in het leven geroepen om jullie in deze periode een beetje op de hoogte te houden van de ontwikkelingen binnen onze Vogelwerkgroep, verslagen van excursies of leuke artikelen, maar ook leuke weetjes die jullie wilden vertellen. Gezien de hoge aantallen, een daverend succes en heeft het bestuur besloten om hiermee door te gaan. Dus heb je iets leuks te melden, laat het ons weten! Uiteraard een compliment aan de secretaris, die vele uren aan deze nieuwsbrieven heeft gewerkt.

Tot slot, kijken wij als bestuur er ontzettend naar uit om jullie allemaal in de nabije toekomst weer te ontmoeten. Het kan weer, dus tot gauw. Maar tot die tijd: blijf gezond, hou vol en let een beetje op elkaar! En verder vooral genieten van al het moois wat de natuur ons brengt, ieder jaar weer!

Niels Leerling, voorzitter

Medewerking

Vogelbescherming Nederland

Deelname aan de acties van Vogelbescherming Nederland in het kader van de Euro Birdwatch en de Tuinvogeltelling.

Sovon

Nestkaartenproject
LSB-project kolonievogels
BMP-Z project zeldzame broedvogels telgebied Losser
BMP-Z beektrajecten
Punttransecttellingen wintervogels op 4 routes
Midwintertelling Watervogels
Onderzoek naar Klapeksters en Ooievaars in de winter
Slaapplaatsonderzoek naar Scholeksters op de Oelemars
Maandelijkse watervogeltelling zwanen, ganzen en Grote Zilverreigers op de Oelemars

Vlinderstichting

Insturen van waarnemingen met soorten en aantallen van vlinders en libellen.
Monitoringroutes voor libellen en dagvlinders in de Duivelshof.
Inventarisaties van nachtvlinders in terreinen van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Ringstation Overdinkel en aan de Scholtinkstraat in de Gemeente Losser. Alle waarnemingen zijn op www.waarnemingen.nl ingevoerd

Twentse Vogelwerkgroep

Publicatie in vogeltijdschrift Ficedula van diverse artikelen.

Ringstation

Rondleidingen voor diverse groepen op het Ringstation.

NM/SBB

Alle waarnemingen van Z-soorten in de gebieden van NM en SBB zijn via ons kaartmateriaal verzameld en doorgegeven. Monitoring dagvlinders en libellen voor NM op de Duivelshof. Voor NM/SBB zijn nachtvlinders geïnventariseerd. Publicatie onderzoeksgegevens zeldzame broedvogels, libellen en dagvlinders voor de nieuwsbrieven van NM.

Waterschap Vechtstromen

Alle beekvogels zijn via ons kaartmateriaal doorgegeven aan het waterschap. In het Dinkeldal zijn nachtvlinders geïnventariseerd.

Agrarisch Natuurbeheer NO-Twente

Deelname aan Gebiedscoalitie NO-Twente.

Secretarieel verslag.

Bijeenkomsten

Door de corona pandemie konden onze bijeenkomsten voor een deel geen doorgang vinden. Onze traditionele Nieuwjaarsbijeenkomst in het Ringstation ging dus niet door. De voorzitter heeft alle leden daarom net voor de kerstdagen een bericht gestuurd met de beste wensen voor het nieuwe jaar. Het nestkastoverleg met coördinatoren, nestkastbouwers en controleurs moest ook worden afgezegd. Het overleg is eind januari per mail uitgevoerd, waarbij iedereen de mogelijkheden en onmogelijkheden kon aangeven. Het verslag hiervan is aan de deelnemers toegestuurd.

In maart werd de Algemene Ledenvergadering digitaal gehouden, waarbij de leden via de mail de volgende stukken werden toegestuurd: agenda, de notulen van de ALV op 17 februari 2020, het financieel verslag 2020 en begroting 2021, de toelichting op het financieel overzicht, het verslag van de secretaris en het rooster van aftreden van de bestuursleden. De kascommissie bestaande uit Ben Heerink en Sander Wansing heeft de goedkeuring over de financiën uitgesproken. Ben Heerink als aftredend kascommissielid werd bedankt voor zijn inzet en Harrie Linckens werd benoemd als opvolger. De aftredende bestuursleden Rudi Lanjouw en Wynand Koekkoek zijn weer voor drie jaren herkozen.

Regelmatig werden er vanaf het secretariaat nieuwsbrieven aan de leden verstuurd met informatie over het vogelonderzoek in de gemeente Losser om toch ondanks de corona in contact te blijven met de leden.

Op 9 september kon voor het eerst weer een ledenbijeenkomst plaatsvinden op de nieuwe locatie Café Heijdemann. Voor deze locatie is voorlopig gekozen omdat hier voldoende ruimte aanwezig is om aan de coronaregels te voldoen. In de Steenfabriek kon dat niet gewaarborgd worden. Hier werd het 20-jarig jubileum van Telpost Oelemars gevierd en na de pauze was er een presentatie door Ben Hulsebos over de bijzondere broedvogels van Losser.

Op 4 november was er eveneens een ledenbijeenkomst met na de pauze een presentatie door Sander Wansing van door onze leden ingezonden natuurfoto's.

Verdere activiteiten

Het bestuur heeft een Beleidsplan opgesteld en opgestuurd naar de belastingdienst. Daardoor voldoen we aan de richtlijnen voor de ANBI.

Op 1 januari was er de start van de trektellingen op telpost Oelemars. Deze trektellingen werden bijna dagelijks het gehele jaar door gehouden met steeds een minimale bezetting.

Zaterdag 16 januari was de dag van de jaarlijkse Midwinterwatervogeltelling, waarbij de Dinkel, de Oelemars en het Omleidingskanaal werden onderzocht op de aanwezigheid van watervogels. De gegevens zijn aan Sovon doorgegeven. In datzelfde weekend was er de jaarlijkse Ooievaarstelling, waarbij voor Sovon onderzocht werd hoeveel Ooievaars hier de winter doorbrachten.

Ook hebben diverse leden meegedaan aan de Nationale Tuinvogeltelling op 29, 30 en 31 januari. De jaarlijkse Klapekstertellingen vond dit jaar plaats op 13 februari en 15 december. Er werd 1 Klapekster aangetroffen in Punthuizen.

Vanaf 20 februari konden de tellers aan de slag om de Z-soorten (zeldzame broedvogels) voor Sovon te karteren in Telgebied Losser. Dit telgebied beslaat de gehele gemeente Losser en is ongeveer 100 km² groot. De belangrijkste en talrijkste soort daarbij is de Middelste Bonte Specht.

Vanaf 15 maart werden de kolonies met Roeken, Blauwe Reigers en later in het jaar die met Oeverzwaluwen en Huiszwaluwen voor Sovon geteld.

Het jaarlijkse onderhoud aan de oeverzwaluwwand op de Oelemars kon dit jaar helaas geen doorgang vinden.

De jaarlijkse slaaplaatstelling voor Scholeksters was dit jaar op 16 maart. Voor Sovon worden dan de Scholeksters geteld die zich 's avonds op de slaapplaats op de Oelemars bevinden. Vanaf september werden ook maandelijks ganzen, zwanen en Grote Zilverreigers op de Oelemars voor Sovon geteld.

Vanaf 1 april zijn de nestkastcontroles uitgevoerd binnen de diverse nestkastprojecten, waarbij ook sommige nestkasten vernieuwd zijn.

Bij het Ooievaarsproject werden in het voorjaar de nesten van de Ooievaars gecontroleerd op de aanwezigheid van jongen en werden de ringen van de oudervogels afgelezen.

Helaas is in april onze deelname aan de digitale Nationale Vogelweek van Vogelbescherming Nederland mislukt. Wij hadden een route uitgezet, maar door falende techniek kon de uiteindelijke weergave van de route niet tot stand komen.

Op 21 augustus zou er een werkochtend op de Oelemars zijn om de begroeiing bij de observatiehut te verwijderen en de eilandjes op te schonen. De gemeente Losser heeft deze werkzaamheden overgenomen en op 2 augustus heeft een aannemer de werkzaamheden uitgevoerd.

Het 20-jarig bestaan van telpost Oelemars werd op 4 september met 18 leden op bescheiden wijze gevierd op de telpost zelf. Ter gelegenheid van dit jubileum werd de telpost een informatiepaneel geschonken met uitleg over deze telpost. Het bord is bij de ingang bij het toegangshek geplaatst. Ook is er een kledinglijn ontworpen voor dit jubileum met T-shirts en poloshirts met de opdruk Telpost Oelemars 2001-2021.

Telpost Oelemars deed in het kader van de Euro Birdwatch op 2 oktober mee aan dit jaarlijkse evenement. Ongeveer 30 leden waren aanwezig.

In september en oktober was er een actie waarbij leden tegen gereduceerde prijs jassen, bodywarmers en petten met het logo van onze vogelwerkgroep konden bestellen. Er zijn tientallen bestellingen geplaatst.

Er werd voor het Ringstation is dit jaar iets meer geld uitgetrokken dan voorgaande jaren om een nieuwe houtkachel aan te kunnen schaffen.

In maart heeft de redactie van het Jaarverslag het uit 113 pagina's bestaande Jaarverslag 2020 gepubliceerd. Aan het eind van het jaar is de redactie van het Jaarverslag begonnen met het schrijven van de artikelen en verslagen voor het Jaarverslag 2021.

Ledenbestand:

Het ledenbestand bestond in 2021 aan het einde van het jaar uit 124 leden. Er kwamen 5 nieuwe leden bij en er waren 7 opzeggingen. Er zijn 2 donateurs. Helaas zijn 2 van onze leden dit jaar overleden.

Ben Hulsebos, secretaris Vogelwerkgroep Losser

Nestkastverslag 2021

Ook dit jaar zaten we tijdens de nestkastcontroles weer met het Corona-virus. Gelukkig konden dit jaar de nestkasten, in tegenstelling tot 2020, wel gecontroleerd worden. Wel zaten we dit jaar met een sterfgeval en ziektes van enkele controleurs waardoor o.a. de gierzwaluwkasten bij Polaroid in Enschede niet gecontroleerd konden worden. Met het ouder worden van de controleurs wordt het steeds moeilijker om de kasten en dan vooral die waarbij er geklommen moet worden gecontroleerd te krijgen.

De Koolmees had weer de meeste broedsels. Helaas mislukten er 13 broedsels. Uit de 708 gelegde eieren kwamen maar 550 jongen uit en slechts 499 konden daadwerkelijk uitvliegen.

Van de door de Pimpelmezen gelegde 302 eieren kwamen maar 240 jongen uit, waarvan er 230 konden uitvliegen.

De resultaten van de Bonte Vliegenvanger waren goed. T.o.v. 2019 was er een lichte stijging van het aantal broedsels.

Het enige broedsel van de Boomkruiper mislukte in de eifase.

Op het Arboretum had een paartje Grauwe Vliegenvangers een 2^e broedsel. Dit komt bij deze soort niet vaak voor.

De nestkastjes op het Duivelshof zijn net als voorgaande jaren niet gecontroleerd. Wel worden deze kasten ieder jaar schoongemaakt.

De resultaten van de Kerkuilen waren dit jaar magertjes. Ook werden niet alle kasten gecontroleerd. Vorig jaar waren er nog 26 broedsels, dit jaar waren er slechts 14.

De Steenuilen hadden goede resultaten. Ze hadden 37 broedsels en dat is 2 meer dan in 2020 en er vlogen 14 jongen meer uit dan in 2020. Tijdens de controle van enkele kasten werd geconstateerd dat er broedsels waren gepredeerd door zeer waarschijnlijk een Steenmarter. Deze broedsels zijn niet in dit verslag opgenomen, omdat niet bekend is om hoeveel jongen of eieren het ging.

Van de Torenavalk vlogen 8 broedsels met 36 jongen uit. Met gemiddeld 6 jongen per succesvol nest is dit een goed resultaat. Twee broedsels mislukten. Wel waren er dit jaar 2 broedsels minder dan vorig jaar.

Van de Bosuil werden geen broedsels vastgesteld, maar alle kasten zijn hier niet gecontroleerd.

De uilenkasten en torenvalkenkasten worden op veel plaatsen pas gecontroleerd wanneer er al jongen zijn. Het aantal eieren is hier gebaseerd op het aantal aanwezige jongen dat bij de controle aanwezig was. Het aantal gelegde eieren kan dus hoger zijn dan het aantal dat in de tabel genoteerd staat.

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2e broedsels	Mislukt
Koolmees	708	550	499	98	10	13
Pimpelmees	302	240	230	31	2	2
Bonte Vliegenvanger	221	167	165	36		4
Grauwe Vliegenvanger	8	6	6	2	1	
Boomklever	14	13	13	2		2
Boomkruiper	6	0	0	1		1
Gierzwaluw	24	24	24	16		
Spreeuw	24	22	22	4		
Torenavalk	39	39	36	8		2
Kerkuil	55	50	49	14		
Steenuil	108	108	106	37		
Totaal	1.507	1.219	1.150	249	13	24

Tabel 1: Totaal overzicht broedresultaten 2021

Losserhof

Aantal nestkasten 145 Bezetting: 76%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	340	266	244	44	4	9
Pimpelmees	155	120	110	14	1	1
Bonte Vliegenvanger	175	127	125	28		3
Boomklever	9	0	0	2		2
Boomkruiper	6	0	0	0		1
Spreeuw	10	9	9	2		
Totaal	695	522	488	91	5	16

Tabel 2: Resultaten Losserhof 2021

Arboretum

Aantal nestkasten 56 Bezetting: 89 %

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	150	124	95	22		1
Pimpelmees	115	93	93	14	1	1
Bonte Vliegenvanger	39	33	33	7		1
Grauwe Vliegenvanger	8	6	6	2	1	
Boomklever	5	5	5	1		
Winterkoning	4	4	4	1		
Spreeuw	5	5	5	1		
Totaal	326	270	241	48	2	3

Tabel 3: Resultaten Arboretum 2021

Engelse tuin

Aantal nestkasten 57 Bezetting 67%:

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	218	160	160	32	6	3
Pimpelmees	32	27	27	3		
Bonte Vliegenvanger	7	7	7	1		
Boomklever	14	13	13	2		
Spreeuw	8	7	7	2		
Totaal	279	214	214	40	6	3

Tabel 4: Resultaten Engelse tuin 2021

Gierzwaluw

Locatie	Ei	Jong	Uit	Aantal broedsels	Mislukt
Polaroid	-	-	-	-	
Losser	24	24	24	16	
Totaal	24	24	24	16	

Tabel 5: Resultaten Gierzwaluw 2021

Torenavalk

Locatie	Ei	Jong	Uit	Aantal broedsels	Mislukt
Gemeente Losser	39	39	36	8	2
Totaal	39	39	36	6	

Tabel 6: Resultaten Torenavalk 2021

Steenuil

Locatie	Ei	Jong	Uit	Aantal broedsels	Mislukt
Gemeente Losser e/o	108	108	106	37	
Totaal	108	108	106	37	

Tabel 7: Resultaten Steenuil 2021

Kerkuil

	Ei	Jong	Uit	Aantal broedsels	Bijzonderheden
Gemeente Losser e/o	55	50	49	14	
Totaal	55	50	49	14	

Tabel 8: Resultaten Kerkuil 2021

Leo Hassing

Huiszwaluw en Boerenzwaluw 2021

Huiszwaluw

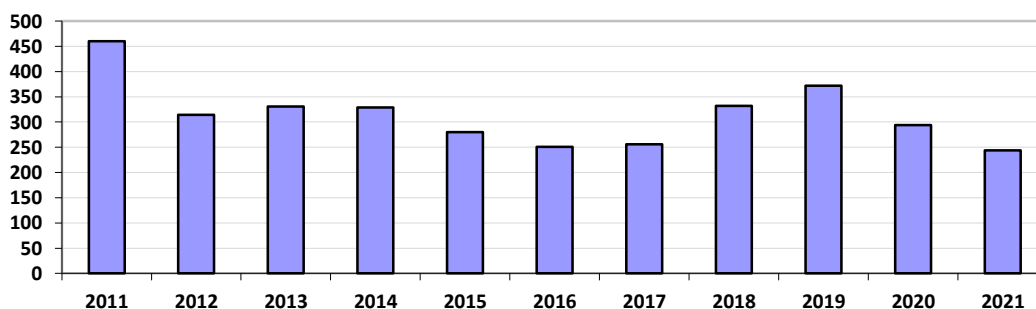
De onderstaande tabel biedt een overzicht van de kwartblokken met bewoonde nesten. Elk kwartblok kan 1 of meer kolonies bevatten, maar deze afzonderlijke kolonies worden jaarlijks per kwartblok verzameld. Zo is dit namelijk in de begintijd van de inventarisaties met Sovon afgesproken en zo moet het dus jaarlijks voortgezet worden. Een kwartblok is een vierde deel van een atlasblok, zoals die in de Topografische inventarisatie atlas zijn vastgesteld.

Door het overlijden van een van de tellers die een aanzienlijk deel van de kolonies jaarlijks telde, zijn er nieuwe tellers ingeschakeld en zijn de kolonies waar al jarenlang geen Huiszwaluwen meer zaten geschrapt van de lijst. Dat heeft het aantal weergegeven kunstnesten beïnvloed.

De grootste kolonie met 36 nesten bevond zich dit jaar aan de Austweg in De Lutte. Ongeveer 33% van de in totaal 62 kunstnesten werd door de Huiszwaluwen ook daadwerkelijk gebruikt. De kolommen 2012 t/m 2021 geven het aantal bewoonde nesten inclusief de kunstnesten weer. De huiszwaluwpopulatie in de gemeente Losser vertoont langzaam maar zeker een dalende tendens. In 2012 heeft deze zwaluw behoorlijke verliezen geleden, waarbij de populatie met ongeveer 32% was afgenomen. Daarna trad een licht herstel op, gevolgd door verdere afname. Vanaf 2018 was er weer een opleving ten opzichte van vorige jaren en zaten we weer boven het niveau van 2013. Dit jaar en ook vorig jaar was er een behoorlijke teruggang. De lege vakjes geven aan dat de kolonie nog niet bekend was of dat er niet geteld is. De huiszwaluwstellingen vormen een onderdeel van een grootschalig project waarbij alle kolonies in heel NO-Twente worden geteld. De coördinatie wordt gedaan door Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto uit Weerselo, waarbij ongeveer 2000 nesten jaarlijks geteld worden door leden van diverse vogelwerkgroepen. Voor Losser wordt de coördinatie gedaan door Bennie Egberink. De invoer bij Sovon van de huiszwaluwkolonies wordt momenteel voor het Losserse deel door ons zelf gedaan.

Kwart-blok	Plaats	Kunstnesten 2021		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
		Aan-tal	Be-woond										
2931-4	Beuningen	16	8	18	16	21	40	30	33	35	36	22	22
2932-1	Beuningen			11	5					5			
2932-2	Beuningen			0	11	11				5	6		
2932-3	Beuningen			10	31	20	3	2	1	10	13	6	15
2932-4	Beuningen	8	2	33	40	40	24	15	18	19	13	10	8
2941-2	De Lutte			7	9	16	26	22	26	20	11	8	7
2941-3	De Lutte	13	0	28	45	51	42	39	28	33	25	41	26
2941-4	De Lutte	19	7	50	34	24	26	21	26	34	81	69	50
2942-1	De Lutte			26	33	31	20	19	28	23	18	20	13
2942-3	De Lutte			73	61	54	44	40	40	38	59	47	43
2951-1	De Lutte			15	9	10	12	13	4	27	27	24	10
2951-2	De Lutte			11	7	6	8	9	6	4	6	5	2
2951-3	Lonneker	6	3	6	5	12	10	5	16	25	26	7	8
2951-4	Losser			3	4	2	1	2		5	5	1	0
2952-1	De Lutte			9	8	9	9	21	18	31	33	21	26
2952-3	Losser			7	4	2	1	0	0	0	0	0	0
3511-2	Losser			7	9	13	8	10	8	8	5	3	0
3512-1	Overdinkel					7	6	3	4	10	8	10	14
Totaal		62	20	314	331	329	280	251	256	332	372	294	244

Tabel 1: Resultaten Huiszwaluwen 2012-2021

Grafiek 1: Ontwikkeling Huiszwaluw 2011-2021

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
44	47	38	32	31	29	34	38	33	30

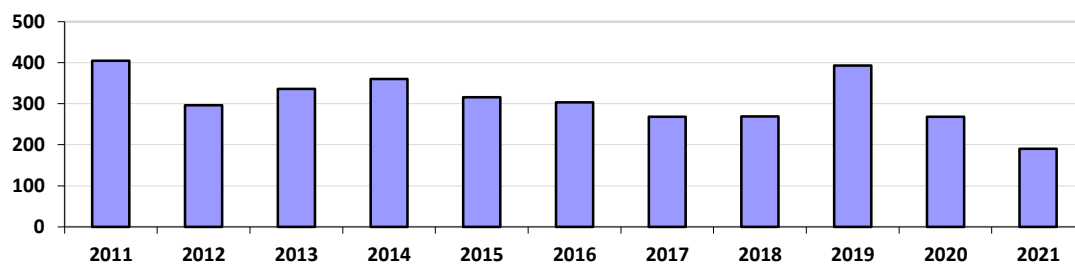
Tabel 2: Aantal kolonies van de Huiszwaluw 2012-2021

Boerenzwaluw

In de volgende tabel staat een overzicht van het aantal bewoonde nesten van de Boerenzwaluw op de bezochte locaties. De genoemde aantallen betreffen uitsluitend bewoonde nesten die aangetroffen zijn in gebouwen, waar ook het huiszwaluwenonderzoek plaatsvond. Ook hier zijn de gegevens per kwartblok verzameld. Een aantal stallen zijn i.v.m. corona niet onderzocht. De nadruk lag op het inventariseren van Huiszwaluwen, omdat dit een van de Sovonprojecten is. De aantallen van dit jaar geven geen reëel beeld vanwege de corona-maatregelen. Andere oorzaken: het is bijna onmogelijk om in de grote nieuwe stallen de nesten te tellen omdat de teller er nagenoeg niet meer bij kan komen. Ook worden de telresultaten niet door Sovon gevolgd. De lege vakjes geven aan dat de kolonie nog niet bekend was of dat er niet geteld is.

Kwartblok	Plaats	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
2848-4	Oldenzaal	3	4	7	7	7	10	11	16	14	6
2931-4	Beuningen	53	60	65	64	72	71	60	57	54	30
2932-1	Beuningen	4	7	7				0			
2932-2	Beuningen		3	3				0			
2932-3	Beuningen	0	2	2				0			
2932-4	Beuningen	42	42	42	46	49	21	16	20	14	16
2941-2	De Lutte	4	4	5	8	10	13	9	14	13	15
2941-3	De Lutte	7	7	9	5	4	5	4	5	2	2
2941-4	De Lutte	60	67	77	41	35	20	35	68	42	22
2942-1	De Lutte	35	18	32	43	41	33	32	38	20	16
2942-3	De Lutte	42	68	55	61	48	55	53	54	48	41
2951-1	De Lutte	6	15	13	3	0	0	0	0	0	
2951-2	De Lutte	6	6	8	7	7	10	8	8	6	3
2951-3	Lonneker	22	16	12	10	7	14	12	19	14	16
2951-4	Losser	3	2	5	5	7		6	10	20	7
2952-1	De Lutte	4	9	11	7	8	13	15	37	13	15
2952-3	Losser	2	2	3	4	3	4	6	44	9	
3511-2	Losser	3	4	4	5	2	2	2	3	1	1
Totaal		296	336	360	316	303	268	269	393	270	190

Tabel 3: Resultaten Boerenzwaluw 2012-2021

Grafiek 2: Ontwikkeling Boerenzwaluw 2012-2021

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
45	45	51	44	36	31	36	40	33	25

Tabel 4: Aantal locaties van de Boerenzwaluw 2012-2021

Bennie Egberink

Jaarverslag Ringstation Overdinkel 2021

We willen dit 45ste jaarverslag beginnen met het zeer droevige bericht, dat onze mede ringer Peter Blijenberg op 80 jarige leeftijd is overleden.

Peter was al vaak voor zonsopkomst in Overdinkel. Zoals elke ringer had Peter ook zijn voorkeur voor de vangst en het ringen van bepaalde soorten. Zijn lievelingsvogel was de Grote Gele Kwikstaart. Ook al ving hij maar een enkele vogel van deze fraaie Twentse soort, de vangochtend was in ieder geval voor hem succesvol. Op Ringstation Overdinkel was Peter naast ringer ook de technische man en ontwikkelde een weersbestendige geluidsinstallatie en vernieuwde de slagnetten. Peter was keurmeester voor zangvogels geweest en deze kennis kwam vaak van pas bij vogels met kleurafwijkingen. Bij het ringen van de Gierzwaluwen bij Polaroid in Enschede was hij altijd present en handig in het controleren van de nestkasten, ook als deze hoog aan het gebouw waren bevestigd. Zeer zorgvuldig en bekwaam registreerde hij het Nestkaartenproject van deze soort.

Ook bij het ringen van de ooievaars was hij altijd aanwezig, ondanks zijn leeftijd haalde hij op de ladder of in de hoogwerker de jonge ooievaars van het nest.

We hebben met Peter een zeer beminlijk persoon, gedreven vrijwilliger met hart voor de natuur verloren.

Ze zitten soms wel erg hoog

Klaar om te worden geringd

Dit jaar was het 2^e jaar op rij dat we te maken hadden met het corona-virus. Ook wij kwamen daar niet zonder problemen vanaf. Harrie kreeg het en was tijden uit de running. Ook rugproblemen en een gekneusde hand zorgden er voor dat hij niet actief kon zijn. Helaas heeft hij besloten om zijn ringvergunning niet te verlengen. Weer een enorm verlies voor ons ringstation. Hij blijft wel actief met het aflezen van ringen. Harrie bedankt voor jouw jarenlange inzet voor het ringstation.

Ook Leo kwam er dit jaar niet ongeschonden van af. In augustus kreeg hij een nieuwe prothese in zijn rechterknie (hij had er al een in zijn linkerknie), waardoor hij een maand uit de running was. Hij heeft het ringen weer opgepakt maar het gaat nog altijd moeizaam en daardoor is er een kleinere opstelling van de vangmiddelen.

Door bovenstaande gezondheidsproblemen en overlijden is er dit jaar duidelijk minder vaak gevangen. Vooral het missen van een aantal weken in de zomer hakt er wel in.

Zwarte Specht

In dit verslagjaar zijn er 3820 vogels van een ring voorzien verdeeld over 56 soorten. Er werd één nieuwe soort geringd t.w. een Zwarte Specht. Alle Nederlandse spechtsoorten hebben we nu kunnen ringen. In 2020 werden er door het ringstation nog 153 Goudhanen geringd. Dit jaar bleef de teller steken op slechts 10 exemplaren. Ook van de Zwartkop zijn duidelijk minder exemplaren geringd respectievelijk 1765 in 2020 om 974 in 2021. Ook van andere soorten zijn er veel minder gevangen zoals van de Tuinfluiter (126 om 41) en de Tjiftjaf (413 om 222). In januari en februari konden tijdens een korte sneeuwperiode Kokmeeuwen geringd worden. Een Kokmeeuw met Helsinki-ring werd gecontroleerd. Ook konden enkele Buizerds gevangen en geringd worden in deze periode. In december konden nog enkele Kokmeeuwen worden geringd. Hier zat een in Duitsland geringd exemplaar bij. Van de Grote Gele Kwikstaart werd in dit verslagjaar maar een exemplaar geringd, oorzaak was de knieoperatie van de ringer, waardoor er alleen met de mistnetten is gewerkt.

Helsinki-ring Kokmeeuw

slagnet in de sneeuw

Buizerd

Bijzondere soorten waren dit jaar o.a. een Siberische Tjiftjaf, een Noordse Fitis, een Witkopstaartmees en twee Nachtegalen. De Bladkoning werd wel waargenomen op het ringstation en reageerde duidelijk op het geluid dat werd afgespeeld. Helaas liet dit exemplaar zich niet vangen. Hoewel in Nederland een groot aantal Pimpelmezen werd geringd, bleek het op het ringstation duidelijk geen mezenjaar te zijn. Het aantal Pimpelmezen bleef steken op 701 exemplaren. Ook het aantal Koolmezen bleef laag (bijna 800). Ook van de andere soorten mezen zijn er ook maar een beperkt aantal exemplaren geringd.

Siberische Tjiftjaf

Nachtegaal

Buiten het ringstation werden ook niet veel vogels geringd. Doordat Harrie is gestopt met het controleren van nestkasten werden er minder jongen geringd.

Bij de Gierzwaluwen zijn alleen de kasten in Losser gecontroleerd. Hier werden bij 16 broedsels 24 jongen geringd. De nestkasten in Enschede zijn niet gecontroleerd (fysieke problemen van de ringer). De Kerkuil deed het ook minder. In totaal zijn er 14 broedsels geweest waarbij er maar 49 jongen zijn uitgevlogen.

Gierzwaluw

Torenvalk

Geringde vogels 2021 in ons werkgebied

Soort	Ringstation		Werkgebied VWG		Totaal	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Ooievaar			4	7	4	7
Blauwe Reiger	1				1	
Wilde Eend		2				2
Sperwer	5	4			5	4
Buizerd		4				4
Torenvalk	1	1	45	23	46	24
Kokmeeuw	11	39			11	39
Houtduif	4	8			4	8
Kerkuil			58	32	58	32
Steenuil			100	82	100	82
Bosuil			2		2	
Gierzwaluw			50	29	50	29
IJsvogel	1				1	
Draaihals	3				3	
Zwarte Specht		1				1
Groene Specht	6	2			6	2
Grote Bonte Specht	7	12			7	12
Middelste Bonte Specht	2				2	
Kleine Bonte Specht	2	1			2	1
Veldleeuwerik	5	2			5	2
Boerenwaluw	1				1	
Boompieper	7	1			7	1
Graspieper	20	3			20	3
Witte Kwikstaart	3	3			3	3
Grote Gele Kwikstaart	65	1			65	1
Winterkoning	33	35			33	35
Heggenmus	198	102			198	102
Roodborst	545	338			545	338
Nachtegaal	3	2			3	2
Gekraagde Roodstaart	35	22			35	22
Zwarte Roodstaart	2	2			2	2
Merel	116	113			116	113
Kramsvogel		1				1
Zanglijster	33	46			33	46
Oostelijk Zanglijster		1				1
Koperwiek	54	9			54	9
Grote Lijster	1	3			1	3
Sprinkhaanzanger	27	13			27	13
Rietzanger	1	4			1	4
Bosrietzanger	45	16			45	16
Kleine Karekiet	72	62			72	62
Spotvogel	4				4	
Braamsluiper	16	6			16	6
Grasmus	33	15			33	15
Tuinfluit	126	42			126	42
Zwartkop	1.765	978			1.765	978
Bladkoning	1				1	
Tjiftjaf	413	228			413	228

Soort	Ringstation		Werkgebied VWG		Totaal	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Siberische Tjiftjaf		1				1
Fitis	24	14			24	14
Noordse Fitis		1				1
Goudhaan	153	10			153	10
Vuurgoudhaan	15	12			15	12
Bonte Vliegervanger	11	9			11	9
Staartmees	32	12			32	12
Witkopstaartmees		1				1
Glanskop	10	6			10	6
Pimpelmees	937	701			937	701
Koolmees	748	797			748	797
Boomklever	4	7			4	7
Boomkruiper	17	11			17	11
Gai	2	2			2	2
Ekster	2				2	
Spreeuw	2	6			2	6
Huismus	61	50			61	50
Ringmus	8	5			8	5
Vink	96	56			96	56
Keep		4				4
Putter	1				1	
Groenling	7	1			7	1
Sijs	6	16			6	16
Kleine Barmsijs	1				1	
Goudvink	2	1			2	1
Totaal aantal exemplaren	5.806	3.845	259	173	6.065	4.018
Totaal aantal soorten	60	58	6	5	66	62

Eigen terugvangsten

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Buizerd							1	1
Houtduif					1			1
Steenuil				1				1
Groene Specht					1			1
Grote Bonte Specht						2	6	8
Winterkoning					3	4	4	11
Heggenmus	2				3	10	16	31
Roodborst	4				1	38	21	64
Zwarte Roodstaart							1	1
Gekraagde Roodstaart					1			1
Merel				4	9	25	19	57
Zanglijster						1		1
Braamsluiper							1	1
Zwartkop				1		2	11	14
Tjiftjaf							5	5
Fitis							1	1
Goudhaan						3	1	4
Bonte Vliegervanger							2	2
Staartmees						1	1	2
Glanskop						2	15	17
Pimpelmees	1			4	25	99	73	202
Koolmees		1	2	6	34	77	133	253
Boomklever							3	3
Boomkruiper						2	7	9
Gai				1	1			2
Huismus				1	4	1		6
Vink		1	1	3	4	6	10	25
Totaal	7	2	3	21	87	273	331	724

Terugvangsten Europa

Buiten de Benelux

No	Regio	Soort	RingNo.	Ringplaats	Geringd	Plaats terugvangst	Tijd en afstand	Omstandigheden
1	Marseille, Frankrijk	Zwartkop, als 1kj	Arnhem Y...009008	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	20-9-2019	Marseille, Frankrijk	485 dagen, 1.000 km	Glasslachtoffer Levend
2	Tusby, Finland	Kokmeeuw, als onbekend	Helsinki ST..314129	Tusby, Finland	22-6-2017	Overdinkel, Nederland	1.298 dagen, 1.432 km	Gevangen en gecontroleerd
3	Achete, Portugal	Zwartkop, als > 1kj	Arnhem V...839372	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	1-5-2016	Achete, Portugal	629 dagen, 1.875 km	Gevangen en gecontroleerd
4	Sevilla, Spanje	Zwartkop, als > 1kj	Arnhem V...842794	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	16-4-2017	Sevilla, Spanje	1.055 dagen, 1.952 km	Gevangen en gecontroleerd
5	Friedland, Duitsland	Kerkuil, als nestjong	Arnhem ...5486334	De Lutte, Losser, Nederland	5-6-2019	Friedland, Duitsland	656 dagen, 223 km	Verkeerslachtoffer
6	Simmerath, Duitsland	Zwartkop, als 1kj	Arnhem V...951769	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	20-9-2018	Simmerath, Duitsland	631 dagen, 186 km	Dood gevonden
7	Haselünne, Duitsland	Kerkuil, als nestjong	Arnhem ...5486329	Lonneker, Enschede, Nederland	30-5-2019	Haselünne, Duitsland	786 dagen, 58 km	Slachtoffer plastic afval
7	Handrun, Duitsland	Steenuil als nestjong	Arnhem ...3817520	Friso Koop	26-5-2017	Handrun, Duitsland	235 dagen, 41 km	Dood gevonden
8	Münster, Duitsland	Pimpelmees, als 1kj	Helgoland ..90509729	Münster, Duitsland	9-11-2019	Overdinkel, Nederland	16 dagen, 49 km	Gevangen en gecontroleerd
9	VRS-Overdinkel, Nederland	Kokmeeuw, als nestjong	Helgoland ...5433505	Bockhorst, Duitsland	3-6-2015	VRS-Overdinkel, Nederland	2.394 dagen, 97 km	Gevangen en gecontroleerd

1. Een Zwartkop die op het ringstation een ring had gekregen, liet hem ruim een jaar later zien in Marseille te Frankrijk. Helaas overleefde de Zwartkop dit niet.

2. Wij hebben aan Finland kunnen doorgeven, dat een door hun geringde Kokmeeuw even bij ons op bezoek was.

3 en 4. Zwartkoppen verblijven in de winter in het zuiden van Europa. Twee lieten daar bij een ringstation hun gegevens achter. Erg leuk om iets te horen uit die regio. Net een vakantiekaartje.

5 t/m 7. Een aantal vogels werd teruggemeld uit Duitsland. Allen hebben het niet overleefd. Een Kerkuil, geringd in de Lutte, werd door het verkeer gepakt, een andere Kerkuil (uit Lonneker) gaf ons duidelijk te kennen, dat plastic een groot probleem is. Alleen met zijn dood kon deze Kerkuil ons deze boodschap geven.

Een Steenuil, als nestjong door Friso geringd, is na 235 dagen en 41 kilometer verderop in de regio van Handrun dood teruggevonden. Voor een Steenuil is dit een grote afstand en daarom toch een mooie waarneming.

Tot slot werd er nog een Zwartkop dood gevonden in Simmerath. Oorzaak is onbekend.

8 en 9. Ook wij wisten een aantal meldingen terug te geven aan Duitsland. Een Pimpelmees en een Kokmeeuw.

Terugvangsten Benelux

No	Regio	Soort	RingNo.	Ringplaats	Geringd	Plaats terugvangst	Tijd en afstand	Omstandigheden
1	Losser, Enschede en omstreken	Steenuil, als nestjong	Arnhem 3829573	Lutterstraat, Losser, Nederland	29-5-2020	Losser, Nederland	33 dagen, 1 km	Verkeers slachtoffer
1	Losser, Enschede en omstreken	Merel, als 2 kj	Arnhem L...474851	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	15-5-2018	Glane, Nederland	1.058 dagen, 1 km	Katslachtoffer
1	Losser, Enschede en omstreken	Bonte Vliegenvanger, als nestjong	Arnhem BF...96863	Losserhof, Losser, Nederland	27-5-2019	Losserhof, Nederland	730 dagen, 0 km	Gevangen en gecontroleerd
1	Losser, Enschede en omstreken	Zwartkop, als > 1kj	Arnhem V...986322	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	24-4-2019	Enschede, Nederland	738 dagen, 9 km	Raamslachtoffer - Dood

1	Losser, Enschede en omstreken	Merel, als 1kj	Arnhem L...545700	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	3-11-2019	Losser, Nederland	639 dagen, 0 km	Verkeersslachtoffer
1	Losser, Enschede en omstreken	Heggenmus, als volgroeid	Arnhem BN...92929	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	8-9-2021	Overdinkel, Nederland	16 dagen, 0 km	Raamslachtoffer - Dood
2	Epe, Nederland	Kerkuil, als nestjong	Arnhem 5405709	Gunneman, Losser, Nederland	7-6-2012	Epe, Nederland	282 dagen, 66 km	Verkeersslachtoffer
3	Kollumerpomp, Nederland	Kerkuil, als nestjong	Arnhem 5455527	Hogeveldweg, Enschede, Nederland	11-6-2018	Kollumerpomp, Nederland	973 dagen, 132 km	Dood gevonden
4	Almere, Nederland	Kokmeeuw, als 2kj	Arnhem ...3717710	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	16-1-2017	Almere, Nederland	1.488 dagen, 122 km	Ring afgelezen in het veld
4	Almere, Nederland	Rietzanger, als 1kj	Arnhem BJ...67903	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	9-8-2019	Almere, Nederland	667 dagen, 124 km	Gevangen en gecontroleerd
5	Bemmel, Nederland	Kokmeeuw, als > 2kj	Arnhem ...3762471	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	26-1-2017	Bemmel, Nederland	1.479 dagen, 84 km	Ring afgelezen in het veld
6	Beltrum, Nederland	Kerkuil, als nestjong	Arnhem ...5405768	Ter Denge, Losser, Nederland	15-6-2015	Beltrum, Nederland	2.178 dagen, 35 km	Gevangen en gecontroleerd
7	Lebbeke, België	Zwartkop, als 1kj	Brussels ..16193014	Lebbeke, België	8-9-2019	Overdinkel, Nederland	591 dagen, 242 km	Gevangen en gecontroleerd
8	Saint-Georges-sur-Meuse, België	Zwartkop, als 1kj	Brussels ..16057757	Saint-Georges-sur-Meuse, België	22-8-2019	Overdinkel, Nederland	589 dagen, 218 km	Gevangen en gecontroleerd
9	Herve, België	Roodborst, als > 1kj	Arnhem BL...75011	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	16-4-2020	Herve, België	181 dagen, 195 km	Gevangen en gecontroleerd
10	Hoeselt, België	Zwartkop, als > 1kj	Arnhem V...986013	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	6-4-2019	Hoeselt, België	546 dagen, 190 km	Gevangen en gecontroleerd
11	Wingene, België	Zwartkop, als 1kj	Arnhem Y...036626	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	18-8-2022	Wingene, België	22 dagen, 291 km	Gevangen en gecontroleerd
12	Lanaken, België	Kleine Karekiet, als > 1kj	Arnhem BJ...57263	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	30-7-2019	Lanaken, België	2 dagen, 174 km	Gevangen en gecontroleerd
13	Lier, België	Kleine Karekiet, als 1kj	Arnhem BL...75322	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	7-8-2020	Lier, België	6 dagen, 209 km	Gevangen en gecontroleerd
14	Mechelen, België	Zwartkop, als 1kj	Arnhem V...987531	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	31-8-2019	Mechelen, België	377 dagen, 223 km	Gevangen en gecontroleerd
15	Terwolde, Nederland	Koolmees, als 1kj	Arnhem Y...101726	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	18-10-2021	Terwolde, Nederland	26 dagen, 63 km	Raamslachtoffer - Dood
16	Wesepe, Nederland	Pimpelmees, als > 1kj	Arnhem BN...53699	Wesepe, Nederland	24-11-2020	VRS-Overdinkel, Nederland	374 dagen, 57 km	Gevangen en gecontroleerd
17	Artis, Amsterdam, Nederland	Kokmeeuw, als 2kj	Arnhem ...3762503	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	28-1-2017	Artis, Amsterdam, Nederland	1.377 dagen, 144 km	Gevangen en gecontroleerd
18	Wapenveld, Nederland	Ransuil, als 1kj	Arnhem ...5289775	VRS-Overdinkel, Losser, Nederland	16-9-1998	Wapenveld, Nederland	3.496 dagen, 72 km	Verkeersslachtoffer

1. In de omgeving van Losser en Enschede zijn een aantal meldingen langs gekomen. Een Steenuil door de vogelwerkgroep geringd in 2020 bleek na 33 dagen al te zijn aangereden. Ook een Merel werd vlakbij het ringstation op de weg gevonden, een Heggenmus en een Zwartkop vlogen zich te pletter tegen een raam en een andere Merel werd verrast door een kat en overleefde dit niet. De enige leuke terugmelding dit jaar uit de eigen omgeving was een Bonte Vliegenvanger die als jong was geringd op de Losserhof in 2019 en als broedvogel in een nestkast op de Losserhof werd gecontroleerd.

2. Een in 2012 geringde Kerkuil heeft het bijna een jaar overleefd. Helaas kwam deze net voor het broedseizoen het jaar erop een auto tegen bij Epe in Gelderland. De Kerkuil was gerings bij de Lonnekermarkeweg te Enschede.

3. Hetzelfde lot onderging een Kerkuil die aan de Hogelandweg te Enschede was geringd in de kast. Waarschijnlijk heeft deze wel een aantal nesten kunnen grootbrengen. Na tweeëneenhalf jaar werd hij dood gevonden bij een gebouw.

4. Uit Almere kwamen dit jaar 2 meldingen terug. De ring van een iets oudere Kokmeeuw werd eindelijk na 4 jaar afgelezen door een actieve vogelaar. Daarnaast werd er een Rietzanger door een ringer gevangen en aan ons doorgegeven dat deze vogel nog leefde.

5. Ook in Bemmelen bij Arnhem werd na bijna 3 jaar een door ons geringde Kokmeeuw afgelezen.

6. In Beltrum werd in een nestkast een door ons geringde Kerkuil gevonden. En dat na ruim 2000 dagen. Mooie oude Kerkuil.

7 tot 14. Het is al bekend, dat de vogels tijdens de trek België aandoen. De meldingen, die we dit jaar uit België kregen bevestigen dit. Vanuit Overdinkel trekken de vogels richting het zuiden. Alleen is dit niet via een aparte route. Via verschillende ringstations in België komen diverse meldingen van vogels die wij hebben geringd of van vogels die door de Belgen zijn geringd en even bij ons op bezoek komen.

15. Helaas kregen we uit Terwolde nog een melding van een raamslachtoffer. Een Koolmees dit keer.

16 en 17. Wat geldt voor België, geldt natuurlijk ook voor Nederland. Ook vanuit de ringstations in Nederland komen af en toe meldingen. Wij vingden een Pimpelmees uit Wesepe en een Kokmeeuw die een ring kreeg van ons werd bij Artis teruggevangen.

18. Na 9,5 jaar werd een door ons in 1998 geringde Ransuil langs een weg in Wapenfeld op 12 april 2008 teruggevonden. Vergeleken met de meeste vogels is dit een mooie leeftijd. Alleen blijft het verkeer een probleem. De terugmelding werd pas dit jaar doorgegeven.

Terugmeldingen Ooievaars

Ook dit jaar kwamen er weer veel meldingen van Ooievaars. Dit is dankzij het makkelijker aflezen van de ELSA-ringen met de verrekijker of telescoop. En daar zijn een aantal vogelaars in gespecialiseerd. Hierdoor is er een goed beeld te krijgen wat de Ooievaars doen. Zo komt de Ooievaar terug in het land vanaf ongeveer maart, gaat broeden en krijgt jongen die in juli ongeveer uitvliegen, waarna ze met de ouders in de weilanden rondom het nest foerageren. Daarna vertrekken de meeste naar het zuiden en worden dan in Spanje teruggezien. De vogels keren dan terug, maar verspreiden zich dan wel over Nederland/Duitsland. Een aantal komt zelfs terug naar het ouderlijk nest. Hieronder de kaart van de meest leuke meldingen.

No.	Regio	RingNo.	Ringplaats/Datum	Tijd en afstand
1	Losser en omstreken	1E837	Losser, 11-06-2013	20 km, 2.828 dagen.
1	Losser en omstreken	5E315	Rossum, 04-06-2018	11 km, 1.025 dagen.
1	Losser en omstreken	5E900	Denekamp, 29-05-2019	10 km, 651 dagen.
2	Oss, Nederland	5E257	De Lutte, 02-06-2017	116 km, 1.701 dagen.
2	Oss, Nederland	3E768	De Lutte, 10-06-2016	116 km, 2.058 dagen.
2	Oss, Nederland	5E322	Denekamp, 06-06-2018	118 km, 1.382 dagen.
2	Oss, Nederland	9955	Losser, 09-06-2012	114 km, 3.070 dagen.
3	Hoogeveen, Nederland	9529	Rossum, 03-06-2011	52 km, 3.549 dagen.
3	Wijster, Nederland	4E130	Denekamp, 30-05-2017	57 km, 1.428 dagen.
4	Olst, Nederland	5E322	Denekamp, 06-06-2018	58 km, 1.321 dagen.
4	Hatterem, Nederland	5E320	Denekamp, 06-06-2018	62 km, 1.014 dagen.
5	Diessen, Nederland	3E335	Losser, 31-05-2014	153 km, 2.772 dagen.
6	Spaarndam, Nederland	5E907	Rossum, 03-06-2019	153 km, 912 dagen.
7	Est, Nederland	5E257	De Lutte, 02-06-2017	127 km, 1.302 dagen.
8	De Moer, Nederland	5E424	Rossum, 27-05-2019	156 km, 73 dagen.
9	Echt, Nederland	7E448	Beuningen, 19-06-2021	161 km, 55 dagen.
10	Joure, Nederland	5E917	Agelo, 28-05-2020	99 km, 366 dagen.
11	Ospel, Nederland	5E910	De Lutte, 05-06-2019	137 km, 676 dagen.
12	Wijchen, Nederland	5E918	Rossum, 28-05-2020	105 km, 354 dagen.
13	Navarra, Spanje	5E900	Denekamp, 29-05-2019	1.303 km, 959 dagen.
14	Toledo, Spanje	3E345	Rossum, 27-05-2015	1.467 km, 2.064 dagen.
15	Huelva, Spanje	5E917	Agelo, 28-05-2020	1971 km, 290 dagen.
16	Dummersee, Duitsland	5E904	Rossum, 03-06-2019	95 km, 668 dagen.
17	Bremen, Duitsland	5E315	Rossum, 04-06-2018	160 km, 693 dagen.
18	Kirchlinteln, Duitsland	5E257	De Lutte, 02-06-2017	171 km, 1.370 dagen.
19	Vaale, Duitsland	9530	Rossum, 03-06-2011	244 km, 3.680 dagen.
20	Jever, Duitsland	5E908	De Lutte, 05-06-2019	152 km, 416 dagen.

1. Losser en omgeving. Alle gemelde Ooievaars zijn als jong in de omgeving van Losser en Dinkelland geringd als nestjong. Een groot aantal komt ook weer terug na in het najaar te zijn vertrokken. Leuk om te melden zijn toch de Ooievaars 1E837, die al ruim 7 jaar oud is, Ooievaar 5E315, die zich in 2020 ook in de omgeving van Bremen liet zien om vervolgens terug te keren naar Losser en Ooievaar 5E900, die in 2019 in Spanje rond liep om in 2021 naar De Lutte terug te keren.

2 t/m 12. De Ooievaars worden door het hele land waargenomen.

13 t/m 15. Het zijn weinig meldingen, maar het verhaal gaat, dat de meeste Ooievaars naar het zuiden trekken en dan in Spanje terecht komen. Door 3 Ooievaars wordt dit verhaal bevestigd.

16 t/m 20. Zo de Ooievaars zich verspreiden over Nederland, doen ze dit ook in Duitsland. De leukste melding is van nummer 9530, die 10 jaar oud is en zich zeker 2 keer heeft laten registreren ten noorden van Bremen.

Leo Hassing en Peter Halman

Ooievaars in Losser, Dinkelland en het grensgebied

Losser:

Het jaar 2021 was voor de Ooievaars in de gemeente Losser en omstreken wederom een bijzonder jaar. Het jaar werd gekenmerkt door een explosieve groei van het aantal broedparen (in de gemeente Losser 18 broedparen!), maar tegelijkertijd ook door een zeer slecht broedsucces. Dit laatste werd veroorzaakt door een koud en nat voorjaar, waardoor een groot aantal broedsels mislukte.

De maand mei was met 110 mm neerslag extreem nat en daarmee de natste meimaand van de afgelopen 38 jaar. En op 21 juni viel er in korte tijd 45-60 mm regen in de gemeente Losser en dat was noodlottig voor een deel van de jonge Ooievaars, die de regen van mei overleefd hadden.

Het oudste ooievaarsnest in Losser aan de Schoklandweg had dit jaar weer Siska (NLA 8986) met een ongeringde partner als broedpaar op het daknest zitten. Hoewel er half mei nog drie kwieke jongen in het nest zaten hebben het er uiteindelijk maar twee overleefd. Deze twee jongen zijn op vrijdagmiddag 4 juni geringd. Met hulp van medewerkers van de gemeente Losser zijn de jongen met een hoogwerker van het dak gehaald en beneden gemeten, gewogen en geringd. De grootste kreeg het ringnummer 7E446 en de naam Csica, de kleinere kreeg ringnummer 7E447 en de naam Aya.

Van de drie jonge Ooievaars aan de Schoklandweg zijn er uit eindelijk twee geringd

Het boomnest aan de Wilgenkamp had dit jaar hetzelfde paartje Ooievaars van Duitse afkomst, als in 2020 (3T795 x 5T693). Het is deze Ooievaars niet gelukt om de jongen groot te brengen. Voor half mei was er al geen teken van leven meer in het nest. Drone beelden van 14 mei laten tenminste een dood jong in het verlaten nest zien. In het najaar is het boomnest er volledig uitgevallen. Het is nu afwachten, wat de Ooievaars in 2022 gaan doen.

Wilgenkamp

Een verlaten nest, rechts onderin een dood jong

Aan de Gildehauserweg, bij erve Bookholt, stond in 2021 weer het bekende paar op het schoorsteennest. Ondanks alle nattigheid en koude wist dit paar twee van de drie jongen groot te brengen, die twee zijn op 4 juni geringd. Ze hebben de namen Max (6E439) en Liddel (7E445) gekregen. We waren er net op tijd bij want de dag ervoor was er tijdens een bui 20 mm regen gevallen en de jonge Ooievaars lagen op 4 juni nog in het water en waren kletsnat. Als we op die dag niet geringd hadden, dan hadden ook deze jongen het niet overleefd. Vanwege de veel te zware constructie van dit nest, voor de onderliggende schoorsteen, was besloten om dit nest in het najaar te verwijderen. Dit is uiteindelijk niet nodig geweest omdat een schoorsteenbrand in het najaar het nest in vlammen deed opgaan.

Jonge Ooievaars, erve Bookholt, schoorsteennest

Een kletsnatte Ooievaar op de dag van het ringen

Erve Bookholt was dit jaar heel erg in trek bij de ooievaars, want aan de linkerkant van de oprijlaan werd in een eik een boomnest gebouwd door twee Ooievaars (ongeringd x 5E315). Voor de registratie is dit boomnest 1 geworden. De geringde Ooievaar is in 2018 in de buurt van Rossum(Ov) geringd. Het paar heeft een jong grootgebracht, dat ongeringd is uitgevlogen. Twee andere jongen hebben de koude weersomstandigheden niet overleefd.

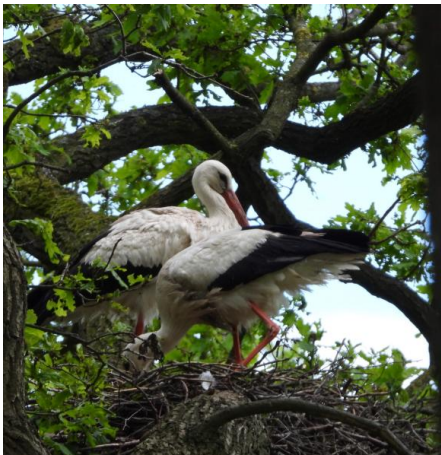

Boomnest 1, erve Bookholt

De jonge Ooievaar, ongeringd uitgevlogen

Aan de andere kant van de oprijlaan heeft een ongeringd paar Ooievaars gebroed. Ook zij hadden een nest in een eikenboom gebouwd. Dit nest staat in de boeken als boomnest 2. Dit broedsel is helaas mislukt. Iets verderop in een eikenboom was een derde paar actief op boomnest 3. Ze hebben wel een nest gebouwd maar zijn niet tot broeden gekomen. Een van de Ooievaars was geringd met een metalen ring 739T. Deze Ooievaar is in 2018 in het Stadtpark van Gronau geringd.

Boomnest 2, erve Bookholt

Boomnest 3, erve Bookholt

Op de schoorsteen van Nien End op erve Kraesgenberg heeft dit jaar een paar Ooievaars een nest gebouwd en zijn gaan broeden. Ook deze locatie was, net als het schoorsteennest bij erve Bookholt, eigenlijk niet geschikt als nestgelegenheid. Want op deze schoorsteen was een houtkachel aangesloten die voor 80% de verwarming van het huis regelde. Maar de bewoners waren zo blij met de Ooievaars, dat de kachel uit ging en de dikke truien aangetrokken werden.

Dit nest is hemelsbreed 200 meter van de nesten van erve Bookholt. Helaas hebben de twee jongen het niet overleefd. Ook zij konden de koude en de natte periode niet aan. Een van de volwassen Ooievaars droeg een metalen ring om de rechter tarsus, zoals we die kennen van Duitse Ooievaars. Maar het is niet gelukt om het ringnummer af te lezen.

Niend End met kleine jongen

Niend End, beide jongen hebben het niet overleefd

Op een kleine 400 meter van erva Bookholt, iets verderop aan de Gildehauserweg heeft een paar ongeringde Ooievaars twee jongen grootgebracht. Dit broedpaar zit er nu voor het tweede jaar en is heel goed verstopt. Dit nest is vanaf de openbare weg niet zichtbaar.

Goed gecamoufleerd broeden

De jonge Ooievaars zijn moeilijk te ontdekken

Ook nieuw in 2021 was het boomnest aan de Lossersedijk bij het erva Oude Teussink. Tijdens onze controlerondes zijn we hier iedere keer langs gefietst zonder dat we het nest opgemerkt hebben. Het kwam ter sprake tijdens het ringen van een jonge Ooievaar aan de Zandhuizerweg. Op de terugweg van het ringen hebben we het nest aan de Lossersedijk gevonden. Hier troffen we twee Ooievaars aan (ongeringd x 3T080). De Ooievaar 3T080 is op 5-6-2015 in Dellstedt (D) geringd. Omdat dit paar heel laat is begonnen met het broeden hebben zij geen last gehad van het koude en natte voorjaar. Van dit nest is een jong ongeringd uitgevlogen.

Oude Teussink, boomnest

Oude Teussink, boomnest met jonge Ooievaar

Aan het Binkhorsterkerkpad stond dit jaar weer het bekende paar Ooievaars op het nest. Op 15 april is er om dit nest flink gevochten, waarbij er een ei uit het nest gegooid is en het resterende broedsel waarschijnlijk te ver afgekoeld is, waardoor het mislukt is. Na meer dan 60 dagen broeden hebben de Ooievaars het uiteindelijk zelf ook opgegeven.

Binkhorsterkerkpad

Na 2 maand hebben de Ooievaars het opgegeven

Het paalnest bij Wewwelstad had wederom het broedpaar van 2020 (ongeringd x 5E900). Echter door het gedrag van beide Ooievaars hebben we nu wel heel sterk het vermoeden gekregen dat het hier om twee mannetjes gaat.

Wewwelstad, 2 april

Wewwelstad, 3 juli

Aan de Zandhuizerweg is na het drama van 2020 het vrouwtje 3E674 weer teruggekeerd op het nest, samen met een ongeringd mannetje. Het paar ging voorspoedig te werk en al snel lagen er 5 eieren in het nest. Maar ook hier eiste het koude en natte weer zijn tol. Daarbij vertoonden de ouders ook vreemd gedrag door beide het nest te verlaten om voedsel te zoeken terwijl de jongen nog te klein waren om zichzelf warm te houden. Uiteindelijk zaten er op 15 mei nog twee jongen in het nest. Bewoners zagen dat een van de Ooievaars iets van "plastic" het nest in gesleept had en zagen vervolgens de jonge Ooievaars niet meer. Kordaat ingrijpen van Harrie Linckens heeft een totaal drama voorkomen. De jonge Ooievaartjes zaten verward in een soort net. Voor een van de jonge ooievaars kwam de hulp te laat. De overgebleven Ooievaar is op 1 juni geringd en kreeg ringnummer 6E431. Maar het ongeluk bleef dit nest achtervolgen, want op 28 juni heeft de jonge Ooievaar het nest verlaten en was niet in staat om terug te keren. Er is in de dagen daarna nog gezocht in de omgeving, maar de Ooievaar is niet terug gevonden. Het is nooit duidelijk geworden, wat er met deze Ooievaar gebeurd is. Heel stiekem hopen we nog een keer op een terugmelding, maar op dit moment lijkt dat erg onwaarschijnlijk.

Zandhuizerweg

Het levensbedreigende net

Bij de kwekerij Kuipers aan de Beuningerstraat heeft zich dit jaar een nieuw paar Ooievaars gevestigd. Het betrof een mannetje 5E426 en een ongeringd vrouwtje. Het mannetje is op 27-5-2019 aan de Laarweg in Rossum geringd. De Ooievaars hebben enige tijd op het nest doorgebracht, maar zijn niet tot broeden gekomen.

Een nieuwe locatie aan de Beuningerstraat

Wel geoefend, maar niet gebroed

Aan de Lossersestraat stond een bekend koppel weer op het nest, een ongeringd mannetje en een geringd vrouwtje 1E211. De Ooievaars zijn eind maart begonnen met broeden. Er zaten twee jongen in het nest, maar bij de controleronde van 29 mei bleek een van de jongen al te zijn bezweken aan de kou en de regen. Het overgebleven jong is uiteindelijk ongeringd uitgevlogen. In het najaar van 2021 werd duidelijk dat de Ooievaars van de Lossersestraat helemaal geen haast hadden om te vertrekken. Het vrouwtje is helemaal niet weggeweest en het mannetje is in januari 2022 kortstondig afwezig geweest. Eigenlijk kunnen we stellen, dat dit paar in Losser overwinterd heeft.

Lossersestraat, eind mei

Lossersestraat, begin juli

De Ooievaars in Beuningen (beide ongeringd), zijn ook dit jaar wat later begonnen met broeden, dan de andere nesten. Ze hebben dit jaar twee jongen groot gebracht, die we op 19 juni geringd hebben. De oudste kreeg de naam Sterretje (7E448) en de jongste heet Luna (7E449). Helaas was voor deze Ooievaars het extreme weer van maandag 21 juni te veel en heeft Luna het dan ook niet overleefd.

Beuningen, 29 mei

Sterretje en Luna, tijdens het ringen

Tijdens het ringen van de Ooievaars in Beuningen, kwam het paalnest aan de Nijenhaerweg ter sprake. Een locatie die we nog niet kenden. Bij een bezoek aan deze locatie bleek het om een paalnest te gaan dat in 2013 geplaatst was en sindsdien sporadisch Ooievaars op bezoek had. Dit jaar is er voor het eerst gebroed. Het leek allemaal voorspoedig te gaan. Er zaten twee kwieke jongen op het nest. Maar ook hier sloeg de regen van 21 juni genadeloos toe en een van de jongen heeft dit noodweer dan ook niet overleefd. Het overgebleven jong is ongeringd uitgevlogen

Nijenhaerweg 19 juni

Nijenhaerweg, 3 juli

Wat er met het Ooievaarspaar op het paalnest bij Singraven aan de hand is geweest, is niet duidelijk geworden. Maar dit paar kwam in 2021 helemaal niet tot broeden. In het boomnest werden eind mei nog wel jonge Ooievaars waargenomen, maar ook dit broedsel is uiteindelijk mislukt

Singraven, paalnest

Singraven. boomnest

Van de 18 bewoonde nesten in de gemeente Losser zijn uiteindelijk maar 11 jongen uitgevlogen.

Dinkelland:

Aan de Everlostraat in Rossum is het legsel op de Havezathe Het Everloo wederom mislukt en bij Vernooy aan de overkant van de straat werd voor de eerste keer gebroed, maar helaas ook hier was het broedsel niet succesvol.

Verderop bij Schiphorst mislukte het hoog geplaatste nest in de wal, maar de twee broedsels bij buurman Welhuis brachten 5 jongen groot. Op 2 juni kregen 3 jonge Ooievaars van nest 1 en 2 jongen uit nest 2 allen een ring aangelegd.

Bij Scholten Linde aan de Vogelpoelweg werden helaas 4 jonge Ooievaars dood onder het nest gevonden. Verderop aan de Vogelpoelweg bij Meier slaagden de Ooievaars wel 2 jongen groot te brengen, maar dit nest was onbereikbaar om jongen eventueel te ringen.

Bij Scholten Linde aan de Laarweg mislukte het legsel; 3 jongen werden dood onder het nest gevonden.

Bij Haarhuis aan de Rossumsestraat in Agelo kregen 2 jongen ook op 2 juni een ring aangelegd.

Bij Broekhuis aan de Schiphorstdijk in Denekamp brachten de Ooievaars slechts 1 van de 4 pullen groot.

En bij Brunninkhuis in Tilligte mislukte het legsel helaas zoals op meerdere locaties het geval was door de soms zeer ongunstige weersomstandigheden.

Op 11 nesten werd gebroed en uiteindelijk vlogen 10 jonge Ooievaars uit in Dinkelland.

Gronau en de Grafschaft:

Het broedpaar bij Viefhues (Gronau) heeft geen jongen groot gebracht. In het bos achter het voormalig klooster Mariavlucht heeft een broedpaar Ooievaars gezeten dat 2 jongen heeft groot gebracht. De jonge Ooievaars zijn geringd uitgevlogen.

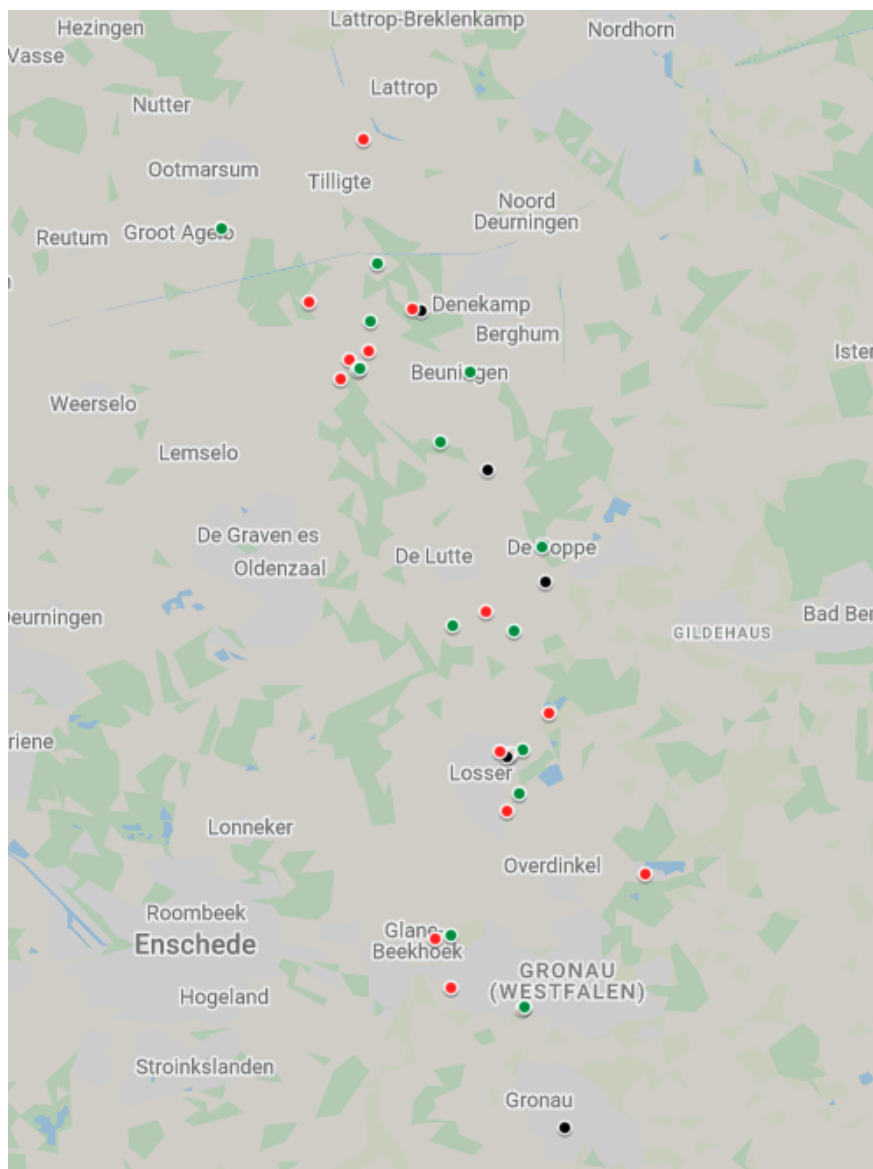
In het Stadtpark in Gronau zaten ook dit jaar 3 broedparen. Bij een paar is het broedsel verloren gegaan. bij het tweede en derde paar zijn in beide nesten 2 jongen geringd en uitgevlogen.

Aan de Waldweg zijn dit jaar geen jongen Ooievaars uitgevlogen.

Bij Schepers Mühle in Epe heeft wel een paar Ooievaars op het nest gezeten, maar die zijn niet tot broeden gekomen.

Bij de Drielandsee zijn de Ooievaars wel tot broeden gekomen, maar ook hier is het broedsel door het slechte weer mislukt. Het paar aan de Klosterstraße heeft in 2021 het daknest verlaten en is 100 meter verderop in een lariks gaan broeden. Helaas is ook dit broedsel mislukt.

Van de 9 bewoonde nesten in Gronau en de Grafschaft zijn uiteindelijk 10 jongen uitgevlogen

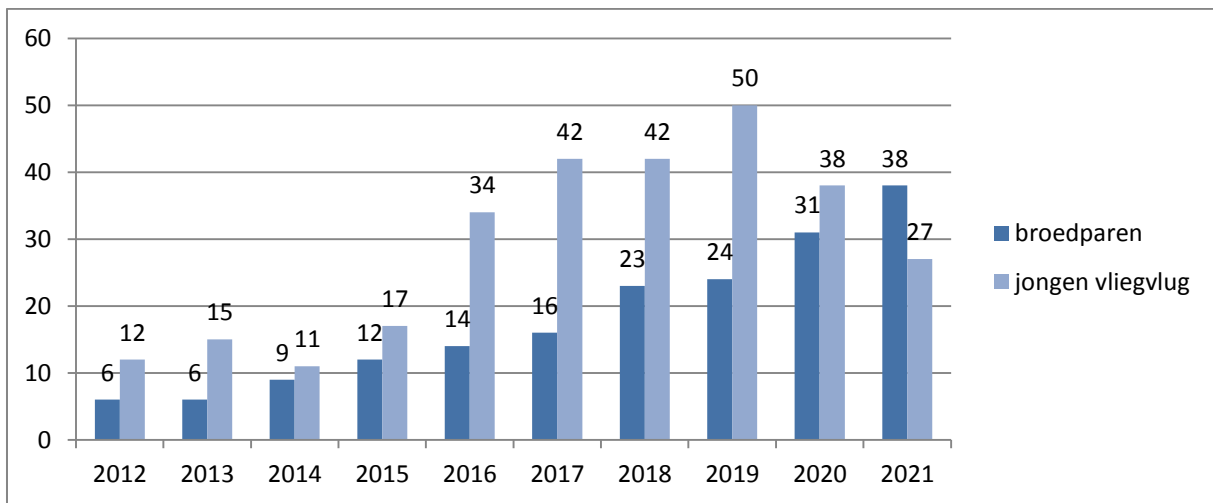

● geslaagd broedsel ● mislukt broedsel ● geen broedsel

Het voorgaande kaartje is een globale weergave van de verspreiding van de ooievaarsnesten. Omdat sommige nesten heel dicht bij elkaar zijn, soms binnen 50 meter, worden niet alle afzonderlijke nesten op dit kaartje weergegeven. Wel duidelijk is dat het Dinkeldal als rode draad door het gebied met de ooievaarsnesten loopt en ook wordt uit dit kaartje wel duidelijk dat de Ooievaars in 2021 een dramatisch broedseizoen hebben gehad.

In totaal hebben we in 2021 in de gemeente Losser, Dinkelland en het direct aangrenzende Gronau en de Grafschaft Bentheim 38 broedparen Ooievaars gehad. Dat zijn er zesmaal zoveel als 10 jaar geleden. Vanaf deze 38 nesten zijn uiteindelijk 27 jongen uitgevlogen, een gemiddelde van 0,7 uitgevlogen jongen per nest. Dat is het laagste gemiddelde van alle jaren, waarin we uitgevlogen jongen hebben geregistreerd, sinds 1994.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
broedparen	6	6	9	12	14	16	23	24	31	38
jongen vliegvlug	12	15	11	17	34	42	42	50	38	27
gemiddeld/nest	2,0	2,5	1,2	1,4	2,4	2,6	1,8	2,1	1,2	0,7

Sander Wansing, Harrie Linckens en Thomas Keimel

Resultaten broedvogelonderzoek telgebied Losser 2021

Het broedvogelonderzoek in de gemeente Losser bestaat uit twee gedeelten: het LSB- en het BMP-Z onderzoek, twee van de vele Sovon-projecten. Daarnaast werd er in voorgaande jaren ook nog een aanvullend onderzoek gedaan naar andere broedvogelsoorten waarvan het de moeite waard was de populatiegrootte te monitoren. Dit gedeelte van ons onderzoek is in 2014 stopgezet. De redenen hiervoor waren dat het totaal van de onderzochte soorten inmiddels in de loop van de 10 onderzoeksjaren was uitgegroeid naar 53 soorten. Dit hoge soortenaantal zorgde ervoor dat er zeer veel tijd in het 100 km² grote telgebied moest worden gestopt, naast het normale BMP-onderzoek voor SBB en NM. Toen daar nog het Atlasproject bij kwam en een aantal tellers om verschillende redenen moest stoppen met inventariseren, hebben we besloten weer tot de kern van ons onderzoek terug te keren en dat is het LSB en BMP-Z onderzoek. De kwaliteit zou anders niet meer te waarborgen zijn. Wel zijn er vanaf 2017 op verzoek van Sovon zo goed mogelijk de territoria van Zwarte Specht, Zomertortel, Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en Rietzanger in ons telgebied bepaald. Dus soorten die we een aantal jaren niet meer geteld hadden.

De afkorting LSB staat voor Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Bij dit project van Sovon Vogelonderzoek Nederland wordt getracht jaarlijks een volledig beeld te krijgen van de Nederlandse broedvogelpopulatie van kolonievogels, bv. Blauwe Reigers, Oeverwaluwen en Roeken. Het BMP-Z (Broedvogel Monitoring Project Zeldzame broedvogelsoorten) is een project waarbij de landelijke zeldzame soorten zoals IJsvogel, Grote Gele Kwikstaart, Kleine Plevier, Ooievaar, enz. geteld worden. Ook Vogelwerkgroep Losser doet al jaren aan deze beide projecten mee, zowel aan het tellen van alle kolonievogels in de gemeente Losser als aan het inventariseren van zeldzame broedvogels. De telresultaten worden direct na het telseizoen bij Sovon aangeleverd.

Kolonievogels in Losser 2021

In de gemeente Losser komen vier soorten kolonievogels voor, nl. Blauwe Reiger, Oeverwaluw, Huiszwaluw en Roek. In het verleden heeft ook de Aalscholver in Losser een kolonie van 1 nest op de Oelemars gehad, maar deze is inmiddels verdwenen. De kolonies worden jaarlijks in het voorjaar geteld en de resultaten worden rechtstreeks door de tellers bij Sovon Vogelonderzoek Nederland ingevoerd. Het kolonievogelonderzoek is een van de vele projecten van Sovon en aan dit project doen we al tientallen jaren mee. En zo dragen we bij aan het landelijk onderzoek naar kolonievogels. Momenteel zijn alle kolonies van tellers voorzien. Maar mocht er een nieuwe kolonie ontdekt worden, dan kan deze via vwglosser@gmail.com gemeld worden.

Blauwe Reiger (4 bewoonde nesten)

In 2008 is voor het eerst een bewoond nest van de Blauwe Reiger binnen de gemeente Losser ontdekt. Deze uit 1 nest bestaande kolonie bevond zich langs de Dinkel bij De Poppe. Deze kolonie bestond dit jaar uit 4 nesten. Dat waren er 2 minder dan vorig jaar. De kolonie wordt jaarlijks geteld door Ruud Kuipers.

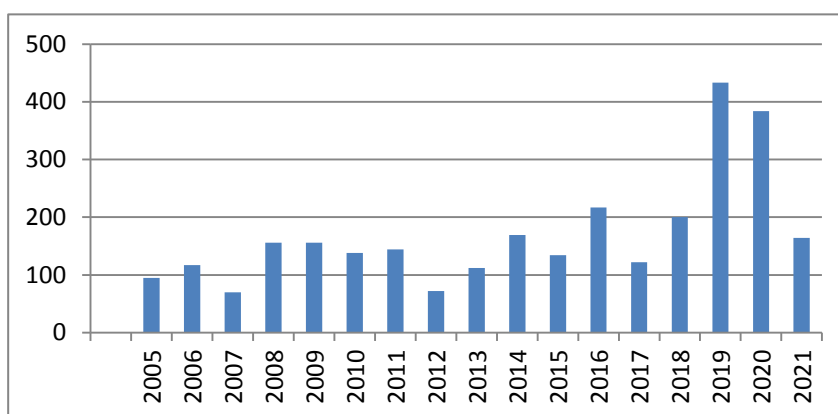

Oeverzwaluw (164 bewoonde nesten)

De tijdelijke kolonie vorig jaar met 7 bezette nesten bij het Omleidingskanaal langs de Beuningerveldweg is inmiddels permanent verdwenen. De nesten zaten in een laag gronddepot en dat is inmiddels afgegraven.

De aantallen op de Oelemars schommelen jaarlijks, maar dit jaar was het aantal aanzienlijk lager dan de laatste twee jaren. Dat de betonnen kunstwand dit jaar weinig Oeverzwaluwen zou aantrekken was te verwachten, want door de corona-maatregelen was het in maart niet mogelijk om onderhoud aan de wand te verrichten. Normaal wordt elk jaar de begroeiing in de aanvliegroute verwijderd en worden alle gebruikte nestgangen met zand opgevuld, zodat de zwaluwen wat te graven hebben. Dit jaar was er voor de wand een complete jungle ontstaan en viel er voor de vogels weinig te graven. Slechts 34 bewoonde nesten werden er geteld. Merkwaardig was dat het erop leek dat er dit jaar geen enkele oeverzwaluw een poging deed om in het grote zanddepot nestgangen uit te graven, hoewel er in het eerste depot geen werkzaamheden waren. Wel waren er vele steilwanden ingestort en was de helling niet meer steil genoeg. In het tweede depot waren er veel werkzaamheden, zodat het hier niet rustig genoeg was voor de vogels. Maar toch konden er half juni nog 130 nesten worden vastgesteld, waarschijnlijk het gevolg van het verloren gaan van een naburige kolonie.

	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Oele mars	95	117	70	156	156	138	144	72	112	169	134	217	122	200	433	384	164
Lutterzand	9	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oml.-kan.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-

Aantallen bewoonde nesten in de oeverzwaluwkolonie op de Oelemars 2005-2021

Huiszwaluw (244 bewoonde nesten)

De huiszwaluwpopulatie in de gemeente Losser vertoont langzaam maar zeker een dalende tendens. In 2012 heeft deze zwaluw behoorlijke verliezen geleden, waarbij de populatie met ongeveer 32% was afgenomen. Daarna trad een licht herstel op, gevolgd door verdere afname. In 2018 en 2019 was er weer een behoorlijke opleving ten opzichte van vorige jaren en zaten we weer boven het niveau van 2012. Dit jaar en ook vorig jaar was er helaas weer een vermindering in het aantal.

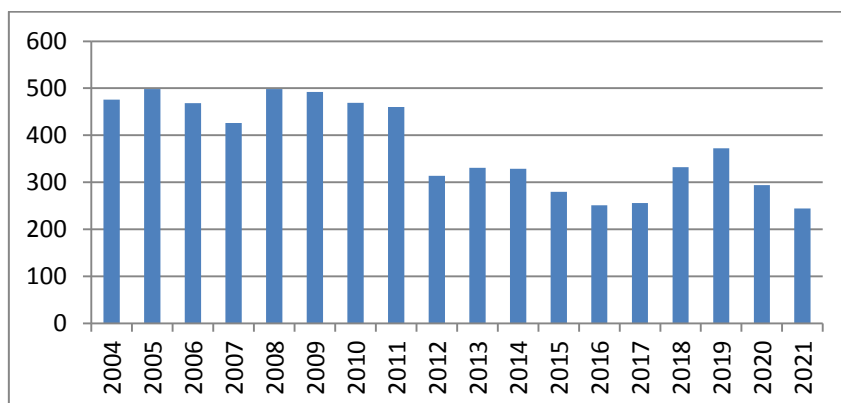
Er zijn in de gemeente Losser dit jaar 30 kolonies geïnventariseerd. Deze kolonies zitten altijd aan de buitenkant van huizen of schuren, vaak onder de windveren. Hier en daar zijn ook kunstnesten aangebracht om de zwaluwen een handje te helpen.

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
52	44	47	38	32	31	29	34	38	33	30

Aantal huiszwaluwkolonies in de gemeente Losser 2011-2021

De huiszwaluwstellingen worden door enkele leden van onze werkgroep uitgevoerd en staan onder coördinatie van Bennie Egberink.

04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
476	498	468	426	498	492	469	460	314	331	329	280	251	256	332	372	294	244

Aantal bewoonde nesten van de Huiszwaluw in de gemeente Losser 2004-2021

Roek (323 nesten)

Naast de kolonies bij de Zoekerweg-Gronausestraat en Brillmansdennen aan de Gildehauserweg zijn er vorig jaar twee nieuwe kolonies bij gekomen. Een kleine kolonie op de hoek Broekhoekweg-Deppenbroekweg en een op de hoek Enschedesestraat-Broekhoekweg. Er is inmiddels dit jaar een kleine kolonie van 4 nesten bijgekomen aan de Smitsbreeweg, terwijl de kolonie bij de rotonde Enschedesestraat-Broekhoekweg verdwenen is. De kolonie op de hoek Zoekerweg-Gronausestraat kreeg een uitbreiding bij de ingang van de Johma. Dit jaar waren er meer nesten dan in de voorgaande jaren. Dit lijkt veel, maar bv. een telling in 1996 leverde nog 561 nesten op. Ook zaten er vroeger in het buitengebied van Losser overal roekenkolonies, maar die zijn allemaal door verstoring verdwenen, waarbij de Roeken langzaam maar zeker naar de bebouwde kom van Losser zijn verdreven. De kolonies worden jaarlijks geteld door Leo Hassing, Ben Hulsebos en Henk Noordkamp.

Locatie	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Brillmansdennen	119	120	151	184	199	186	218	207	169	210	220	201	221	247
Zoekerweg	39	27	23	34	57	46	41	50	33	38	39	45	32	60
Bakkerskamp	5	7	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
R.K.-kerk Overd.	11	9	21	15	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Invalsweg Overd.		5	10	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Broekhoekweg													6	12
Enschedesestr.													19	-
Smitsbreeweg														4
Totaal	174	168	205	239	261	234	259	257	202	248	259	246	278	323

Aantal nesten van de Roek in de gemeente Losser 2008-2021

Alle kolonievogeltellers verdienen hartelijke dank om elke weer jaarlijks hun kolonies te tellen en bij Sovon in te voeren.

BMP-Z: Zeldzame Broedvogels

Telgebied Losser

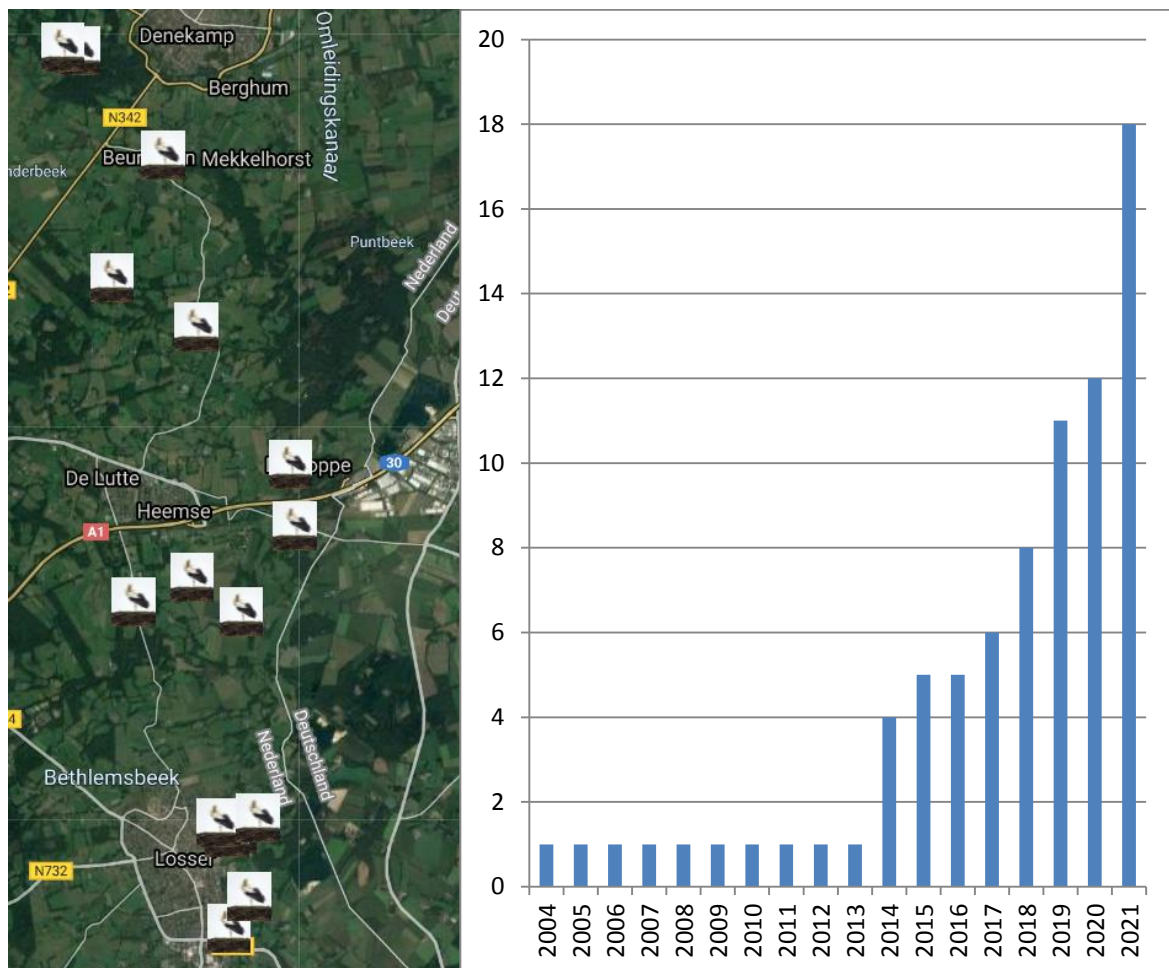
Teneinde de aantalsontwikkelingen van zeldzame broedvogels goed te kunnen volgen zijn telgebieden die jaarlijks geïnventariseerd worden voor Sovon Vogelonderzoek Nederland erg nuttig. De jaarlijkse monitoring zorgt er voor dat de gegevens vergelijkbaar zijn. Van alle onderzochte soorten zijn digitale kaarten in Google-maps gemaakt. Vanuit dit digitale archief kunnen links verstuurd worden naar instanties als SBB, NM en Waterschap Vechtstromen, zodat zij hun beheer eventueel kunnen aanpassen.

Dodaars (3)

De territoria bevonden zich op de Duivelshof (1) en op de voormalige ijsbaan aan de Nitertweg in Losser (2).

Ooievaar (18)

Het paartje Ooievaars heeft op de oudste locatie binnen de gemeente Losser het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel dit jaar 3 jongen grootgebracht, waarvan er 2 zijn geringd en uitgevlogen. Tot 2015 was dit het enige broedpaar in Losser. Dit jaar waren er daarnaast nog 17 nesten. De Ooievaars ondervonden veel moeilijkheden door de uitzonderlijke weersomstandigheden dit jaar. Door alle regen in het begin van het broedseizoen werden de jonge kuikens te nat en te koud en de zelf ook kletsnatte ouders waren niet in staat de kwetsbare jongen goed op te warmen. Als gevolg van onderkoeling stierven veel jongen en mislukte een groot deel van de nesten. Op de kaart is goed te zien dat alle ooievaarsnesten in of nabij het Dinkeldal liggen. De coördinatie van het ooievaarsonderzoek is in handen van Sander Wansing.

Grote Canadese Gans (2)

Op de Oelemars werden binnen de datumgrenzen 2 paartjes waargenomen. Daarnaast liepen ook nog 2 andere Grote Canadese Ganzen rond zonder paarvorming, waarbij de ene een Duitse kleuring droeg. Er is niet gebreed.

Rode Wouw (2)

Zeer bijzonder is de vestiging van 2 paartjes Rode Wouw in de gemeente Losser. Het ene paar was met nestbouw bezig ten westen van De Lutte, maar liet uiteindelijk het nest in de steek. Het lag op een zeer ongelukkige plek, vlak naast een vrij drukke weg. Door ringaflezing kon vastgesteld worden dat dit nestbouwende paar dezelfde vogels betroffen die vorig jaar aan de Lutterzandweg hadden gebreed. Het tweede paar bij Wewwelstad kreeg 2 jongen, die helaas allebei gepredeerd werden door een marter. Bron: SBB, Rick de Ruiter.

Kleine Plevier (5)

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Alle pioniersbiotopen zijn binnen ons werkgebied onderzocht. Op de Oelemars zijn 3 territoria gevonden. Bij de telpost hadden 3 paartjes op het grote kale stuk zand succes. Er werden hier minimaal 5 jongen gezien. Deze jongen zijn net voordat de

zandzuiger het broedgebied opzoog allemaal groot geworden. Vanaf telpost Oelemars konden de ontwikkelingen dagelijks worden gevolgd. In het nieuwe natuurontwikkelingsproject Snoeijinksbeek aan de Lutterstraat hebben 2 paartjes gebreed.

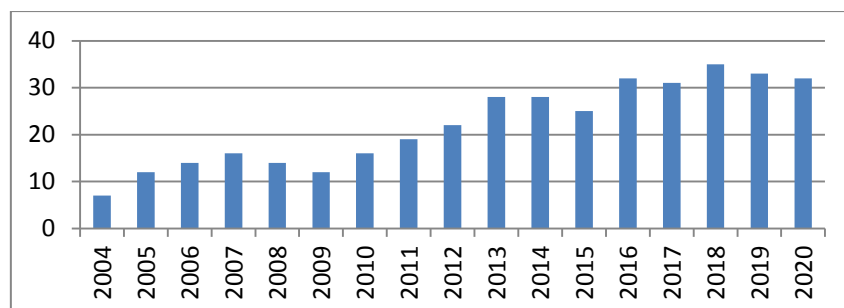

Kerkuil (7)

Dit jaar waren er 6 broedgevallen en 1 paar zonder broedsucces, verspreid over de gemeente Losser. We kunnen dus van een dramatisch slecht jaar spreken als we kijken naar 2020 toen er nog 23 territoria waren met 22 broedgevallen. Waarschijnlijk is de sneeuwperiode vroeg in het jaar funest geweest voor het voedselaanbod. De coördinatie van het kerkuilonderzoek is in handen van Bennie Egberink.

Nachtzwaluw (33)

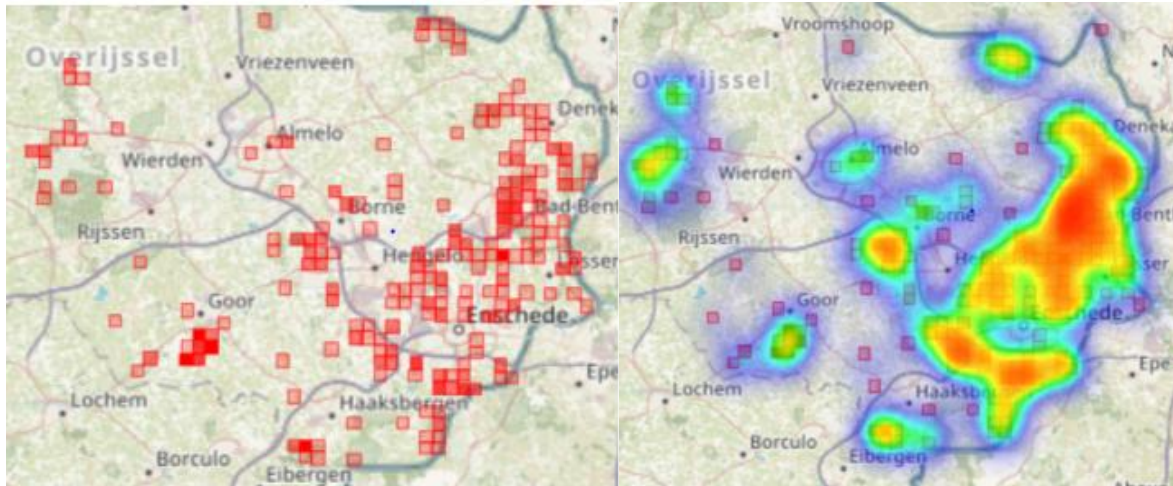
De Nachtzwaluwen werden weer op de bekende terreinen in het noordoosten van de gemeente Losser aangetroffen. Een aantal nachtelijke excursies leverde het volgende resultaat: Stroothuizen 1 terr., Punthuizen 7 terr., Beuningerveld 15 terr. en Lutterzand 10 terr. De populatiegroei is uit de volgende grafiek goed af te lezen. De laatste jaren is deze vrij stabiel.

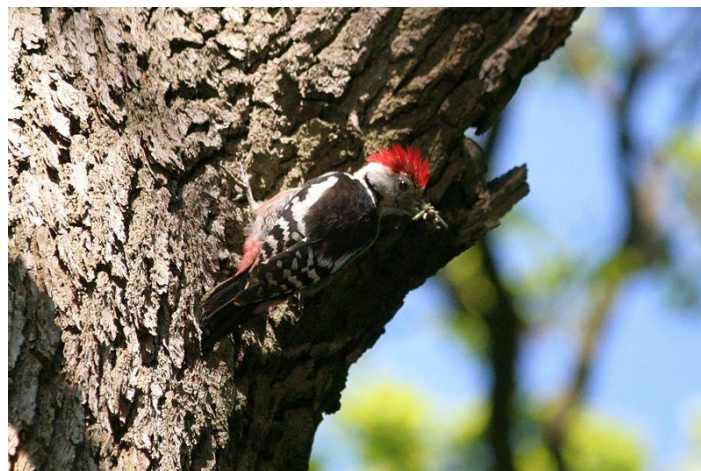
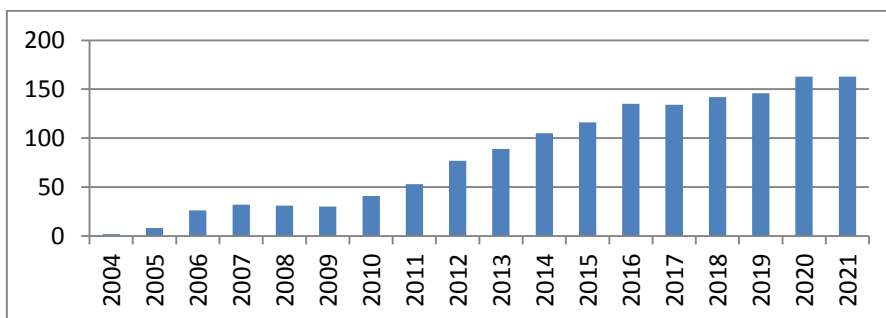
Middelste Bonte Specht (163)

De populatiegroei van de Middelste Bonte Specht in de gemeente Losser is in de grafiek goed te zien. Met deze aantallen behoort Losser inmiddels tot een van de beste gebieden voor de Middelste Bonte Specht niet alleen in Twente (zie kaartje), maar in heel Nederland. De locaties liggen o.a. in

Singraven, bij camping Oldekottink, Meuleman, Hakenberg, Paaschberg, Tankenberg, Boerskotten, Koppelboer, Kalheupink, Duivelshof, Smoddebos en Koksbos. Tot vorig jaar vond er niet alleen verdere verdichting plaats in de bekende broedgebieden, maar zagen we ook uitbreiding naar wat meer marginale gebieden, zoals de beekbegeleidende bosjes langs de Dinkel en kleine percelen loofbos in grotere naaldbossen. In 2017 was de groei van de Losserse populatie tot stilstand gekomen en waren de marginale gebieden weer verlaten. Dit proces was ook in overig Twente waarneembaar. Maar de jaren daarna zette de groei van de populatie verder door. De coördinatie van de Mibotellingen wordt jaarlijks uitgevoerd door Rudi Lanjouw en voor Twente door Ben Hulsebos.

Verspreiding Middelste Bonte Specht in Twente 2021, links de km-hokken en rechts de heatmap (bron waarneming.nl)

Zwarte Specht (15)

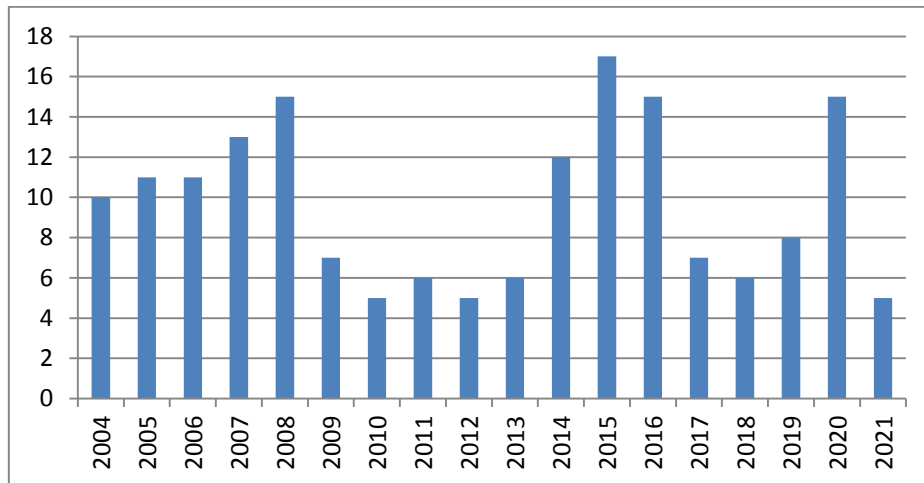
De Zwarte Specht is pas vanaf 2017 door ons integraal gekarteerd en we waren dan ook benieuwd naar het aantal territoria binnen ons telgebied. We hadden vorig jaar 16 territoria vastgesteld, maar dit

jaar konden we slechts 15 territoria noteren. Op zeker 10 andere locaties zijn Zwarte Spechten waargenomen maar hier konden we de tweede waarneming, nodig voor een geldig territorium, niet "binnen halen". We schatten de populatie dan ook op 26 tot 28 territoria.

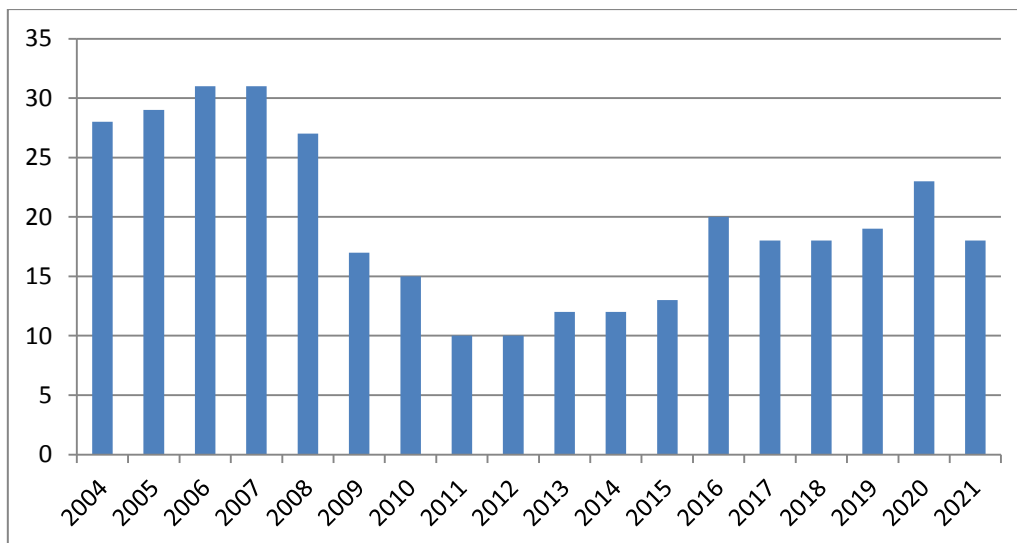
IJsvogel (5)

Na vijf koude winters op rij was het aantal IJsvogels in 2012 behoorlijk teruggelopen. Gelukkig trad er na deze zachte winter een wonderbaarlijk herstel in en nam het aantal territoria in drie jaar tijd toe van 5 naar 17 in 2015. In 2017 kelderden de aantallen weer, maar er was er in 2020 een zeer snelle toename naar 15 territoria. Daarna slonk de populatie door een strenge vorstperiode eind februari van dit jaar naar 5 territoria. Deze bevonden zich voornamelijk langs de Dinkel. Het wel en wee van de IJsvogel in de gemeente Losser is in onderstaande grafiek te zien.

Grote Gele Kwikstaart (18)

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. Na een jarenlang succesverhaal hebben we in 2011 helaas moeten constateren dat we terug waren bij af. De invloed van de koude winters vanaf de winter 2008/2009 is goed te zien in onderstaande grafiek. In tegenstelling tot de IJsvogel zette er slechts zeer langzaam wat herstel in bij de Grote Gele Kwikstaarten. Van de 13 gevonden territoria in 2015 bv. bleken maar 4 een broedresultaat te hebben opgeleverd. Wellicht dat voedselgebrek in de vorm van onvoldoende insecten een rol speelt. Langzaam maar zeker zien we toch een geleidelijke verbetering, want vorig jaar konden 23 territoria worden vastgesteld, voornamelijk langs de Dinkel en het Omleidingskanaal. Helaas zakte dit aantal naar 18 territoria dit jaar.

Boomleeuwerik (16)

Vanaf 2004 t/m 2013 is de Boomleeuwerik ook geteld in telgebied Losser. Vanaf 2017 is de draad weer opgepakt en konden er dit jaar 16 territoria worden vastgesteld in het noordoostelijk deel van Losser: omgeving Beuning Achterveld, Punthuizen en Lutterzand.

Roodborsttapuit (41)

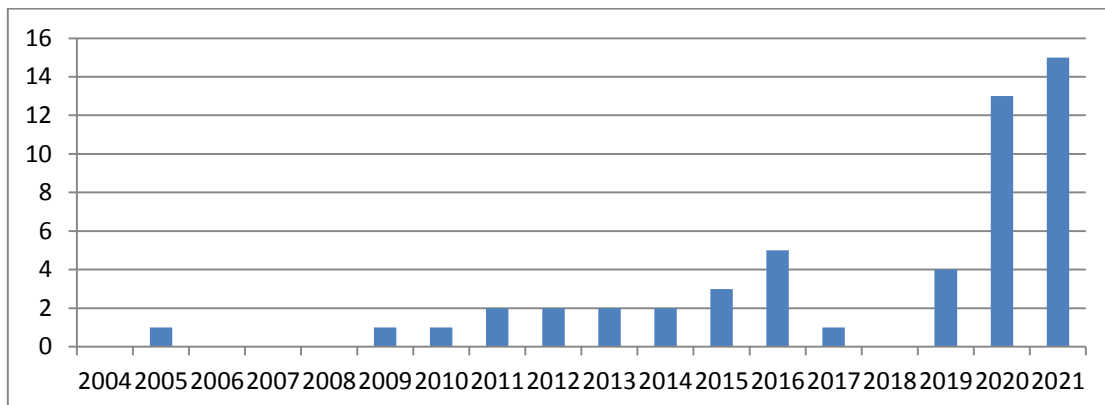
Ook de Roodborsttapuit is in het verleden door ons geteld en vanaf 2017 staat deze soort weer op ons onderzoeksprogramma. Een groot aantal territoria was in 2017 verdwenen doordat slootkanten, waar de soort de laatste jaren steeds vaker was vastgesteld, waren opgeschoond. Maar dit jaar lijkt het dat de populatie zich weer heeft hersteld en bereikte het aantal van 41 territoria het hoogste niveau in de afgelopen 15 jaren.

Kortsnavelboomkruiper (2)

De Kortsnavelboomkruiper was in 2012 als broedvogel nieuwkomer in Losser. In Twente was deze soort de laatste jaren in kleine aantallen waargenomen in het Haagse Bos en op de Lonnekerberg in Enschede. Vorig jaar waren er 10 territoria, maar dit jaar bleef de teller op 2 steken. De territoria zaten in Boerskotten. Deze soort is ontzettend moeilijk te karteren, omdat ze nauwelijks zingen, precies lijken op gewone Boomkruipers en slechts een handjevol vogelaars de soort kan determineren.

Grauwe Klauwier (15)

De Grauwe klauwier is in de gemeente Losser een bijzonder zeldzame broedvogel. Er zijn vele jaren geweest dat deze soort hier geen enkel territoria had. Heel bijzonder was dan ook de ontdekking van 5 territoria in 2016. Maar In 2018 was deze soort weer helemaal afwezig. Vorig jaar konden er zelfs 13 territoria worden gelokaliseerd. Maar het aantal van 15 dit jaar is ongekend hoog. De soort kwam niet alleen in natuurterreinen voor, maar ook in kleinschalig cultuurland.

Raaf (3)

De territoria van de Raaf bevonden zich in het Lutterzand en in Punthuizen. Hier werden regelmatig roepende mannetjes en paartjes gezien en gehoord, maar de kans is groot dat de broedplaatsen net over de grens in Duitsland liggen.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen hoe in de loop der jaren vanaf 2006 de aantallen van deze zeldzame broedvogels zich binnen ons werkgebied hebben ontwikkeld. Inmiddels is de Europese Kanarie als broedvogel uit Losser verdwenen.

Soort	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Dodaars	6	8	10	6	6	8	6	6				5	4	4	5	3
Geoorde Fuut	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Ooievaar	1	1	1	1	1	1	1	1	4	5	5	6	8	11	12	18
Roerdomp	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Zwaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Gr. Can. Gans	-	1	1	-	1	1	2	2	2	2	3	2	1	1	1	2
Kol- x Brandg.	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	3	2	2	1	2	4	3	3	5	5	2	3	7	1	-	-
Kolgans	-	-	-	-	-	-	3	3	1	1	1	-	-	-	-	-
Mandarijneend	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	1	-	-	-	1	-
Smient	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krooneend	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rode Wouw	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	2
Wespendief														1	2	-
Boomvalk												2				-
Kwartelkoning	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Porseleinhoen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kraanvogel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Kleine Plevier	4	4	4	4	3	2	1	1	1	2	2	2	3	4	4	5
Zomertortel						8	1	3					1	-	-	-
Oehoe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kerkuil	20	22	27	10	16	5	8	3	8	20	22	16	15	13	23	7
Steenuil					100					93						113
Nachtzwaluw	14	16	14	12	16	19	22	28	28	25	32	31	35	33	32	33
Midd. B. Specht	26	32	31	30	41	53	77	89	105	116	135	134	142	146	163	163
Zwarte Specht												15	13	11	16	15
Draaihals*	-	-	-	-	1	-	-	1	1	2	1	3	-	-	-	1
IJsvogel	11	13	15	7	5	6	5	6	12	17	15	7	6	8	15	5
Boomleeuwerik	5	3	6	3	3	9	20	28				10	10	13	24	16
Gr. G. Kwikst.	31	31	27	17	15	10	10	12	12	13	20	18	18	19	23	18
Blauwborst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Roodborstapuit	6	8	11	13	15	29	25	37				24	18	27	36	41
Paapje*	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kortsnavelbkr.	-	-	-	-	-	-	1	2	5	3	8	4	12	8	10	2
Gr. Klauwier	-	-	-	1	1	2	2	2	2	3	5	1	-	4	13	15
Raaf	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2	-	2	3
Euro-Kanarie	7	5	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 1: aantal territoria per jaar in Z-telgebied Losser 2006-2021 (lege vakjes= niet geteld, - niet aanwezig)

Werkwijze

De werkwijze is als volgt. Voor de kolonievogels is er per kolonie een vaste teller die jaar in jaar uit zijn kolonie telt en bij Sovon invoert. Voor de Z-soorten, met als coördinatoren Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw, worden alle potentieel geschikte bossen en heidevelden door enkele ervaren tellers uitgekamd op Middelste Bonte Spechten en Nachtzwaluwen. Voor de overige Z-soorten in het werkgebied van 100 km² (de gehele gemeente Losser) worden gerichte zoekacties uitgevoerd. Daarnaast geeft zo'n 30 % van de VWG-leden hun losse waarnemingen door op www.waarneming.nl, die dan daarna worden verzameld en in onze Google Maps worden ingevoerd. Ook betrouwbare waarnemingen van niet-leden op www.waarneming.nl worden aan onze kaarten toegevoegd. Aan het eind van het seizoen worden de kaarten op de BMP-manier aan de hand van de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek geïnterpreteerd door Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw en vervolgens door Ben bij Sovon ingevoerd.

Knelpunten

Aangezien Telgebied Losser een enorme omvang heeft met bijna 100 km² aan oppervlakte, is het van uitermate groot belang dat zoveel mogelijk leden van VWG Losser hun waarnemingen doorgeven. Dat kan door plaatsing op www.waarneming.nl. We hopen dat de 70 % van de leden die nog niet actief hun waarnemingen doorgeven dit de komende tijd wel gaan doen. Elke keer bij onze bijeenkomsten vragen we dan ook onze leden om hun waarnemingen bij waarneming.nl in te voeren, maar helaas komt er weinig tot geen respons en blijven we op die 30% steken.

Een ander knelpunt is dat onze veldonderzoekers niet de jongsten meer zijn en in toenemende mate te maken krijgen met gehoor-, gezichts- en mobiliteitsproblemen. Een aantal heeft al helaas moeten afhaken.

Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw

Foto's: Ben Hulsebos, Sytze Wouda, Hans Verhoeven, Johan Verloop

Europese Kanarie, ooit broedvogel in Losser. Nu slechts doortrekker.

Kerkuilen ringen

Vanwege de coronaregels was het lange tijd niet mogelijk voor de leden van VWG Losser om het ringen van jonge kerkuiltjes van dichtbij mee te maken. Maar gelukkig kon het dit jaar wel doorgaan. Het was onze eerste gezamenlijke activiteit die open stond voor onze leden. Er is dan ook ruim gebruik gemaakt van deze uitnodiging om op 9 juli 's avonds aanwezig te zijn en een grote groep belangstellenden kon dan ook het ringen van de uiltjes van zeer dichtbij volgen. Vooral de kinderen en kleinkinderen die aanwezig hebben enorm genoten van deze activiteit. En er waren vele fantastische fotomomenten.

Op boerenerven is meestal geen mogelijkheid om grotere groepen bij het ringen uit te nodigen, maar bij de boerderij van een van de deelnemende boeren bestond deze mogelijkheid wel. We danken hem dan ook voor zijn gastvrijheid om op zijn erf het ringen van de uiltjes te mogen zien.

De 3 jonge kerkuiltjes van ongeveer 7 weken oud werden door Bennie Egberink uit de nestkast gehaald en in een mandje naar het erf gebracht. Nadat de uiltjes door Leo Hassing geringd en gemeten waren, mochten de aanwezige kinderen de uiltjes eventjes vasthouden, waarna Bennie ze weer voorzichtig in de kast terugzette. Aan de gezichtjes was te zien, dat dit voor de kinderen een zeer spannende en leuke belevenis was. Ook konden de kinderen brochures over uilen en braakballen meenemen naar huis of voor school.

Wat zijn de uiltjes aaibaar

Jonge Kerkuil van dichtbij

Ben Hulsebos

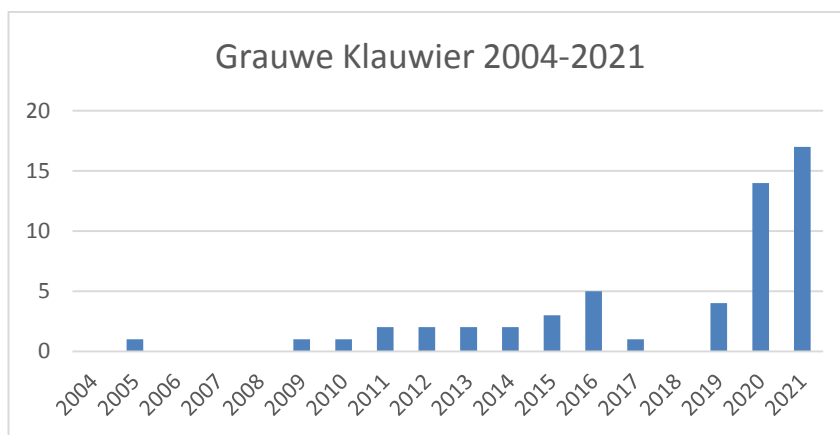
De Grauwe Klauwier in Losser & Roderveld in 2021

Lange tijd werd gedacht dat de Grauwe Klauwier bijzonder kritisch is ten opzichte van zijn leefgebied. Dat beeld veranderde in 2020, toen maar liefst 14 territoria in het onderzoeksgebied (gemeente Losser en Roderveld; 100 km²) werden vastgesteld. Ze zaten overal, ook op plekken die tot op dat moment als ongeschikt ter zijde werden geschoven. In 2021 nam het aantal verder toe. Hierdoor rees de vraag: “waaraan moet het leefgebied van een grauwe klauwier voldoen, wil hij zich er vestigen”.

Aantallen en verspreiding

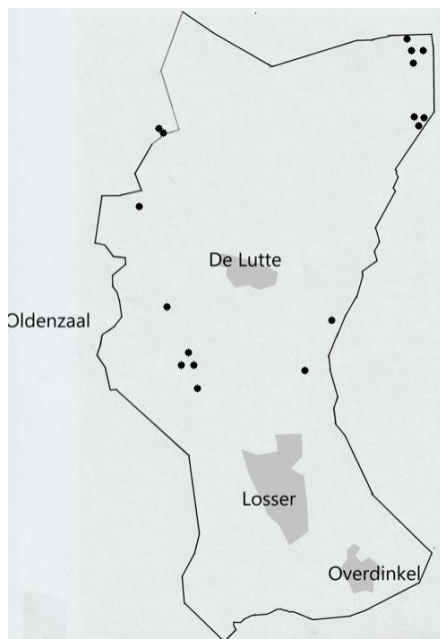
Dit jaar is veel tijd besteed aan het vaststellen van het aantal territoria. In voorgaande jaren gebeurde het wel eens dat door het geringe aantal bezoeken, een territorium indicerende waarneming of tweede waarneming ontbrak, waardoor volgens de geldende interpretatiecriteria niet van een territorium gesproken kon worden. In 2021 is het gelukt in alle mogelijke territoria een territorium indicerende (of tweede) waarneming te verrichten. Om geen geschikte habitats te missen is uitgebreid gebruik gemaakt van Google Maps.

In figuur 1 is te zien hoe het aantal territoria zich vanaf 2004 heeft ontwikkeld.

Figuur 1. Aantal Grauwe Klauwieren in het onderzoeksgebied in de periode 2004-2021

Niet in alle delen van het onderzoeksgebied komt de soort evenveel voor. Vooral gebieden waar wallen met braam ontbreken blijven onbezet. Andere gebieden hebben een grote aantrekkingskracht waardoor clusters ontstaan. De afstand tussen territoria in een cluster is soms minder dan 200 meter.

Figuur 2: Verspreiding Grauwe Klauwier 2021

Het leefgebied

In 2021 viel op dat op sommige locaties, vergeleken met 2020, geen Grauwe Klauwier meer aanwezig was. Op het oog was er niets veranderd en zou niets een vestiging in de weg hoeven staan. Op andere locaties was ineens wel een Grauwe Klauwier aanwezig, terwijl deze in 2020 ontbrak. Deze constatering waren reden om de leefgebieden aan een nader onderzoek te onderwerpen. Om de verschillen tussen locaties in kaart te brengen zijn binnen de territoria 15 kenmerken onderscheiden die mogelijk van invloed zijn op de vestiging van een Grauwe Klauwier.

Territorium nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Lang gras		x		x	x			x					x			x	x
Kort gras (gemaaid)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
Graspad											x	x			x	x	
Heide									x	x				x			
Braam (dominant aanwezig)	x															x	x
Braam		x	x		x	x	x				x	x	x	x	x		
Struiken/bomen (< 10 m.)		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Struiken/bomen (>10 m.)		x	x	x	x		x	x	x	x			x	x	x		
IJle (gras)vegetatie								x	x	x				x	x		
Sloot met begroeiing						x					x					x	x
Kale grond (bouwland)									x					x	x	x	x
Schrale bloemrijke berm						x	x										
Weidepoel		x												x			
Ruige bloemrijke vegetatie			x										x	x			
Weide met vee			x									x					

Tabel 1: Aanwezige elementen in Grauwe Klauwieren territoria in 2021

De gegevens om bovenstaande tabel te maken zijn half juli verzameld. In ieder territorium is gekeken of deze elementen aanwezig waren binnen een straal van 50 meter van de vermoedelijke nestplaats. Er wordt vanuit gegaan dat de soort een aantal van deze elementen in zijn territorium nodig heeft om gedurende het hele broedseizoen op ieder moment van de dag voldoende voedsel te kunnen vinden. Grauwe Klauwieren broeden vooral in doornig struweel. In territoria waar geen braam aanwezig is wordt dit gecompenseerd door een dichte wal (4) of door dichte struiken (8,9,10). Zie ook de foto's hieronder. Een enkele keer was er wel braam aanwezig, maar was dit zo weinig dat er vermoedelijk in een dichte struik is gebroed (13,14). Braam is dus bepalend voor de aanwezigheid van een Grauwe

Klauwier, tenzij dit gecompenseerd kan worden door ander dicht struweel.

Een andere vereiste is de aanwezigheid van bereikbaar voedsel, onder alle omstandigheden. Als er sprake is van goede weersomstandigheden is het voor een grauwe klauwier niet moeilijk om prooien te bemachtigen. Moeilijker wordt het onder minder goede weersomstandigheden, als grote insecten zich laag in het gras verscholen houden en dus onzichtbaar of onbereikbaar zijn. Gemaaide/beweide weilanden of kale grond bieden dan uitkomst doordat op de grond naar voedsel gezocht kan worden.

Is deze mogelijkheid er niet, dan blijft een locatie onbezet. Als kort (gemaaid) gras ontbreekt kunnen een graspad, ijle (gras)vegetatie en kale grond uitkomst bieden. Andere elementen lijken alleen te dienen als aanvulling op de hiervoor genoemde vereisten. Rust lijkt van minder groot belang. Sommige territoria bevonden zich aan verharde wegen en andere werden zeer regelmatig bezocht zonder dat dit invloed leek te hebben op het broedresultaat.

Veel kunnen we leren van de locaties die in 2021 niet meer bezet waren. Zo bleef de locatie onder Singraven onbezet. Vorig jaar is in het broedseizoen het gehele gebied in één keer gemaaid, waardoor er alléén nog maar kort gras aanwezig was en het paar als het ware in een woestijn woonde (zie jaarverslag 2020). Korte tijd later was het paar vertrokken.

Op het Roderveld ging één van de drie locaties verloren. In 2020 was er in het territorium aan de Denekamperstraat afwisseling in vegetatie. Kort gras, lang gras, braamstruiken, distels en lage vegetatie in een slenk wisselden elkaar af. De weilanden zijn toen op 23 juni gemaaid, met uitzondering van een strook van zo'n 5 meter langs de bramenwallen (zie hieronder). Om er voor te zorgen dat de boer ruim om de bramenwallen heen maaide zijn paaltjes geplaatst. Op deze paaltjes, die op de rand van lang en kort gras stonden, werd regelmatig een Grauwe Klauwier gesignaleerd die voedsel zocht. Dit jaar zijn de weilanden pas op 11 augustus gemaaid, te laat om nog met een broedsel te beginnen. Achterop het Roderveld, waar een stukje braak bouwland ligt, zijn evenals vorig jaar twee territoria vastgesteld. Hierbij maakte het bouwland deel uit van beide territoria.

Dezelfde locatie in het Roderveld in 2020 (links) en 2021 (rechts)

Voor volgend jaar

Dit jaar is pas half juli gekeken naar de vegetatie in het territorium van Grauwe Klauwieren. Dit is wat laat in het seizoen. Daarom wordt volgend jaar al half mei deze vegetatie opname gemaakt. Dan komt de soort terug uit zijn overwinteringsgebied en dat is het moment dat hij beslist of hij zich op een locatie vestigt of niet.

Het vaststellen van clusters is een behoorlijke klus. De afstand tussen twee territoria is soms minder dan 200 meter. Het is dan ook van belang dat, indien een Grauwe Klauwier is gevonden, in de omgeving wordt gekeken of er nog meer interessante locaties aanwezig zijn. De zoektocht naar clusters zal in 2022 geïntensiveerd worden.

In het territorium van een Grauwe Klauwier is de aanwezigheid van kort gras (of kale grond) van groot belang. Het is dan ook wenselijk dat natuurbeschermingsorganisaties hiermee rekening houden en altijd zorgen dat een deel van het gras in het begin van het broedseizoen gemaaid wordt. Dit kan ook in stroken gebeuren, zoals op Punthuizen. Het is wel van belang naar het perceel ernaast te kijken. Is dit perceel van een particulier, dan zal dit perceel vrijwel zeker vroeg in het jaar gemaaid worden en kan de natuurbeschermingsorganisatie beslissen het maaien uit te stellen. Hierdoor zijn kort en lang gras, en dus een grotere verscheidenheid in prooien, het gehele broedseizoen beschikbaar.

Lanjouw, R., 2021. De grauwe klauwier in Losser in 2020. Jaarverslag Vogelwerkgroep Losser 2020; pp 58-62

Nijssen, M., M. Geertsma, S. Waasdorp & Chr. Van Turnhout, 2014. Maatwerk in het leefgebied van de grauwe klauwier. Vakblad Natuur, Bos en Landschap 102; pp 4-7.

Nijssen, M., S. Waasdorp & M. Geertsma, 2014. Beheer- en inrichtingsmaatregelen voor de Grauwe Klauwier in Drenthe. Uitgave Stichting Bargerveen in opdracht van de provincie Drenthe, Nijmegen 2014: 59 pp.

Midwintertelling watervogels 2021

Telling

Deze telling gebeurt in het kader van de jaarlijkse Sovon-midwintertelling van watervogels, die in het gehele land in het weekeinde in het midden van januari wordt gehouden. De bedoeling van de tellingen is het volgen van de aantalsontwikkelingen en de populatiegrootte van overwinterende watervogels in Nederland.

Weer

De tellingen vonden dit jaar plaats op zaterdagmorgen 16 januari. De weersomstandigheden waren windkracht 1-2 Bft uit ZW, een temperatuur van 0 graden, bewolkt en droog. De waterstand was wel zodanig, dat een fietstocht via het Laga-pad langs het Dinkeltraject mogelijk was. Er was in de voorafgaande dagen enige lichte vorst geweest, waardoor er hier en daar nog ijsresten aanwezig waren op ondiepe plassen, maar de echte vorstgrens lag nog te ver ten noorden en oosten van Losser, waardoor er geen soorten aanwezig waren die door vorst naar het zuiden waren verdreven.

Gebieden

VWG Losser telt de volgende gebieden:

Dinkel: Rijksgrens-Bossinkbrug (6 km)

Oelemars

Omleidingskanaal: Verdeelwerk-Stroothuizerbrug (3,3 km)

Punthuizen, Puntbeek, Bewwerskamp

Kokmeeuwen op het ijs van de Welp

Resultaten

De resultaten van de tellingen staan in onderstaande tabel. Het betreft uitsluitend ter plaatse aanwezige vogels op of bij het water. Invallende en afvliegende vogels zijn ook meegeteld. Ondanks de afwezigheid van kou in het noordoosten werden er toch behoorlijk wat vogels en vogelsoorten genoteerd, weliswaar wat minder dan vorig jaar. In totaal werden er dit jaar 2.667 watervogels geteld, het hoogste aantal van de afgelopen 12 jaar, verdeeld over 27 soorten.

Grote Canadese Ganzen op de Oelemars

Het traject langs de Dinkel leverde dit jaar een record aantal Kokmeeuwen en Grote Gele Kwikstaarten op. De Oelemars was goed voor nieuwe records van Kolgans, Grauwe Gans, Brandgans, Grote Canadese Gans en soepgans. De tellers langs het Omleidingskanaal hadden recordaantallen IJsvogels en Waterhoentjes in hun telling.

Teneinde vergelijking met voorgaande jaren mogelijk te maken, zijn de resultaten van de gebieden die in meerdere jaren geteld zijn, weergegeven. De Dinkel is vanaf 1997 geteld met in de eerste jaren ook het traject Bossinkbrug-De Poppe. Het Omleidingskanaal, Bewwerskamp en de Puntbeek zijn geteld vanaf 2006. In de tabel zijn de tellingen van de laatste 10 jaar.

Dinkel

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dodaars	4	2	1	1	1		3		2	4
Aalscholver	1	1	2		3		1			
Blauwe Reiger	5	1	5	11	3	2	10	1	10	8
Gr. Zilverreiger							1			1
Ooievaar		1	1	2	2	2	2			2
Knobbelzwaan		2	8	3			2			
Nijlgans	2		25	49	2	2	1			2
Mandarijneend								1		
Smient										
Krakeend							3		4	
Wintertaling				1	26	10				16
Soepeend								1		
Wilde Eend	4			37	32	29	14	25	2	7
Kuifeend										
Tafeleend										
Meerkoet	5		2	1	1		3			
Waterhoen	8	3	9	6	15	4	4	5	11	10
Kievit				40						
Watersnip										1
Kokmeeuw	31	350	228	700	597	420	368	20	71	481
Stormmeeuw					1					2
IJsvogel				1			2	1		1
Gr. Gele Kwik		1	1			1	2	1		3
Totaal	60	361	282	852	683	470	418	55	100	538

Oelemars

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Roodkeelduiker								1		
Dodaars		1								
Fuut	3	7	18	9	8	2	2	6	22	6
Aalscholver	9	7	7	21	10	3	2	68	6	3
Blauwe Reiger		1	1	1			1		1	1
Knobbelzwaan		6	2					2	1	4
Grauwe Gans	112	315	123	65	2	239	152		4	630
Kolgans	6	20	197	152	67	215	3			720
Toendrarietg.										1
Brandgans	6	3	6	4		20	6		22	25
Gr. Can. gans					2		2		1	34
Soepgans	8	10	6	5	6	28	27	20	42	46
Nijlgans	22	27	16	30		4	14		5	
Smient	5	18	8	3	5		30		1	9
Krakeend	25	27	24	21	20	35	69	15	2	60
Wintertaling					2		7			2
Soepeend	2	1		3	2		2			3
Wilde Eend	592	888	833	942	997	448	575	105	125	200
Pijlstaart		1					1			
Slobeend					2					
Kuifeend	1	3	10	8	15		3	6	5	12
Tafeleend	1			7					13	
Grote Zaagbek										

Meerkoet	14	26	14	24	29	3	9	7	3	39
Waterhoen		3								
Waterral							1		1	
Kievit	150	11	110	79		32	63			39
Oeverloper				1						
Watersnip			6	4	11	1	2	6	33	19
Kokmeeuw	132	2	196	38		20	135	40		129
Stormmeeuw										
Pontische Meeuw									1	
IJsvogel		1			1			1		
Totaal	1.088	1.378	1.577	1.417	1.179	1.050	1.106	277	288	1.982

Omleidingskanaal-Puntbeek-Bewwerskamp

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dodaars		2	2	3	6	6	4	4		6
Fuut	1	1								
Aalscholver	5	4	14	22	12	7	22	10	34	11
Blauwe Reiger	7	3	3	8	6	3	8	3	4	3
Gr. Zilverreiger	5	4	4	7	3	3	6	4	8	4
Knobbelzwaan		2				4		14	2	13
Grauwe Gans	15	2	20	45	119	126	21		30	
Soepgans			1	1						1
Toendrarietgans						21				
Nijlgans	10	4	5	7	1		2	2	2	2
Krakeend					3	2				2
Soepeend										
Wintertaling					1		1			
Wilde Eend	50	55	70	24	54	122	60	34	52	64
Smient						14		2		
Pijlstaart					1					
Kuifeend	29	47	37	34	25	28	31	8	17	4
Grote Zaagbek	1	1	5	4	2		8		2	
Meerkoet	48	125	49	57	64	6	3	22	2	12
Waterhoen	2	1		3	1	3	1		6	9
Kievit						70				
Witgat						2	2			
Kokmeeuw	40	1			55	5				
Stormmeeuw									6	
Zilvermeeuw								48		
Geelpootmeeuw								1		
IJsvogel	1		1							3
Gr.G.Kwikstaart	1					1			1	1
Totaal	216	252	211	215	353	423	169	152	166	135

Vanwege de beperkende maatregelen ten gevolge van de covid-19 pandemie is er aan de telling van dit jaar geen ruchtbaarheid gegeven en is de telling met een minimaal aantal tellers uitgevoerd. De coördinatie was in handen van Sander Wansing. De gegevens zijn aan Sovon Vogelonderzoek Nederland doorgegeven.

Sander Wansing

Gulzige Blauwe Reiger langs het Lagapad

Waterhoentjes langs de Dinkel bij Glane

Watersnippen op de Oelemars

Klapekstertelling winter 2020-2021

De Klapekster is als broedvogel in Nederland uitgestorven, maar op de doortrek en als wintergast worden ze af en toe waargenomen. De overwinterende Klapeksters hebben winterterritoria van gemiddeld 50 ha, meestal in heide- en hoogveengebieden. Ze zitten graag boven in struiken en bomen op zoek naar voornamelijk muizen, maar ook wel naar vogels, amfibieën, reptielen en insecten. Deze prooien worden op doornen of scherpe takjes gespietst of klem gezet in een vork van een tak. Hoewel de Klapekster tot de zangvogels behoort, gedraagt hij zich als een roofvogel. Het aantal overwinteraars in geheel Overijssel wordt geschat op 23-30 Klapeksters. De tendens is echter dat er steeds meer Klapeksters in Zweden in meer noordelijke gebieden overwinteren en Nederland niet meer bereiken.

Waarneming.nl is in november 2007 een landelijke klapekstertelling gestart om de verblijfplaatsen en de overwinterende aantallen goed in beeld te krijgen. Daartoe werden vogelaars en vogelwerkgroepen opgeroepen om potentiële overwinteringsplaatsen van Klapeksters tijdens twee telweekenden in hun omgeving te bezoeken om Klapeksters op te sporen. Onze vogelwerkgroep heeft daar ook sinds 2007 medewerking aan verleend. Tegenwoordig wordt deze telling in een samenwerking tussen waarneming.nl en Sovon georganiseerd. De potentiële klapekstergebieden die in Losser worden onderzocht zijn: Oelemars, Punthuizen, Beuninger Achterveld, Strengveldweg en Stroothuizen. Het merendeel van de gebieden wordt beheerd door SBB.

Hier zaten in het verleden jaarlijks Klapeksters

Op 19 december 2020 op de eerste telling van dit seizoen werd er in het kader van deze klapekstertellingen helaas geen enkele Klapekster binnen de gemeente Losser waargenomen. De tweede telling vond plaats op zaterdagmorgen 13 februari 2021 in een winters landschap met temperaturen rond de min 15 graden, maar helaas wederom geen Klapekster. Uit onderstaande tabel blijkt wel dat het steeds moeilijker wordt om een Klapekster in Losser te zien te krijgen. In deze winterperiode was er dus geen enkele waarneming.

2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
3	1	2	2	2	1	1	1	1	0

Aantal Klapeksters per winter in de onderzoeksgebieden in Losser 2007-2021

Alle klapekstertellers worden voor hun telwerk bedankt door de organisatoren van de Klapekstertelling: Waarneming.nl en Sovon.

Ben Hulsebos

Euro Birdwatch 2021

Tijdens de internationale trekvogelteldag, de Euro Birdwatch, is de spreeuw net als voorgaande jaren in Nederland het meest geteld. Op bijna 130 telposten verspreid over het hele land werden 404.635 spreeuwen gezien. Ook werden er opvallend veel kleine trekvogels geteld, zoals de graspieper, vink en boerenzwaluw. Een zacht windje uit het zuidwesten, tegenwind dus, is voor vogelaars ideaal om trekvogels te zien. Onder die omstandigheden gaan de vogels laag vliegen en worden ze eerder opgemerkt.

De vogeltrek is een bijzonder fenomeen. Miljarden vogels zijn wereldwijd op reis naar hun overwinteringsgebieden. Vergelijk het met de grote trek op de Serengeti in Afrika, maar dan in de lucht boven ons hoofd. Voor iedereen die van vogels houdt is dit dus hét moment om naar buiten te gaan en de trekvogels te bekijken en te tellen.

Dat gebeurde op zaterdag 2 oktober dan ook massaal. Op bijna 130 telposten verspreid over het hele land werden in totaal ruim 943.005 vogels geteld. De spreeuw werd het vaakst gezien. Traditiegetrouw staat de spreeuw jaarlijks in de top 3. Veel spreeuwen zijn al in ons land en worden nu vergezeld van de spreeuwen uit het noorden en oosten van Europa. Een deel hiervan zal verder trekken richting Frankrijk en Groot-Brittannië.

Op de 2e en 3e plaats eindigden de graspieper en vink. Deze kleine vogels profiteren van het zachte weer met een milde tegenwind. Vanuit het noorden van Europa trekken ze nu massaal naar ons land. Voorlopig blijven ze hier om de winter door te brengen. Als de temperaturen verder dalen trekken de graspiepers verder richting Zuid-Europa.

Gaaieninvasie

Dit jaar werden ook bijzonder veel gaaien geteld, 10.368 in totaal. Al wekenlang trekken er tienduizenden gaaien door ons land en lijkt er sprake van een gaaieninvasie. Vermoedelijk hebben de gaaien in Scandinavië en Oost-Europa een goed broedseizoen achter de rug, maar is daar op dit moment te weinig voedsel beschikbaar. Een groot deel van deze gaaien blijft in ons land. Wie oplet zal ze zeker in de tuin zien verschijnen!

Top 10 2021

Totaal: 943.005

Aantal soorten: 214

1.	spreeuw	404.635
2.	graspieper	216.869
3.	vink	147.735
4.	boerenzwaluw	21.943
5.	kneu	12.379
6.	kievit	12.148
7.	gaai	10.368
8.	grauwe gans	9.993
9.	kokmeeuw	9.753
10.	aalscholver	7.103

De Euro Birdwatch is een initiatief van BirdLife International, de koepelorganisatie waar Vogelbescherming Nederland onder valt. In Nederland organiseert Vogelbescherming deze telling, in heel Europa deden ruim 40 landen mee. De totale uitslag, inclusief alle bijzondere waarnemingen, is na te lezen op Euro Birdwatch 2021.

Telpost Oelemars

Ook telpost Oelemars deed mee met de Euro Birdwatch. Een dertigtal leden kon de vogeltrek ter plaatse aanschouwen met uitleg van de telposttellers. Aan het begin van de ochtend was er een korte bui, maar daarna bleef het de hele dag droog. Bij de ingang van de toegangsweg naar het zanddepot en de telpost is een informatiepaneel onthuld met informatie over de vogeltrek en de telpost. Ook staan er QR-codes op om meer informatie via de QR-scanner op te halen over de aantallen die er dagelijks geteld worden. Dit informatiepaneel is door de initiatiefnemers Henk Noordkamp, Hans

Noordkamp en Richard Bruins ontworpen en geplaatst met toestemming van gemeente, exploitant en uitvoerder van Texploza (terreineigenaar). Dit nog naar aanleiding van het 20-jarig jubileum van de telpost.

Tijdens de Euro Birdwatch werden 3.561 overvliegende vogels geteld, met als bijzondere soorten Gouplevier, Rode Wouw en Waterpieper. Vooral de Vinken trokken massaal door. De telling staat hieronder vermeld:

Oelemars (Losser) zaterdag 2 oktober 2021

[Alle kopgegevens](#) | [Alle details](#)

Telperiode: 07:00 - 15:00

Type telling: alle soorten

Weer (eerste periode): wind Zuid2, bewolking 7/8, neerslag regen, zicht 10000m, temperatuur 13 °C

Tellers (eerste periode): Sander Wansing, Robert Blanke, Johan Verloop, Ben Hulsebos, Bennie Egberink, Herman Kamphuis

	Z	N		Z	N		Z	N
Toendrarietgans	100	-	Kievit	34	-	Boerenzwaluw	104	-
Kolgans	47	-	Gouplevier	1	-	Tjiftjaf	2	-
Knobbelzwaan	2	-	Kokmeeuw	12	-	Spreeuw	677	-
Casarca	3	-	Holenduif	11	-	Merel	1	-
Wilde Eend	1	-	Houtduif	59	-	Zanglijster	1	-
Fuut	1	-	Torenavalk	1	-	Grote Lijster	35	-
Blauwe Reiger	2	-	Slechtvalk	1	-	Witte Kwikstaart	131	-
Grote Zilverreiger	7	1	Gaai	67	-	Graspieper	89	-
Aalscholver	13	-	Kauw	15	-	Waterpieper	1	-
Sperwer	8	-	Roek	2	-	Vink	2114	-
Bruine Kiekendief	2	-	Pimpelmees	10	-	Kneu	7	-
Rode Wouw	2	-	Koolmees	4	-	Sijs	4	-
Buizerd	6	-	Veldleeuwerik	3	-			

Ter plaatse: Grauwe Gans 280, Toendrarietgans 50, Kolgans 150, Krakeend 2, Kuifeend 6, Dodaars 1, Grote Zilverreiger 2, Havik 1, Oeverloper 1, Roodborsttapuit 2

Totaal: 3581 exemplaren, 38 (+7) soorten, 8:00 uren

Tussen de middag was de veldkeuken geopend en konden de deelnemers hun traditionele baklever afhalen. Hieronder staat het overzicht van alle Euro Birdwatchtellingen vanaf 2003.

Overzicht tellingen Euro Birdwatch 2003-2021

	jaar	datum	aantal	soorten
1	2003	4-10-2003	6.998	50
2	2004	2-10-2004	7.322	51
3	2005	1-10-2005	2.181	38
4	2006	7-10-2006	2.217	35
5	2007	6-10-2007	1.602	40
6	2008	4-10-2008	27.644	52
7	2009	3-10-2009	2.674	35
8	2010	2-10-2010	2.791	53
9	2011	2-10-2011	3.473	56
10	2012	6-10-2012	4.016	38
11	2013	5-10-2013	2.777	45
12	2014	4-10-2014	12.619	69
13	2015	3-10-2015	2.222	54
14	2016	1-10-2016	3.658	44
15	2017	30-9-2017	3.080	46
16	2018	6-10-2018	9.265	53
17	2019	5-10-2019	8.918	56
18	2020	3-10-2020	2.234	46
19	2021	2-10-2021	3.581	37

	jaar	datum	aantal	soorten
1	2008	4-10-2008	27.644	52
2	2014	4-10-2014	12.619	69
3	2018	6-10-2018	9.265	53
4	2019	5-10-2019	8.918	56
5	2004	2-10-2004	7.322	51
6	2003	4-10-2003	6.998	50
7	2012	6-10-2012	4.016	38
8	2016	1-10-2016	3.658	44
9	2021	2-10-2021	3.581	37
10	2011	2-10-2011	3.473	56
11	2017	30-9-2017	3.080	46
12	2010	2-10-2010	2.791	53
13	2013	5-10-2013	2.777	45
14	2009	3-10-2009	2.674	35
15	2020	3-10-2020	2.234	46
16	2015	3-10-2015	2.222	54
17	2006	7-10-2006	2.217	35
18	2005	1-10-2005	2.181	38
19	2007	6-10-2007	1.602	40

	jaar	datum	aantal	soorten
1	2014	4-10-2014	12.619	69
2	2019	5-10-2019	8.918	56
3	2011	2-10-2011	3.473	56
4	2015	3-10-2015	2.222	54
5	2018	6-10-2018	9.265	53
6	2010	2-10-2010	2.791	53
7	2008	4-10-2008	27.644	52
8	2004	2-10-2004	7.322	51
9	2003	4-10-2003	6.998	50
10	2017	30-9-2017	3.080	46
11	2020	3-10-2020	2.234	46
12	2013	5-10-2013	2.777	45
13	2016	1-10-2016	3.658	44
14	2007	6-10-2007	1.602	40
15	2012	6-10-2012	4.016	38
16	2005	1-10-2005	2.181	38
17	2021	2-10-2021	3.581	37
18	2009	3-10-2009	2.674	35
19	2006	7-10-2006	2.217	35

Ben Hulsebos

Oelemars in 2021

Activiteiten

Dit jaar zijn op de Oelemars de volgende activiteiten door VWG Losser uitgevoerd:

Voor- en najaarstrekellingen op Telpost Oelemars

Plaatsing van een infopaneel over Telpost Oelemars bij het toegangshek aan de Drielandweg

Opschonen van de eilandjes voor de observatiehut uitgevoerd door Gemeente Losser

Machinale afwerking van de oevers voor de kijkhut en het weer open maken van de verzandingen bij de eilandjes

Vlinder- en libelleninventarisaties

Slaapplaatstelling Scholeksters

Watervogeltelling ganzen, zwanen en Grote Zilverreigers.

Teksten in de informatiepanelen in de observatiehut zijn vernieuwd

Enkele leden zorgden er voor dat de observatiehut er steeds zo netjes mogelijk uitziet.

Soortenaantal

Vanaf 1983 tot nu toe zijn er 263 vogelsoorten geregistreerd, waarbij ook broedvogels van exotische herkomst als o.a. Fazant, Nijlgans en Mandarijneend worden meegeteld. Ook soorten als Noordse Kwikstaart, Engelse Kwikstaart en Rouwkwikstaart zijn meegeteld.

Soortenlijst 2021

De lijst van vogelsoorten van dit jaar is in onderstaande tabel weergegeven, waarbij ook het aantal waargenomen exemplaren van enkele bijzondere soorten is vermeld. De waarnemingen zijn afkomstig van Telpost Oelemars, observaties vanuit de kijkhut en van waarneming.nl. Nieuw voor dit jaar is de Engelse Kwikstaart die een tussenlanding maakte op de telpost, de Vale Gier, die met liefst 11 exemplaren over de telpost vloog en de Rosse Stekelstaart. De Dwergganzen leken een nieuwe soort, maar er bleek nog een waarneming uit 1996 te zijn.

Jaarlijst Oelemars 2021 Aantal soorten: 178							
Roodkeelduiker		Bruine Kiekendief	90	Kl. Mantelmeeuw	X	Kramsvogel	X
Parelduiker		Blauwe Kiekendief	11	Gr. Mantelmeeuw	2	Merel	X
Roodhalsfuut		Grauwe Kiekendief		Dwergmeeuw	4	Beflijster	3
Geoorde Fuut	10	Steppekiekendief		Dwergstern	1	Tuinfluitier	X
Kuifduiker	1	Ruigpootbuizerd		Visdief	10	Zwartkop	X
Dodaars	X	Buizerd	X	Noordse Stern		Braamsluiper	X
Fuut	X	Wespendief	19	Grote Stern		Grasmus	X
Aalscholver	X	Sperwer	X	Zwarte Stern	17	Rietzanger	
Roerdomp		Havik	X	Reuzenster		Waterrietzanger	
Koereiger		Torenavk	X	Stadsduif	X	Sprinkhaanzanger	
Kleine Zilverreiger	1	Roodpootvalk	1	Holenduif	X	Kleine Karekiet	X
Grote Zilverreiger	X	Boomvalk	X	Houtduif	X	Bosrietzanger	1
Blauwe Reiger	X	Slechtvalk	29	Turkse Tortel	X	Spotvogel	
Purperreiger		Smelleken	15	Zomertortel		Fitis	X
Kwak		Vale Gier	11	Koekoek	X	Tjiftjaf	X
Ooievaar	X	Patrijs		Kuifkoekoek		Fluiter	
Zwarte Ooievaar	14	Kwartel	1	Bosuil		Goudhaan	X
Flamingo		Fazant	X	Ransuil		Vuurgoudhaan	2
Chil. Flamingo		Waterral	X	Velduil		Baardman	
Lepelaar	1	Porseleinhoen		Kerkuil		Gr. Vliegenvanger	X
Heilige Ibis		Waterhoen	X	Steenuil		Bonte Vliegenv.	X
Knobbelzwaan	X	Meerkoet	X	Gierzwaluw	X	Koolmees	X
Wilde Zwaan	11	Kraanvogel	2.374	Bijeneter		Zwarte Mees	X
Kleine Zwaan	30	Scholekster	X	Hop		Pimpelmees	X
Zwarte Zwaan		Kluut	3	IJsvogel	X	Kuifmees	X
Sneeuwganzen		Griel		Zwarte Specht	X	Matkop	
Kolgans	X	Kleine Plevier	X	Groene Specht	X	Glanskop	X
Dwergganzen	19	Bontbekplevier	10	Grote B. Specht	X	Staartmees	X
Taigarietganzen		Zilverplevier		Mid. Bonte Specht		Buidelmees	
Toendrarietganzen	X	Morinelplevier		Kleine B. Specht	X	Bladkoning	
Kleine Rietganzen	1	Goudplevier	240	Draaihals		Boomklever	X

Grauwe Gans	X	Kievit	X	Veldleeuwerik	X	Taigaboomkruiper	
Grote Can. Gans	X	Kanoet		Boomleeuwerik	X	Boomkruiper	X
Brandgans	X	Drieteenstrandloper	1	Strandleeuwerik		Grauwe Klauwier	
Rotgans		Steenloper		Oeverzwaluw	X	Klapekster	1
Roodhalsgans		Bonte Strandloper	26	Boerenzwaluw	X	Ekster	X
Bergeend	8	Breedbekstrandloper		Huiszwaluw	X	Gaai	X
Casarca	22	Krombekstrandloper		Duinpieper		Kauw	X
Nijlgans	X	Temmincks Strandl.	2	Waterpieper	27	Roek	X
Indische Gans		Kleine Strandloper		Oeverpieper		Bonte Kraai	
Mandarijneend	2	Bosruiter	20	Graspieper	X	Zwarte Kraai	X
Wilde Eend	X	Witgat	62	Boompieper	X	Raaf	5
Krakeend	X	Oeverloper	X	Roodkeelpieper	2	Spreeuw	X
Pijlstaart	X	Tureluur	X	Grote Pieper		Wielewaal	X
Slobeend	X	Zwarte Ruiter	3	Witte Kwikstaart	X	Huismus	X
Smient	X	Groenpootruiter	19	Gele Kwikstaart	X	Ringmus	2
Wintertaling	X	Grutto	1	Noordse Kwikstaart	138	Vink	X
Zomertaling	6	Rosse Grutto	1	Engelse Kwikstaart	1	Keep	X
Tafeleend	X	Wulp	X	Grote Gele Kwikst.	X	Kneu	X
Krooneend		Regenwulp	23	Winterkoning	X	Frater	
Witoogeend		Houtsnip		Pestvogel		Kleine Barmsijs	8
Topper		Poelsnip		Heggenmus	X	Grote Barmsijs	
Kuifeend	X	Watersnip	X	Roodborst	X	Putter	X
Zwarte Zee-eend		Bokje		Nachtegaal		Groenling	X
Grote Zee-eend		Kemphaan	8	Blauwborst		Sijs	X
IJseend		Grauwe Franjepoot	1	Gekraagde Roodst.	X	Europese Kanarie	8
Brielduiker	15	Middelste Jager		Zwarte Roodstaart	X	Goudvink	X
Nonnetje	2	Kleine Jager	1	Tapuit	X	Appelvink	X
Grote Zaagbek	12	Kleinste Jager		Paapje	X	Kruisbek	7
Midd. Zaagbek		Kokmeeuw	X	Napoleonwever		Grote Kruisbek	
Rosse Fluiteend		Stormmeeuw	X	Roodborsttapuit	X	Rietgors	X
Rosse Stekelstaart	1	Zwartkopmeeuw	2	Zanglijster	X	Sneeuwgorst	
Zeearend	1	Zilvermeeuw	X	Koperwiek	X	IJsgors	
Visarend	30	Geelpootmeeuw	2	Grote Lijster	X	Ortolaan	
Rode Wouw	59	Pontische Meeuw	18			Geelgors	X
Zwarte Wouw	12						
Exoten		Ondersoorten					
Ringtaling	1	Noordse Goudvink	1	Noordse Kauw	1		

Waargenomen soorten op de Oelemars in 2021

Dankwoord

Dank aan de firma Texploza en de gemeente Losser voor de toestemming om op hun terrein de werkzaamheden en de tellingen te mogen verrichten.

Ben Hulsebos

Zweedse Dwergganzen op de Oelemars

Als er 14 oktober rond het middaguur een appje binnenkomt met de melding: *Geringde Dwergganzen voor de hut*, zit ik even later op de fiets richting de Oelemars.

Een Dwerggans is in Twente en Overijssel al een zeldzaamheid, laat staan een geringde en dan ook nog meer dan een.

Bij de Oelemars aangekomen blijkt het uiteindelijk om 16 Dwergganzen te gaan, waarvan 9 geringd en van die geringde vogels is er een uitgerust met een zender. De groep bestaat uit 5 adulte vogels (geringd), 7 juvenielen (ongeringd) en 4 juvenielen (geringd). Dit is het hoogste aantal Dwergganzen dat ooit in een groep in Overijssel is waargenomen, met recht een bijzondere waarneming.

Alle 9 geringde vogels hebben we af kunnen lezen en dankzij de BirdRing app wisten we ook meteen waar en wanneer deze vogels geringd waren.

Het gebied waar ze geringd zijn ligt in Noord-Zweden, in Vasterbottens Lan (Zweeds Lapland), op iets meer dan 60 km ten zuiden van de poolcirkel en op ruim 1.600 km van de Oelemars.

Het aflezen verliep moeizaam omdat het eiland voor de hut vol zat met Grauwe Ganzen en Nijlganzen en de Dwergganzen aan de rand van het water stonden. Uit gesprekken en later ook uit foto's bleek dat de Dwergganzen een dag eerder ook al voor de hut zaten. Toen was het een groep van 12.

Nadat ik alle 9 ringen afgelezen had ben ik naar huis gegaan. Het was inmiddels twee uur en ik had nog niet gegeten. Toen ik iets na half vier bij de kaasboer op de markt stond, ging mijn telefoon. Het was Kees Koffijberg van Sovon. Ik had die naam ook al in de BirdRing app voorbij zien komen. Kees was begin september in Zweden geweest en had daar dezelfde groep Dwergganzen afgelezen, in de Hjälstaviken, een natuurreservaat ten noordwesten van Stockholm op 1.042 km van de Oelemars. Hij had zojuist een SMS van Niklas Liljebäck, de Zweedse ringer van de Dwergganzen, gekregen met de melding dat de vogels in Nederland gesignaleerd waren. Dit kon de ringer zien op de site van geese.org, want daar waren mijn waarnemingen via de BirdRing app naar toe gestuurd.

De groep was blijkbaar wat uit de koers, want het overwinteringsgebied ligt langs de Lippe tussen Hamm en Lippstadt in Duitsland in de natuurgebieden Disselmersch en Ahsewiesen. Deze gebieden liggen op ruim anderhalf uur rijden van Losser.

Kees Koffijberg was geïnteresseerd in de samenstelling van de groep m.b.t. het aantal ongeringde juvenielen. Ik heb hem gezegd dat ik te druk was met het aflezen van de ringen tussen alle Grauwe Gans- en Nijlganspootjes, dat ik daar niet echt op gelet heb. Maar gelukkig was een oproep via de appgroepen de oplossing en kwam er een groepsfoto van de 16 Dwergganzen beschikbaar.

Dwergganzen op de Oelemars, 14 oktober 2021

Via de mail kreeg ik van Kees Koffijberg de volgende informatie over het Dwerggans project in Zweden.

Hallo Sander,

Mijn partner en ik zijn zelf betrokken bij het veldwerk in Zweden (zoals je aan de ringaflezingen hebt kunnen zien). De Zweden hebben ook een filmpje op YouTube waarin het loslaten van de vogels wordt geïllustreerd: <https://www.youtube.com/watch?> En een ander filmpje geeft een algemener beeld van het hele jaar: <https://www.youtube.com/watch?> Hier is ook aandacht voor de overwinteringsgebieden in het Oude Land van Strijen en de Disselmersch in Duitsland. Het project is hetzelfde als van waaruit de bekende vogels in Strijen en bij Petten komen. Maar vanwege problemen met de vogels in het opfokstation (vermenging met Kolgans) is het project tussen 2000 en 2010 stilgelegd. Na 2010 zijn nieuwe vogels uitgezet in Lapland (van Russische origine, genetisch onderzoek heeft ook laten zien dat het eerdere probleem met eventuele hybridisatie met Kolgans niet meer bestaat), en van dat project zijn de vogels die nu bij jullie zitten. Sinds 2018 overwintert een deel

van die vogels aan de Lippe tussen de A2 bij Hamm en Lippstadt. **Y7 B** en **BC N** zijn vaste wintergasten in dat gebied. Ze hebben dit jaar voor de 2e keer succesvol gebroed, maar zijn de eerste keer in 2019 hun jongen "kwijtgeraakt" aan een paar dat naar Strijen gaat. In Hjälstaviken, tussen Stockholm en Uppsala, waren ze dit jaar in september steeds samen met **G5 W** en **YF W** en hun (samen 7) jongen. De andere jonge vogels, incl. de zendervogel, waren daar ook bij in de buurt, maar nu is maar een deel van die vogels meegekomen. Hopelijk heeft de zender snel weer power, zodat we precies kunnen zien wanneer ze zijn gearriveerd (en evt. waar ze zitten als ze niet op de plas zijn, misschien foerageren ze ook wel aan de Duitse kant van de grens?). Hieronder een impressie van Hjälstaviken, waar de vogels dus tot een paar dagen geleden waren.

Normaliter blijven ze tot maart aan de Lippe. En we weten middels aflezingen dat ze via de Oder, Polen en de Baltische Staten weer naar Zweden vliegen. Daar verzamelt een groot deel van de populatie (die maar ruim 100 vogels omvat) in Ammarnäs in Zweeds Lapland. Dit jaar hebben ze een heel goed broedseizoen achter de rug (met ten minste 21 in het wild geboren jongen) - het beste sinds 2012. Dankzij het vroege voorjaar in de bergen en weinig problemen met predatoren (Zeearend is de belangrijkste predator in Noord-Zweden). Eergisteren, tijdens een periode met noordenwind in Zweden, is er veel beweging gekomen. Andere zendervogels startten noordelijker in Zweden en zijn nu al op de grens van Polen en Duitsland (oostelijk van Berlijn), en kwamen daar via Letland en Polen. Er is nog geen nieuwe zenderpeiling van de vogel die bij jullie zit. In ieder geval in de nacht van 11 op 12 oktober was deze vogel nog in Hjälstaviken. Vermoedelijk dan op de 12e nog vertrokken, als ze gisteren al bij jullie waren. Zodra ik nieuwe data heb, stuur ik even een berichtje en een kaartje.

Kees Koffijberg.

In het bericht van Kees komen een paar lettercombinaties voor die enige toelichting behoeven voor de lezers die niet zo bekend zijn met kleurringen. Alle geringde vogels hebben een metalen ring met daarop de naam van de ringcentrale en een unieke code. Voor Nederland is de ringcentrale Vogeltrekstation Arnhem Holland. Dat is de tekst die op de Nederlandse metalen ringen staat in combinatie met een cijfer of cijfer/letter code. Naast de metalen ringen kunnen er ook kleurringen gebruikt worden. Die zijn vaak wat makkelijker af te lezen in het veld en geven daarmee veel meer informatie over de bewegingen van de geringde vogel. In het geval van de Dwergganzen is gekozen voor een kleurring met daarop een letter of een cijfer om de linker tarsus en een kleurring met of zonder inscriptie en de metalen ring om de rechter tarsus.

De **Y7 B** waar Kees over schrijft is Yellow 7 Blue (een gele ring met een 7 om de linker tarsus en een effen blauwe ring en de metalen ring om de rechter tarsus)

Dit zijn de ringen die we op 14 oktober op de Oelemars hebben afgelezen:

YK WC (met zender), geringd op 2-7-2021

YP WC, geringd op 2-7-2021

G5 WC, geringd op 2-7-2021

G8 WC, geringd op 2-7-2021

BF W, geringd op 8-7-2018

Y7 B (8-7-2016) met partner **BC N** (8-7-2017) en 3 jongen (ongeringd)

G5 W (8-7-2018) en partner **YF W** (10-7-2018) en 4 jongen (ongeringd)

Y=geel, G=groen, B= blauw, N= zwart

Op de kaart hiernaast is het traject te zien dat de juveniele Dwerggans **YP WC** heeft afgelegd.

Gele pijl, 2-7-2021: ringplaats in Zweeds Lapland

Blauwe pijl, 7-9-2021: Hjälstaviken

Rode pijl, 14-10-2021: Oelemars

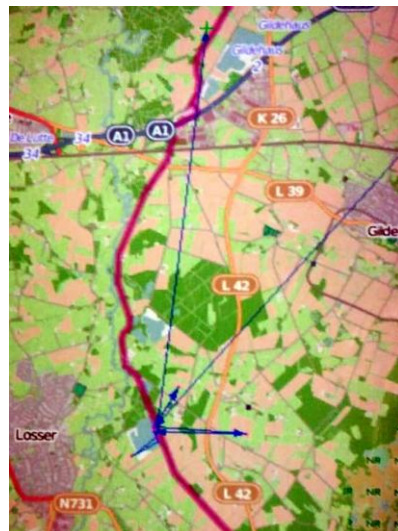
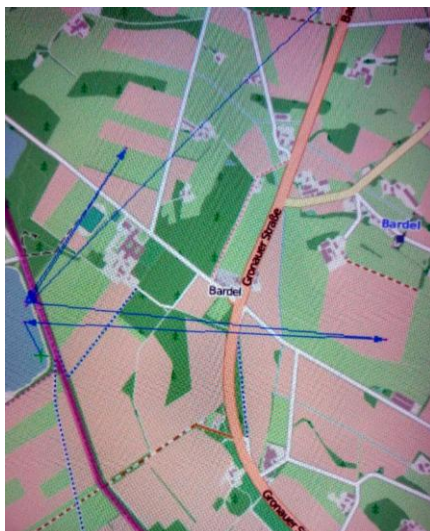

In de dagen daarna bleek het eindelijk om een groep van 19 Dwergganzen te gaan (8 adult en 11 juveniel).

Van deze 19 waren er 11 geringd met kleurringen.

Behalve de eerder genoemde kleurringen waren er nog een 2^e kj vogel **G5 WA**, geringd op 29-6-2020 en een adulte vogel **GC O**, geringd op 9-7-2019.

Uit zenderpeilingen bleek dat de Dwergganzen ook in gebieden over de grens zaten, maar ze kwamen steeds weer terug naar de Oelemars.

Na enige tijd viel de groep langzaam uit elkaar en was het aantal Dwergganzen dat gezien werd wisselend van grootte. Eind oktober werd er nog een groep van 16 gezien. De zendervogel **YK WC** hield zich steeds meer op in de buurt van het Amtsvenn en is op een gegeven moment ook niet meer terug gezien.

Op 9 november werden voor de laatste keer 2 Dwergganzen voor de hut op de Oelemars waargenomen.

Van een deel van de Oelemars groep zijn er in de maanden daarna nog wel een aantal terugmeldingen geweest.

G5 WA is in de periode 12-11-2021 tot 16-1-2022 9x waargenomen tussen de Kolganzen in de Rieselfelder bij Münster.

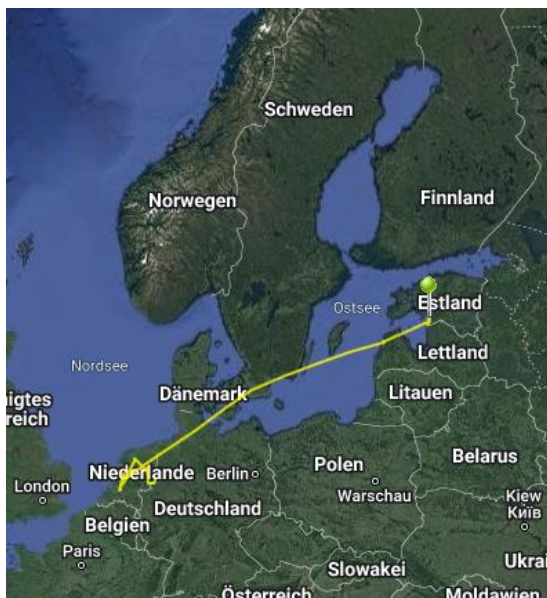
GC O is op 25-02-2022 afgelezen in het Oudeland van Strijen.

BF W is in december 2021 en januari 2022 5x in de buurt van Petten afgelezen, deels samen met (nieuwe?) partner **N9 N** (die was er immers in de Oelemars niet bij). En de laatste aflezing is 28-3-2022 bij Svartamyningen/Linköping. Een bekende voorjaarspleisterplaats in Zweden. **N9 N** is een vogel van de Lippe (waar later deze winter toch ineens weer 13 vogels te zien waren, waaronder twee met een jong die eerder deze winter in het Oudeland van Strijen zaten).

De beide families zijn helemaal niet meer gezien. Tot dusverre zijn ze ook niet in Zweden gesignaleerd.

YK WC, de zendervogel, zat half maart 2022 bij de Vinkeveenseplassen, en is daar na een tip van ons ook afgelezen. De vogel was toen alleen. Op dit moment zit hij in Estland (via korte stop bij Malmö). Vertrek uit Nederland op 21-3-2022, precies op het moment dat ook een groot contingent Kolganzen is vertrokken.

Hieronder de route van **YK WC** (die slechts de punten van de peilingen verbindt)

Sander Wansing

Met dank aan Kees Koffijberg voor de achtergrondinformatie en de foto's uit Zweden

Telpost Oelemars 2021

Voorjaarstrek

De resultaten

Vanaf het voorjaar 2002 is telpost Oelemars actief om de voorjaarstrek vast te leggen. Dit jaar is er geteld van 1 januari t/m 13 juni. Er zijn 108 tellingen uitgevoerd, soms lang, soms kort, afhankelijk van de weersgesteldheid en de temperatuur. Tijdens de tellingen hadden we dit jaar de volgende belemmerende weersfactoren: neerslag (13 tellingen), gedeeltelijk dichte mist (5 telling) en harde wind 4 Bft of meer (23 tellingen). De einddatum is sinds 2015 wat vroeger dan in voorgaande jaren vanwege het feit dat in de vernieuwde versie van www.trektellen.nl de voorjaarstrek niet meer op 30 juni wordt afgesloten, maar op 15 juni. Dit komt meer overeen met de werkelijkheid, want na midden juni is de trek al bijna geheel zuidwestwaarts gericht.

Op www.trektellen.nl zijn de resultaten van onze tellingen te zien en kunnen er bewerkingen worden gemaakt. Zo kunnen er grafieken per soort worden getoond en verspreidingskaartjes van Nederland worden gemaakt om de doortrekpatronen over het land te zien.

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de voorjaarstellingen van de laatste drie jaren te zien.

Soortnaam	2019	2020	2021	Soortnaam	2019	2020	2021
Aalscholver	670	887	856	Holenduif	74	106	175
Grote Zilverreiger	45	27	44	Houtduif	4.887	10.639	14.041
Blauwe Reiger	71	108	89	Turkse Tortel	7	2	2
Ooievaar	37	35	56	Koekoek	1	5	1
Zwarte Ooievaar	1	3	1	Gierzwaluw	492	672	698
Lepelaar	-	-	1	Grote Bonte Specht	-	-	4
Knobbelzwaan	24	7	25	Boomleeuwerik	7	3	5
Wilde Zwaan	-	-	4	Veldleeuwerik	547	152	834
Kleine Zwaan	52	4	29	Oeverzwaluw	109	36	111
Toendrarietgans	471	378	1.166	Boerenzwaluw	816	489	768
Kolgans	8.201	7.148	21.316	Huiszwaluw	33	45	64
Grauwe Gans	615	922	605	Boompieper	19	14	19
Anser gans spec.	3.514	1.468	4.804	Graspieper	5.206	2.602	3.178
Brandgans	49	28	15	Waterpieper	6	3	6
Gr. Canadese Gans	46	54	81	Duinpieper	-	2	-
Nijlgans	23	35	27	Gele Kwikstaart	122	116	184
Casarca	7	14	6	Noordse Kwikstaart	56	138	138
Bergeend	-	4	2	Engelse Kwikstaart	-	-	1
Smient	10	2	5	Grote Gele Kwikstaart	4	2	2
Krakeend	17	15	28	Witte Kwikstaart	29	74	102
Wintertaling	8	6	13	Zwarte Roodstaart	2	4	3
Wilde Eend	365	323	326	Paapje	1	9	8
Pijlstaart	-	6	-	Roodborsttapuit	1	1	1
Slobeend	1	15	4	Tapuit	8	10	43
Tafeleend	1	-	6	Beflijster	33	3	2
Kuifeend	-	1	-	Merel	4	1	1
Brilduiker	-	1	4	Kramsvogel	2.183	864	7.755
Grote Zaagbek	4	2	4	Zanglijster	40	2	13
Nonnetje	-	-	1	Koperwiek	1.071	479	2.613
Wespendief	5	22	19	Grote Lijster	23	5	44
Zwarte Wouw	1	3	11	Tijftjaf	-	5	3
Rode Wouw	23	34	38	Fitis	-	1	-
Zeearend	1	1	-	Kleine Karekiet	-	1	-
Bruine Kiekendief	28	22	42	Zwartkop	-	1	-
Blauwe Kiekendief	4	6	4	Tuinfluiter	-	1	-
Havik	-	1	2	Braamsluiper	1	-	-
Sperwer	38	36	100	Grasmus	-	1	-
Buizerd	96	162	282	Grauwe Vliegenvanger	-	-	1
Visarend	7	14	15	Bonte Vliegenvanger	-	-	1
Torenvalk	31	17	29	Goudhaan	4	-	1

Smelleken	8	5	2	Vuurgoudhaan	-	-	1
Boomvalk	8	6	5	Staartmees	24	17	-
Slechtvalk	3	4	10	Witkopstaartmees	1	-	-
Roodpootvalk	-	4	-	Glanskop	1	-	2
Kraanvogel	192	135	2.095	Pimpelmees	21	44	18
Kluut	-	2	3	Koolmees	37	30	15
Scholekster	9	7	7	Wielewaal	2	3	1
Kleine Plevier	8	13	8	Grauwe Klauwier	1	-	-
Bontbekplevier	2	2	2	Gaai	2	234	3
Goudplevier	-	-	9	Ekster	7	5	3
Kievit	197	196	689	Kauw	137	121	223
Kemphaan	8	21	6	Roek	16	8	3
Bonte Strandloper	1	-	2	Zwarte Kraai	18	7	12
Watersnip	2	-	4	Spreeuw	969	2.458	5.651
Regenwulp	-	5	3	Ringmus	2	-	-
Wulp	13	18	15	Vink	556	3.525	3.695
Grutto	-	2	1	Keep	3	-	12
Tureluur	4	4	10	Europese Kanarie	1	-	2
Zwarte Ruiters	-	3	-	Groenling	21	16	14
Groenpootruiter	3	9	4	Putter	33	31	57
Witgat	40	28	36	Sijs	59	166	78
Bosruiter	1	1	6	Kneu	80	101	165
Oeverloper	4	2	5	Barmsijs spec.	151	9	-
Zwartkopmeeuw	4	1	1	Kleine Barmsijs	-	-	4
Kokmeeuw	3.136	1.618	2.674	Kruisbek	-	12	-
Stormmeeuw	133	41	150	Goudvink	-	1	-
Kleine Mantelmeeuw	32	96	57	Appelvink	6	5	1
Grote Mantelmeeuw	-	-	2	Geelgors	2	2	2
Zilvermeeuw	296	518	595	Rietgors	20	1	10
Geelpootmeeuw	2	4	1				
Pontische Meeuw	2	9	4	Totaal	36.525	37.854	77.283
Dwergstern	-	-	1	Soorten (incl. exoten)	106	119	125
Visdief	-	1	2	Uurgemiddelde	135	115	253
Zwarte Stern	-	4	13	Teluren	270	330,5	306

Voorjaarestrek Telpost Oelemars 2019 t/m 2021

Er werden 3 nieuwe soorten in de voorjaarestrek vastgesteld: Dwergstern, Engelse Kwikstaart en Vuurgoudhaan.

Nieuwe hoogste seizoen aantallen werden bereikt voor: Ooievaar, Grote Canadese Gans, Zwarte Wouw, Rode Wouw, Bruine Kiekendief, Sperwer, Oeverzwaluw, Huiszwaluw, Glanskop en Putter. Er was een nieuw dagrecord voor Krakeend met 11 ex. op 17 februari.

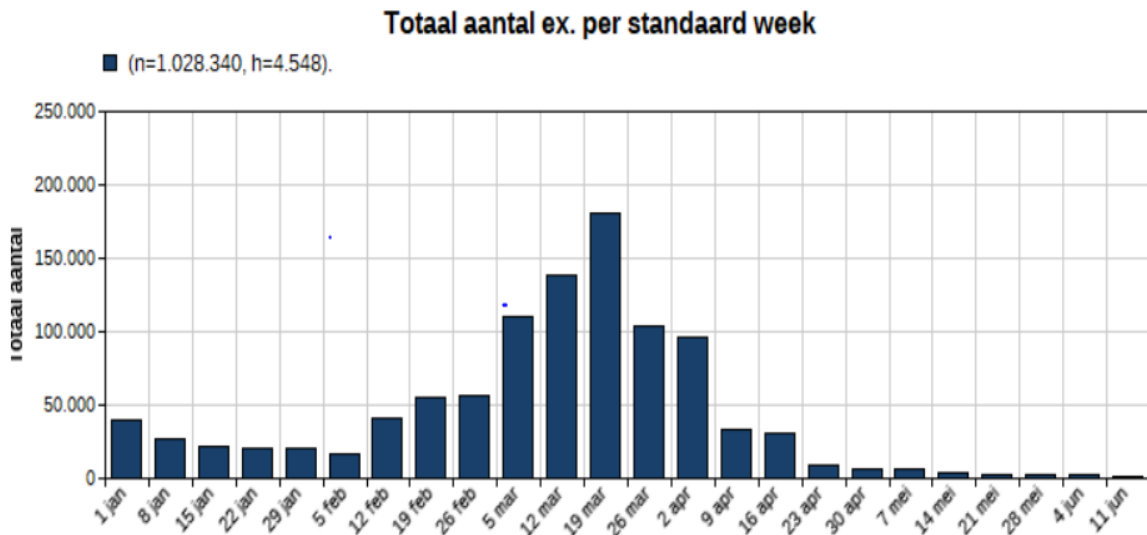
Uiterst zeldzame soorten waren er ook: 1 Zwarte Ooievaar, 1 Lepelaar, 1 Dwergstern en 1 Engelse Kwikstaart. De soortenlijst met 125 verschillende vogelsoorten in de doortrek betekende een nieuw record, want dat stond tot nu toe op 119 soorten. De voorjaarstelling van 2013 met 135.898 vogels is de beste geweest in alle jaren trektellen op telpost Oelemars, mede dankzij het uitzonderlijke voorjaar toen. Dit jaar was het totaal aantal doortrekkers aan de hoge kant. Alleen in 2011 en 2013 waren de aantallen nog hoger. De aantallen en dus ook het uurgemiddelde worden in belangrijke mate bepaald door het weer en toevalstreffers met topdagen van soorten die dan massaal net over de telpost doortrekken.

Landelijk gezien neemt telpost Oelemars in de voorjaarestrek een belangrijke plaats in met een aantal typerende oostelijke soorten als Kolgans, Rode Wouw en Kraanvogel. In Twente is het de enige telpost die het gehele voorjaar door bijna dagelijks telt.

Doortrekpatroon Rode Wouw over Nederland in het voorjaar 2021 (Bron: Trektellen.nl)

Doortrekverloop in het voorjaar 2002 t/m 2021 (bron: Trektellen.nl)

In het doortrekverloop over de gehele telperiode vanaf 2002 t/m 2021 is goed te zien dat de piek van de voorjaarstrek in maart wordt bereikt.

Najaarstrek

De tellingen

De najaarstrek werd tussen 19 juni en 31 december gevolgd. Er werden 156 tellingen verricht. Ongunstige factoren waren regen (20 tellingen), harde wind met 4 Bft of meer (16 tellingen), noord(oostelijke) wind (24 tellingen) en gedeeltelijk mist of nevel (12 tellingen).

De resultaten

Het belangrijkste is natuurlijk het uiteindelijke telresultaat. In de 144 tellingen werden gedurende 484,5 teluren 134 soorten met in totaal 432.616 vogels overvliegend gezien. Met 893 vogels als uurgemiddelde is de najaarstrek van 2021 daarmee duidelijk beter geweest dan vorig jaar. Deze najaarstelling staat zelfs wat aantal overvliegende vogels betreft op de tweede plaats in de afgelopen 20 jaar. Dit jaar kende geen kou-inval in de oostelijke en noordelijke gebieden, zodat vorstgevoelige soorten (waaronder veel watervogels) gemist werden.

In de volgende tabel staan de resultaten van de najaarstellingen van de afgelopen drie jaren:

Soortnaam	2019	2020	2021	Soortnaam	2019	2020	2021
Fuut	2	1	1	Holenduif	397	523	269
Aalscholver	1.657	1.972	1.103	Houtduif	63.232	189.849	240.442
Grote Zilverreiger	179	241	202	Turkse Tortel	6	4	7
Blauwe Reiger	38	53	67	Gierzwaluw	1.190	1.415	1.125
Ooievaar	181	63	129	Middelste B. Specht	3	2	-
Zwarte Ooievaar	-	6	10	Grote Bonte Specht	17	17	9
Knobbelzwaan	4	16	26	Kleine B. Specht	2	-	-
Kleine Zwaan	2	10	1	Boomleeuwerik	30	293	22
Wilde Zwaan	-	-	7	Veldleeuwerik	4.230	3.460	5.056
Toendrarietgans	3.780	4.006	2.696	Strandleeuwerik	-	1	-
Kolgans	18.056	59.888	32.620	Oeverzwaluw	129	246	112
Grauwe Gans	1.116	985	802	Boerenzwaluw	10.054	11.449	9.524
Anser gans spec.	5.182	8.519	4.118	Huiszwaluw	2.768	1.623	1.186
Brandgans	21	8	87	Boompieper	123	217	77
Gr. Canadese Gans	179	240	204	Graspieper	4.491	1.468	2.535
Nijlgans	85	47	67	Waterpieper	14	20	21
Casarca	2	16	12	Duinpieper	2	-	1
Bergeend	3	2	2	Roodkeelpieper	1	4	2
Smient	5	115	59	Gele Kwikstaart	290	386	440
Krakeend	-	17	80	Grote G. Kwikstaart	21	42	20
Wintertaling	-	20	29	Witte Kwikstaart	858	1.186	1.498
Zomertaling	-	1	-	Roodborst	-	1	5
Wilde Eend	343	483	477	Blauwborst	-	1	-
Pijlstaart	6	3	19	Heggenmus	28	45	65
Slobeend	1	19	19	Winterkoning	-	1	-
Tafeleend	26	13	18	Zwarte Roodstaart	6	18	13
Kuifeend	1	-	15	Gekr. Roodstaart	-	7	2
Brilduiker	-	2	2	Paapje	33	17	21
Grote Zaagbek	9	5	5	Roodborsttapuit	23	79	30
Middelste Zaagbek	-	1	-	Tapuit	77	61	58
Rosse Fluiteend	-	5	-	Beflijster	18	-	1
Vale Gier	-	-	11	Merel	40	34	48
Wespendief	35	48	39	Kramsvogel	2.622	7.471	1.865
Zwarte Wouw	-	6	1	Zanglijster	846	362	141
Rode Wouw	28	35	18	Koperwiek	11.022	15.247	14.850
Zeearend	-	5	1	Grote Lijster	77	104	128
Bruine Kiekendief	31	36	50	Grasmus	-	1	1
Blauwe Kiekendief	12	17	6	Tjiftjaf	1	75	75
Havik	2	1	3	Fitis	-	3	-
Sperwer	190	195	254	Gr. Vliegenvanger	-	3	1
Buizerd	750	2.817	780	Goudhaan	2	98	7
Visarend	12	10	15	Vuurgoudhaan	-	-	1
Torenavalk	33	55	54	Staartmees	38	58	24
Smelleken	20	8	12	Boomklever	1	1	1
Boomvalk	17	13	23	Zwarte Mees	6	24	54
Slechtvalk	11	15	9	Glanskop	3	1	1
Roodpootvalk	-	1	1	Pimpelmees	105	491	632
Kraanvogel	15	464	14	Koolmees	44	228	239
Scholekster	11	2	5	Gaai	1.359	1	1.418
Kleine Plevier	2	10	5	Grauwe Klauwier	-	1	-
Bontbekplevier	3	6	8	Ekster	7	-	-
Goudplevier	4	88	223	Kauw	1.286	1.434	2.107
Zilverplevier	3	6	-	Roek	177	157	117
Kievit	930	583	1.374	Zwarte Kraai	21	11	39
Drieteenstrandloper	-	-	1	Raaf	-	4	-
Temmincks Strandl.	-	-	2	Spreeuw	23.812	14.834	21.659
Bonte Strandloper	-	16	13	Klapekster	1	-	1

Kleine Strandloper	-	1	-	Ringmus	13	45	2
Kemphaan	1	6	2	Huisbus	5	16	13
Watersnip	16	57	47	Vink	47.812	67.219	69.382
Houtsnip	1	1	-	Keep	68	679	1.687
Regenwulp	5	3	16	Europese Kanarie	1	9	6
Wulp	15	9	66	Groenling	33	97	31
Rosse Grutto	-	1	1	Putter	158	493	154
Zwarte Ruiter	2	1	3	Sijs	1.792	2.219	4.854
Tureluur	-	1	2	Kneu	1.289	1.485	922
Groenpootruiter	13	12	10	barsijs spec.	-	23	-
Witgat	7	37	24	Kleine Barsijs	-	10	-
Bosruiter	4	7	14	Kruisbek	11	7	7
Oeverloper	2	3	21	Goudvink	3	2	2
Kokmeeuw	2.932	2.628	2.927	Noordse Goudvink	-	-	1
Stormmeeuw	71	20	3	Appelvink	11	4	9
Kl. Mantelmeeuw	54	44	135	Ortolaan	2	-	-
Geelpootmeeuw	1	3	1	Geelgors	50	52	50
Pontische Meeuw	6	10	11	Rietgors	58	110	135
Zilvermeeuw	650	589	338	Totaal	217.593	410.195	432.616
Zwarte Stern	3	11	4	Soorten	121	142	134
Visdief	3	5	6	Teluren	406,5	522,5	484,5
				Uurgemiddelde	535	785	893

Najaarstrek Telpost Oelemars 2019 t/m 2021

Nieuwe telpostsoorten voor de najaarstrek waren Vale Gier en Drieteenstrandloper.

Nieuwe hoogste najaarstotalen werden bereikt voor: Zwarte Ooievaar, Brandgans, Krakeend, Vale Gier, Bruine Kiekendief, Goudplevier, Drieteenstrandloper, Temmincks Strandloper, Wulp, Regenwulp, Kleine Mantelmeeuw, Pontische Meeuw, Witte Kwikstaart, Roodborst, Gaai en Sijs. Naast stijgers zijn er natuurlijk ook dalers. Sinds 2005 is dit jaar voor de volgende jaarlijks voorkomende soorten het laagste aantal bereikt: Aalscholver en Ringmus.

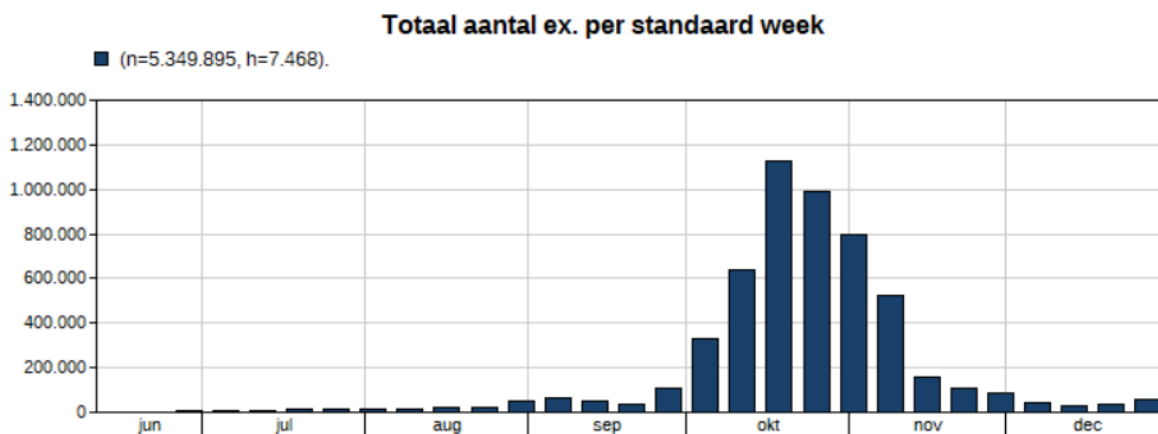
Het grote verschil in de aantallen van de Tjiftjaf is te verklaren uit het feit dat er in 2019 geen mais langs de telpost werd verbouwd. De Tjiftjaf is hier typisch een doortrekker die zich overdag via de mais naar het zuiden verplaatst.

Er was een invasie van de Gaai met zelfs een recordaantal van 285 op de morgen van 26 september. Ook in 2019 was er een grote invasie, maar met lagere aantallen dan dit jaar. De doortrek van de Sijs had eveneens een invasieachtig karakter. Groepen van over de 100 vogels waren geen zeldzaamheid. Het hoogtepunt van deze najaarstrek was echter de doorkomst van 11 Vale Gieren, een soort waar we al jarenlang op hoopten dat die ook een keer bij ons langs zou komen. Hoog en voortdurend cirkelend trokken ze op 19 juni over de telpost.

1 van de 11 Vale Gieren op 19 juni 2021

We kunnen dus terugziend spreken van een goed jaar voor de najaarstrek op telpost Oelemars. Het was alleen jammer dat weinig leden hiervan konden meegenieten, want door de corona-maatregelen was een bezoek aan de telpost nauwelijks mogelijk door beperkingen op de groepsgrootte. Helaas moesten we onze vaste teller Wolfgang Waanders op de telpost missen. Net na de viering van het 20-jarig bestaan van de telpost op 4 september is hij ziek naar huis gegaan en is hij in het ziekenhuis opgenomen. Zijn herstel gaat zeer langzaam. We missen dus een waarnemer met een bijzonder goed gehoor en een ongelooflijke vogelkennis. Dit is bv. bij de teruggang van de aantallen overvliegende Boompiepers te zien. Wellicht waren er evenveel of meer Boompiepers, maar zonder het fenomenale gehoor van Wolfgang hebben we er waarschijnlijk nogal wat gemist.

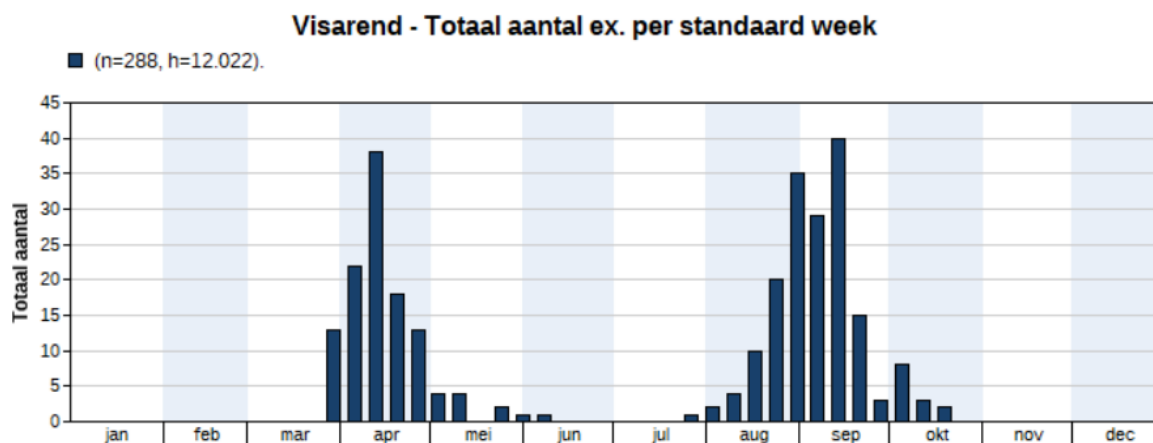

In bovenstaande grafiek (bron: trektellen.nl) is het doortrekverloop tijdens de najaarstrek te zien. De piek met soms tienduizenden vogels per ochtend ligt rond half oktober, maar de krenten in de pap zitten vaak in de stille periodes.

Totaal vogeltrek 2021

Nieuwe dagrecords in de gehele jaartelling, met achter de soort het aantal dat op 1 dag overvloog, waren er voor: Krakeend (30), Grote Zilverreiger (28), Vale Gier (11), Zwarte Wouw (3), Regenwulp (8), Wulp (33), Drieteenstrandloper (1), Kleine Mantelmeeuw (45), Gaai (285), Roodborst (3), Engelse Kwikstaart (1), Boompieper (38) en Sijs (1195).

Van alle soorten is er via www.trektellen.nl een mogelijkheid om bewerkingen uit te voeren, bv. grafieken maken, dagrecords opvragen, bijzonderheden van de telpost inzien, foto's bekijken, enz. Hier als voorbeeld het doortrekpatroon van de Visarend, die dankzij de aantrekkingskracht van het water van de Oelemars nog al eens langs komt. Zowel in het voorjaar als in het najaar vliegen deze arenden vooral in april en augustus/september over met soms meerdere exemplaren op 1 ochtend. Op het kaartje van het verspreidingspatroon wijst de dikke rode stip aan dat voor Twente de Oelemars de beste plek is om Visarenden te zien.

Verspreidingspatroon Visarend over de Nederlandse telposten (bron: Trektellen.nl)

Voor leden van onze VWG die hun vogelkennis willen bijspijkeren is de telpost een unieke plek om het gehele jaar door hiervan te profiteren. De tellers op de telpost leggen graag uit hoe je de verschillende vogelsoorten kunt herkennen en hoe de zang in het voorjaar te duiden is. Want niet alleen trekvogels komen langs de telpost, maar ook zitten er in de directe nabijheid meer dan 75 verschillende broedvogelsoorten. En wie superzeldzame soorten wil zien: er is naast het Ringstation geen betere plek binnen Losser te vinden. Met het aantal geïnvesteerde uren staat Telpost Oelemars voor 2021 van de Nederlandse telposten op de 8^e plaats.

Dankwoord

Op de telpost hebben dit voorjaar in totaal 17 tellers hun bijdrage geleverd en in het najaar waren dat er 46.

De coördinatie werd verzorgd door Ben Hulsebos en Sander Wansing. Onze dank gaat uit naar de tellers die hebben geholpen bij de tellingen en aan de firma Texploza voor de toestemming om op hun gebied de tellingen te kunnen uitvoeren. De gegevens zijn doorgegeven aan het landelijke meetnet www.trektellen.nl. Op deze website kan men dagelijks de resultaten van de trektellingen van telpost Oelemars bekijken.

Ben Hulsebos

20 jaar Telpost Oelemars

Ontstaan telpost Oelemars

In 1999 ben ik vanuit Enschede naar Losser verhuisd. De drukte en het lawaai van de grote stad werden verruild voor rust, ruimte, een mooi huis en dicht bij de natuur. Maar mijn telpost in het Aamsveen kwam nu op grote afstand te liggen en ook omdat het aantal tellers daar nog maar minimaal was, heb ik in Losser gezocht naar een locatie voor een nieuwe telpost.

Leo Hassing wist wel een geschikte plek, nl. de toegangsweg naar het zanddepot van zandafgraving Oelemars in Losser. Deze locatie voldeed aan alle voorwaarden: ruim zicht in alle richtingen, variatie in biotopen (water, slikranden, strand, riet, akkers, bos, weiland) en een rustige ligging zonder verkeerslawaai en nieuwsgierige passanten.

Omdat deze locatie op de niet-openbare toegangsweg naar het zanddepot van zandafgraving Oelemars lag, werd een vergunning aangevraagd bij de firma Texploza. Nadat deze verleend was, werd er op 1 september 2001 onder de vlag van VWG Losser met de eerste trektelling begonnen. De bemanning bestond uit leden van VWG Losser en de coördinatie van de tellingen was in handen van Sander Wansing en mij. Vanaf de start van de telpost in 2001 zijn zowel in het najaar als in het voorjaar trektellingen verricht.

Nadat de eerste najaarstrekking in 2001 met als eerste tellers Ben Hulsebos, Johnny Schasfoort, Sander Wansing en Jan Wolters was afgesloten, bleek dat we inderdaad een perfecte locatie voor het trektellen hadden uitgezocht. Met gemak werd de 100.000 vogels-grens in één seizoen behaald en was de soortenrijkdom ongekend groot.

De oude borden bij de ingang van de telpost zijn in 2020 gestolen. De kogelgaten wijzen inderdaad op gevaarlijk terrein

Resultaten

Nu we 20 jaar verder zijn, is het goed om eens terug te kijken op de afgelopen periode. In figuur 1 is de jaarlijkse totaalsom van het aantal gepasseerde vogels te zien.

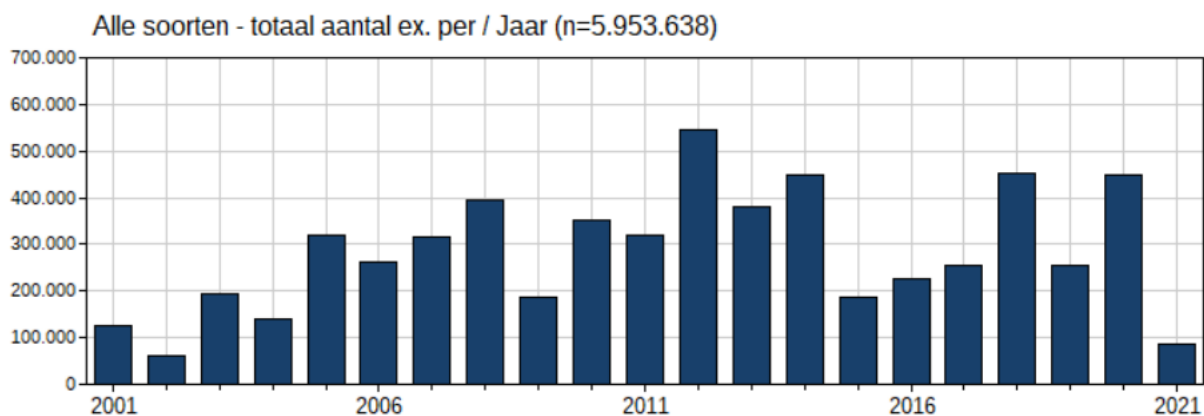

Fig. 1: Aantal getelde vogels per jaar 2001-2021 op telpost Oelemars

Bij de jaartotalen zit in 2001 alleen de najaarstrek en in 2021 alleen de trek tot 1 september. De jaarlijkse verschillen zijn enorm. De verklaring is te vinden in de wisselende weersomstandigheden. Regen, nevel, mist en storm zijn belemmerende factoren, zowel voor de vogels als voor de tellers. Lang aanhoudende rugwind kan de trek voor de tellers onzichtbaar maken, omdat de vogels dan zo hoog overvliegen dat ze gemist worden. Ook het feit of de enkele dagen met supertrek wel of niet gemist zijn, zorgt voor een verschil in de jaartotalen. Eén goede houtduivenochtend kan zo een verschil uitmaken van rond de 60.000 vogels.

De meeste tellingen zijn in de ochtenduren uitgevoerd, Op dagen met supertrek is de hele dag doorgeteld. De laatste jaren zijn er in het voorjaar ook soms avondtellingen gedaan. Het bleek namelijk dat vooral meeuwen in maart/april 's avonds in grotere aantallen vlogen dan in de ochtenduren. Ook voor roofvogels en Kraanvogels bleken de avondtellingen een goede aanvulling te zijn. Menige Visarend is op die manier opgespoord.

De teller van het totaal aantal doortrekkende vogelsoorten dat vanaf de telpost is gezien staat op 215 soorten (inclusief exoten). In 20 jaar trektellen zijn inmiddels bijna 6 miljoen vogels geregistreerd en het aantal teluren staat op 11.700 uren. Enkele krenten uit de pap zijn o.a. Roodkeelduiker, Purperreiger, Kwak, Zwarte Ooievaar, Steppekiekendief, Zwarte Zee-eend, Grote Zee-eend, Zeearend, Roodpootvalk, Griel, Morinelplevier, Krombekstrandloper, Temmincks Strandloper, Drieteenstrandloper, Steenloper, Zwartkopmeeuw, Dwergmeeuw, Dwergsterne, Reuzensterne, Grote Sterne, Middelste Jager, Kleine Jager, Kleinste Jager, Velduil, Draaihals, Middelste Bonte Specht, Strandleeuwerik, Duinpieper, Roodkeelpieper, Heilige Ibis, Grote Pieper, Bijeneter, Waterrietzanger, Bladkoning, Europese Kanarie, Frater, IJsgors, Sneeuwgorse en Ortolaan.

Vergeleken met andere telposten in Nederland is onze telpost vooral opvallend met betrekking tot de doortrek van Kolgans, Rode Wouw, Buizerd, Visarend, Kraanvogel en Houtduif. Het nationaal dagrecord van de Buizerd met 1793 exemplaren op één dag is op telpost Oelemars gevestigd.

Houtduiven

Kraanvogels

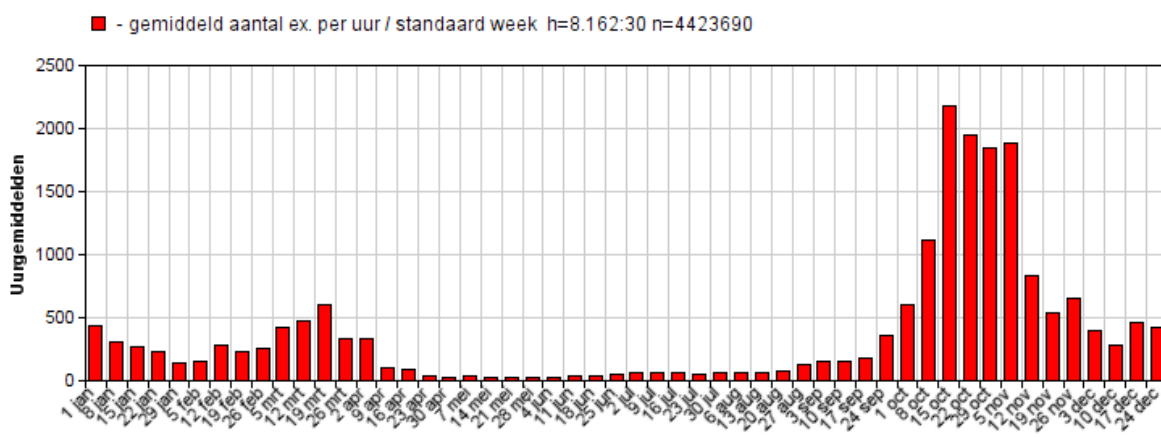

Fig. 2: gemiddeld aantal ex. per uur per week op telpost Oelemars (www.trektellen.nl)

In figuur 2 is mooi te zien hoe het gemiddelde doortrekverloop in de loop van het jaar zich voltrekt. De piek in de voorjaartrek ligt rond 20 maart en in het najaar rond 20 oktober. Dat de najaartrek veel massaler verloopt dan de voorjaartrek is ook duidelijk.

Dagrecords

Om enig idee te krijgen wat er aan vogels op 1 telling maximaal overvliegt kan men bij www.trektellen.nl kijken naar de dagrecords. Per vogelsoort wordt hier aangegeven hoeveel exemplaren er maximaal op 1 dag overtrekkend is gezien.

Soortnaam	Dagrecord	Datum	Soortnaam	Dagrecord	Datum
Aalscholver	490	13-10-12	Houtduif	92.590	28-10-18
Grote Zilverreiger	26	13-10-20	Turkse Tortel	45	10-09-05
Blauwe Reiger	49	28-03-07	Gierzwaluw	395	02-08-07
Ooievaar	100	16-08-19	Boomleeuwerik	91	10-10-20
Knobbelzwaan	34	28-12-10	Veldleeuwerik	2.990	19-10-12
Kleine Zwaan	37	16-02-17	Oeverzwaluw	54	06-08-17
Wilde Zwaan	44	16-01-11	Boerenzwaluw	2.461	13-09-08
Toendrarietgans	2.309	28-12-17	Huiszwaluw	1.262	11-09-18
Kolgans	32.772	07-04-13	Boompieper	25	23-08-18
Grauwe Gans	1831	04-11-07	Graspieper	3.072	20-04-08
Brandgans	42	05-03-11	Gele Kwikstaart	116	10-09-11
Gr. Canadese Gans	54	10-08-20	Grote G. Kwikstaart	15	13-10-01
Nijlgans	55	29-01-04	Witte Kwikstaart	202	02-10-04
Casarca	14	29-10-05	Noordse Kwikstaart	132	08-05-20
Bergeend	15	20-07-18	Heggenmus	30	30-09-05
Smient	82	15-03-08	Paapje	17	08-09-01
Krakeend	11	17-02-21	Tapuit	27	08-09-01
Wintertaling	30	17-02-07	Beflijster	11	18-04-19
Wilde Eend	288	14-11-04	Merel	20	30-09-05
Pijlstaart	39	17-03-17	Kramsvogel	4.086	30-10-16
Slobeend	24	06-11-11	Zanglijster	342	04-10-14
Tafeleend	73	15-11-08	Koperwiek	10.242	18-10-08
Kuifeend	16	13-11-05	Grote Lijster	72	11-10-03
Grote Zaagbek	12	29-11-12	Tjiftjaf	23	11-11-10
Vale Gier	11	19-06-21	Goudhaan	17	04-11-20
Wespendief	58	25-08-13	Witkopstaartmees	12	02-11-18
Rode Wouw	11	01-03-09	Staartmees	30	01-11-02
Bruine Kiekendief	13	10-09-05	Zwarte Mees	301	-4-10-08
Sperwer	125	19-10-12	Pimpelmees	145	19-10-12
Buizerd	1.793	15-10-20	Koolmees	120	17-10-12
Torenvalk	18	04-10-03	Gaai	211	22-11-19
Kraanvogel	10.641	09-03-16	Ekster	20	16-10-03
Kluut	13	17-03-17	Kauw	661	10-10-10
Goudplevier	427	01-03-03	Roek	291	07-03-11
Kievit	6.484	17-03-13	Zwarte Kraai	45	22-09-01
Bonte Strandloper	38	02-10-04	Spreeuw	14.211	19-10-13
Kemphaan	21	25-04-20	Ringmus	270	27-09-03
Watersnip	16	04-09-07	Vink	30.435	19-10-12
Wulp	32	25-07-18	Keep	1.286	25-10-10
Groenpootruiter	17	22-04-06	Groenling	47	10-11-15
Witgat	18	10-04-11	Putter	40	25-11-11
Oeverloper	12	06-08-14	Sijs	533	01-10-20
Dwergmeeuw	19	02-05-04	Kneu	320	30-09-17
Kokmeeuw	1.683	20-03-11	Grote Barmsijs.	100	19-11-17
Stormmeeuw	288	06-04-13	Kleine Barmsijs	18	27-01-12
Kl. Mantelmeeuw	45	23-08-21	Kruisbek	63	28-06-10
Zilvermeeuw	144	21-01-18	Goudvink	27	05-11-05
Zwarte Stern	28	08-05-08	Geelgors	28	30-11-19
Holenduif	63	06-10-18	Rietgors	34	14-10-11

In de praktijk betekent dat een dagrecord in de meeste gevallen binnen een tijdsperiode van 5 uur is geregistreerd. In voorgaande tabel staan deze dagrecords vermeld, waarbij alleen de dagrecords met meer dan 10 exemplaren zijn aangegeven.

We tellen niet alleen in de zomer

maar ook in de winter (wel minder tellers!)

Telpost Oelemars is in Twente de enige telpost waarbij het jaar rond wordt geteld. Landelijk gezien is het een telpost die bij medevogelaars behoorlijk in de belangstelling staat, mede bepaald door de extreme oostelijk ligging in het binnenland. Door deze ligging wijkt het doortrekpatroon wat af van de westelijke telposten. Op <https://trektellen.nl/count/view/8> zijn al onze tellingen, totalen, dagrecords, doortrekpatronen, teluren, enz. terug te vinden.

Het secretariaat/keuken tijdens de Euro-Birdwatch begin oktober

Functie

Onze telpost heeft niet alleen een functie met betrekking tot het vastleggen van de vogeltrek, maar biedt daarnaast onze leden en andere vogelaars de mogelijkheid om op een centrale ontmoetingsplaats het plezier in het vogels kijken te delen. De telpost kent een behoorlijke aanloop, vooral in de weekeinden en het is dan ook geen telpost waar het doodstil is. Integendeel, er worden veel gegevens uitgewisseld en er wordt ook veel gelachen

Tijdens de jaarlijkse Euro-Birdwatch werd de telpost opengesteld voor het publiek. Dankzij ruime aandacht in de media kwamen op zo'n dag tientallen belangstellenden naar de Oelemars en werd er door ons tekst en uitleg gegeven. Door de coronamaatregelen is deze openstelling helaas niet meer mogelijk, want het werd te massaal.

Enigszins onderbelicht is het feit dat onze leden van de telpost gebruik kunnen maken om hun vogelkennis te vergroten. Het gaat hier niet alleen om de doortrekkende vogels, die vaak snel en ver weg doortrekken en alleen door de kenners gedetermineerd worden, maar ook om de plaatselijke vogels. Die kunnen hier rustig bekeken worden en de tellers van de telpost kunnen dan "vogelles" geven over deze soorten en wijzen op de kenmerken van elke vogel. Eigenlijk is de telpost door de

permanente bemanning in de ochtenduren een mogelijkheid voor iedereen om het hele jaar door (gratis) op cursus te gaan. Maar kleeed je dan goed aan, want meniggen staat na verloop van tijd te bibberen van de kou.

Warme kleding, muts en handschoenen zijn vaak onmisbaar

We hopen dat we nog lang met onze telpost door kunnen gaan.

Dankwoord

Op 4 september is in kleine kring het jubileum op de telpost zelf gevierd met gevulde koeken, een toespraak van onze voorzitter Niels en de onthulling van een groot informatiepaneel over de vogeltrek en over telpost Oelemars. Dit prachtige geschenk van onze vereniging is inmiddels bij de toegangspoort van de telpost geplaatst, zodat voorbijgangers deze informatie kunnen lezen en de QR-codes kunnen gebruiken om naar de juiste websites te komen. De medewerkers van de telpost willen dan ook iedereen die hieraan heeft meegeholpen hartelijke dank zeggen. En dat geldt ook voor alle tellers die ons de afgelopen 20 jaar hebben geholpen bij de tellingen.

TREKTELPOST OELEMARS

African-Eurasian flyway

Waaronder vogels tellen?
Meten is weten. Doordat al decennialang vele vrijwilligers de trekvogels tellen is er veel meer over hen bekend. Wanneer ze doortrekken en welke vliegroutes worden gevolgd. Ook zijn veranderingen waar te nemen in het voorkomen van bepaalde soorten. Hierdoor weten we dat de voorjaarstrek nu eerder begint dan enkele decennia geleden.

In deze regio is de telpost een hele geschikte plek om in het voorjaar grote groepen kraanvogels tijdens de trek waar te nemen. Ook de Kalkoen, Vink en Houdstuf kunnen in grote getale overvliegen. De ligging naast een groot maasreedeelt levert de nodige maastrak op van zangertjes. De vele afzettingen en wietpauzaltjes zorgen voor behoorlijke aantallen Tapuiten en Paappies. Het water van de zandgraving trekt Vloerduin, ganzen en zandstenen aan. De vele zandstrandes lokken stedslopers om even een tussenlanding te maken.

soort	jan	feb	maa	apr	mei	jun	juli	aug	sep	okt	nov	dec	dagposten
Kalkoen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Vink	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Houdstuf	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Paappies	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Vloerduin	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Zandstenen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Stedslopers	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Tapuiten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Maasreedeelt	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Wietpauzaltjes	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Zandgraving	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Maas	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

Aangeboden namens Vogelwerkgroep Losser voor het 20 jarig bestaan van de trekstelpost Oelemars (2000-2020)

Ben Hulsebos

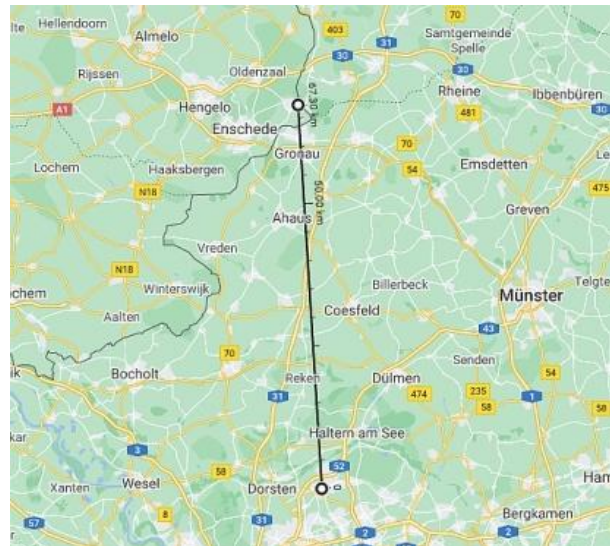

Ringaflezingen op de Oelemars 2021

In dit artikel geef ik een overzicht van de (kleur)ringen die in 2021 op de Oelemars zijn afgelezen. In het jaarverslag van 2020 heb ik hier voor de eerste keer aandacht aan besteed. Het ging toen om 11 afgelezen ringen op de Oelemars. Blijkbaar heeft dat artikel toch wat veroorzaakt, want in 2021 werden er maar liefst 35 ringen afgelezen op de Oelemars. Bijna een derde van deze ringen kwam voor rekening van de groep Dwergganzen uit Zweden. Behalve kleurringen werden er dit jaar ook metalen ringen afgelezen en dat is een geduldige en soms moeizame klus. Immers je moet de ring van alle kanten kunnen bekijken om het hele nummer te ontcijferen. En de ringetjes bij Kokmeeuwen zijn niet al te groot, wat het nog eens extra ingewikkeld maakt. De afstand vanuit de vogelkijkhut tot de ringen op het eiland is ca. 40 meter.

De ringen zijn niet alleen afgelezen door leden van onze vogelwerkgroep, maar ook door andere vogelaars tijdens hun bezoek aan de vogelkijkhut in de periode dat de Dwergganzen aanwezig waren. Hieronder een overzicht van alle afgelezen ringen gevolgd door een korte beschrijving van de vogels.

soort	ring centrale	ring nummer	halsring	pootring links	pootring rechts	vinddatum	locatie	ringdatum	ringlocatie	afstand	dagen
Grote Canadese Gans	DEW	27683		E0T		1-1-2021	Oelemars, Losser	22-6-2019	City See, Marl (D)	67	559
Ooievaar	DEH	BA 38776			XV238	24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	26-6-2019	Langfeld, Ludwigslust-Parchim, MVP (D)	280	759
Ooievaar	NLA	8986				24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	19-6-2008	Vlotgrasweg, Lelystad, Flevoland	105	4782
Ooievaar	NLA	5E429				24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	29-5-2019	landgoed Singraven, gemeente Losser	13	787
Ooievaar	NLA	5E918				24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	28-5-2020	Laarweg, Rossum, Nederland	14	422
Ooievaar	NLA	6E439				24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	4-6-2021	erve Bookholt, Gildehauserweg, Losser	2	50
Ooievaar	NLA	7E446				24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	4-6-2021	Schoklandweg, Losser	1	50
Ooievaar	NLA	7E447				24-7-2021	Oelemars, Drielandweg	4-6-2021	Schoklandweg, Losser	1	50
Kokmeeuw	LIK	HA57.101				12-8-2021	Oelemars, vogelkijkhut	21-6-2021	Kretuonas lake, Svencionys (LT)	1294	52
Kokmeeuw	PLG	FS 47855			T8JV	12-8-2021	Oelemars, vogelkijkhut	24-5-2021	Linowy meer, Januszkowice, Opole (PL)	797	80
Kokmeeuw	PLG	FS 52162			T9CW	12-8-2021	Oelemars, vogelkijkhut	19-6-2021	visvijvers Brańszczyk, Mazowieckie (PL)	984	54
Kokmeeuw	PLG	FS 52238			TEU6	20-8-2021	Oelemars, vogelkijkhut	7-6-2021	Wał-Ruda, Małopolskie (PL)	985	74
Kokmeeuw	PLG	FS 17248			T6EV	2-9-2021	Oelemars, vogelkijkhut	22-1-2018	Śródmieście, Gdańsk, oude stad, (PL)	805	1319
Pontische Meeuw	DEH	EA 22368		X68L		13-9-2021	Oelemars, vogelkijkhut	7-6-2020	Laußig, Sachsen (D)	391	463
Kokmeeuw	PLG	FS 43303				13-9-2021	Oelemars, vogelkijkhut	1-6-2020	Wola Rogozińska, Łódź, (P)	847	469
Bonte Strandloper	PLG				19L	20-9-2021	Oelemars, vogelkijkhut		monding Wisła, Gdańsk (PL)		824
Grauwe Gans	DEW	E10174	D514			11-10-2021	Oelemars, Losser	5-6-2020	Hüde, Dümmersee, Diepholz (D)	93	493
Dwerggans	SVS	9182655		C		14-10-2021	Oelemars, Losser	8-7-2017	Vasterbottens Lan (S)	1607	1559
Dwerggans	SVS	9183304		F		14-10-2021	Oelemars, Losser	8-7-2018	Vasterbottens Lan (S)	1607	1194
Dwerggans	SVS	9183259		5		14-10-2021	Oelemars, Losser	29-6-2020	Vasterbottens Lan (S)	1607	472
Dwerggans	SVS	9184022		5	C	14-10-2021	Oelemars, Losser	2-7-2021	Vasterbottens Lan (S)	1607	104
Dwerggans	SVS	9184025		8	C	14-10-2021	Oelemars, Losser	2-7-2021	Vasterbottens Lan (S)	1607	104
Dwerggans	SVS	9182480		7		14-10-2021	Oelemars, Losser	8-7-2016	Vasterbottens Lan (S)	1607	1924
Dwerggans	SVS	9183312		F		14-10-2021	Oelemars, Losser	10-7-2018	Vasterbottens Lan (S)	1607	1192
Dwerggans	SVS	9184011		K	C	14-10-2021	Oelemars, Losser	2-7-2021	Vasterbottens Lan (S)	1607	104
Dwerggans	SVS	9184014		P	C	14-10-2021	Oelemars, Losser	2-7-2021	Vasterbottens Lan (S)	1607	104
Dwerggans	SVS	9183785		5	A	15-10-2021	Oelemars, Losser	8-7-2018	Vasterbottens Lan (S)	1607	1195
Dwerggans	SVS	9183765		C		17-10-2021	Oelemars, Losser	9-7-2019	Vasterbottens Lan (S)	1607	831
Nijlgans	NLA	8064601		X	Z	17-10-2021	Oelemars, Losser	11-7-2019	Park Sonsbeek, Arnhem (GLD)	83	829
Kolggans	NLA	7129822				23-10-2021	Oelemars, vogelkijkhut	7-1-2009	Kesselseweg, Lith, Maren-Kessel (NB)	123	4672
Grauwe Gans	DEW	416V				24-10-2021	Oelemars, vogelkijkhut	7-6-2019	Fiel, Nordhastedt, S-H (D)	252	870
Kolggans	RUM	CS004650	1VS			29-10-2021	Oelemars, Grensweg	21-7-2011	Erkapenszja, Kolguev (RUS)	2851	3753
Kolggans	NLA	7187061	V3L			29-10-2021	Oelemars, Grensweg	31-10-2020	Noordervenweg, Eemnes (UT)	118	363
Nijlgans	NLA			A	V	4-11-2021	Oelemars, Losser	8-6-2021	Park Sonsbeek, Arnhem (GLD)	83	149
Kolggans	NLA	7176041	PG4			10-11-2021	Oelemars, Grensweg	13-2-2015	Deelenweg, Maren-Kessel (NB)	125	2462

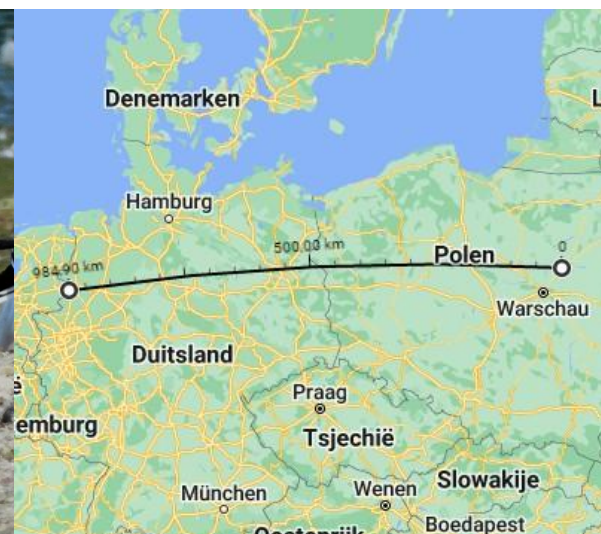
De Grote Canadese Gans, met gele pootring E0T om de linker tarsus, wordt sinds eind augustus 2019 op de Oelemars waargenomen. Om de rechter tarsus zit een metalen ring van de ringcentrale Wilhelmshafen en het nummer 27683. De vogel heeft een beschadigde rechter vleugel en het ziet er niet naar uit dat ze de Oelemars weer vliegend zal verlaten.

De gans is op 22-6-2019 geringd bij de City See in Marl, Nordrhein-Westfalen (D) op 67 km van de Oelemars. Sinds 30-8-2019 is deze Grote Canadese Gans bijna dagelijks op de Oelemars waargenomen. De meeste tijd is de gans te vinden naast de telpost in het gezelschap van een andere Grote Canadese Gans en de witte huisganzen.

Op 24-7-2021 zag ik op de Oelemars, langs de Drielandweg, een Ooievaar met een gele ring om de tibia met de tekst XV238. Deze Ooievaar is op 26-6-2019 als nestjong geringd in Mecklenburg-Vorpommern op de grens met Niedersachsen, in de buurt van Teldau in de Landkreis Ludwigslust-Parchim. Dit is op 280 km van de Oelemars. Het was mijn eerste Ooievaar met een ring van de ringcentrale Hiddensee. De meeste Duitse Ooievaarders die we hier zien zijn van de ringcentrale Helgoland en af en toe zien we er een van de ringcentrale Radolfzell.

Deze Ooievaar liep te foerageren in een groep van 21 ooievaarders, waarvan er 7 geringd waren. De andere geringde Ooievaarders waren 8986 (broedvogel aan de Schoklandweg, geringd op 19-6-2008 bij Lelystad), 7E446 en 7E447 (jongen van de Schoklandweg, geringd op 4-6-2021), 6E439 (een jong van erve Bookholt, geringd op 4-6-2021), 5E429 (op 29-5-2019 geringd op het landgoed Singraven), 5E918 (geringd op 28-5-2020 aan de Laarweg bij Rossum)

Augustus is een goede periode voor meeuwen uit het oosten. En op 12-8-2021 was het raak. Er werden die dag 3 geringde Kokmeeuwen waargenomen. De eerste was een blauwe ring T9CW, deze Kokmeeuw was 54 dagen eerder geringd bij de visvijvers van Brańszczyk in de provincie Mazovië in Polen op 984 km van de Oelemars.

De tweede Kokmeeuw, die op 12-8-2021 op de Oelemars gezien werd, had een metalen ring van de Litouwse ringcentrale (HA57.101) en was op 21-6-2021 geringd bij het Kretuonas meer in de gemeente Švenčionys in Litouwen op 1.290 km van de Oelemars. Bedenk wel dat deze Kokmeeuw nog niet vliegvlug was tijdens het ringen en dat de ring 52 dagen later al op de Oelemars is afgelezen.

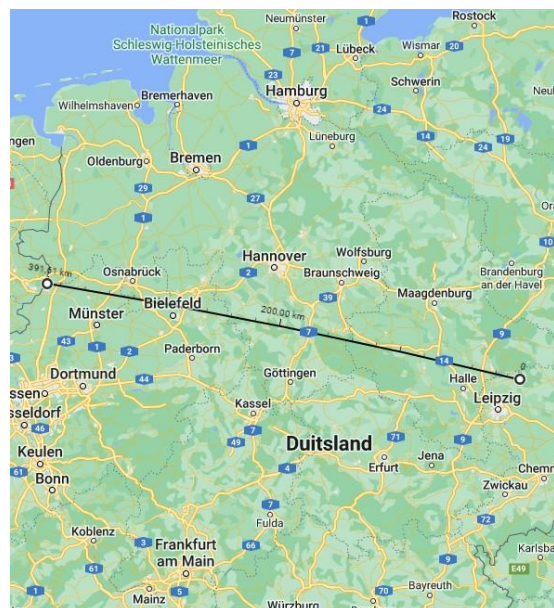
En de derde Kokmeeuw op 12-8-2021 kwam wederom uit Polen. Deze meeuw, met een blauwe ring T8JV, was op 24-5-2021 geringd bij het Linowy meer in provincie Opole in het zuiden van Polen. Dat is op 797 km van de Oelemars.

Op 20-08-2021 zat er wederom een Poolse Kokmeeuw voor de hut op de Oelemars. Deze Kokmeeuw was op 7-6-2021 geringd in de buurt van Wał-Ruda in de provincie Małopolskie in het zuiden van Polen op 985 km van de Oelemars.

Hier een oude bekende, Kokmeeuw T6EV. Deze meeuw werd op 2-9-2021 en op 6-9-2021 voor de hut op de Oelemars gezien. De vogel was op 30-8-2020 ook al eens waargenomen op dezelfde locatie. Geringd is deze Kokmeeuw op 22-1-2018 in de oude stad van Gdańsk, in het noorden van Polen op 805 km van de Oelemars.

De zomermaanden zijn een goede tijd voor het waarnemen van geringde meeuwen. Op 13-9-2021 werd deze 2^e kj Pontische Meeuw voor de hut gezien. Deze meeuw was op 7-6-2020 in de buurt van Laußig in Sachsen (D) geringd, op 391 km van de Oelemars. Hoewel er met regelmaat Pontische Meeuwen op de Oelemars worden waargenomen, is er tot nu toe nog maar 3x een geringde Pontische Meeuw gezien en gemeld. (augustus 2015, juli 2017 en september 2021)

Voor het aflezen van ringen is goede optiek natuurlijk een voordeel. Met een Nikon Coolpix P1000 kon op 13-9-2021 het ringnummer van de metalen ring van deze Poolse Kokmeeuw worden ontcijferd. Op de foto is het begin van het nummer, FS43303, duidelijk te zien. Bij deze metalen ringen is het van belang dat de vogel af en toe van houding wisselt en zich een keer omdraait, zodat het mogelijk wordt om het hele nummer af te lezen. Deze Kokmeeuw is op 1-6-2020 in de buurt van Wola Rogozińska in de provincie Łódź in Centraal-Polen geringd, op 847 km van de Oelemars.

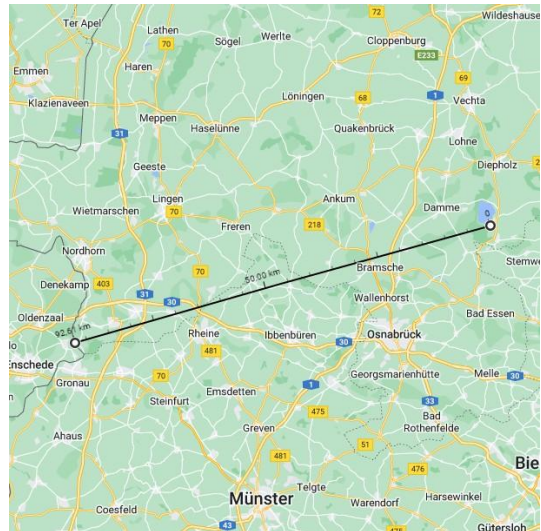
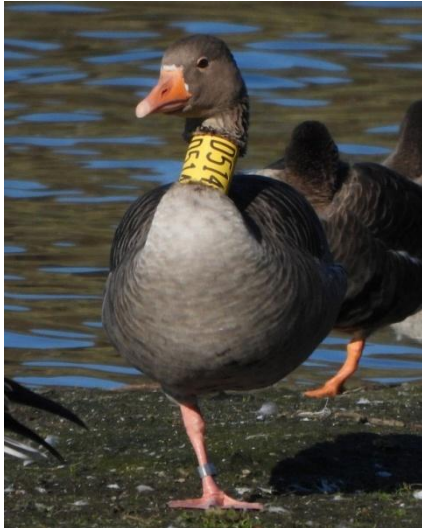

Dit is een bijzondere waarneming, gedaan op 20-9-2021. Een geringde Bonte Strandloper. Voor zover ik kan nagaan, de eerste geringde Bonte Strandloper op de Oelemars (die gemeld is). De strandloper heeft een witte vlag aan de rechter tibia met de tekst 19L.

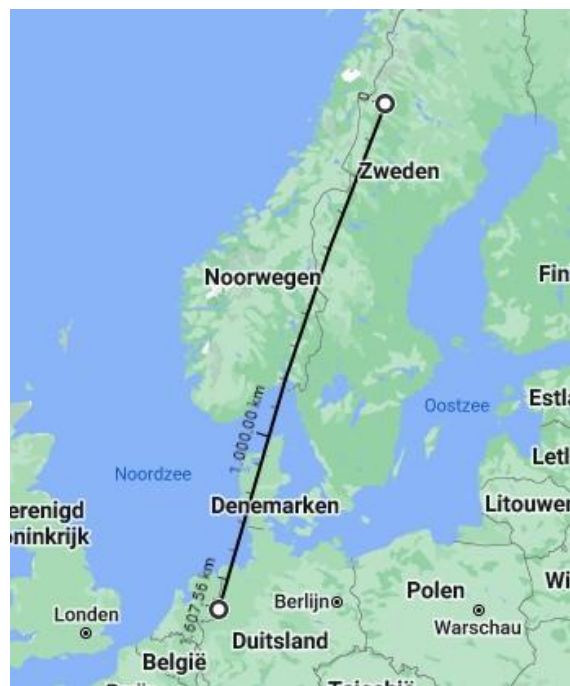
Het heeft wat zoekwerk gekost om er achter te komen waar deze Bonte Strandloper geringd is. Via Terschelling, Spanje, Noorwegen en Engeland kwam ik uiteindelijk bij de Poolse ringer, Helaas ontbreken nog een aantal details zoals het nummer van de metalen ring en de ringdatum en exacte locatie. We weten inmiddels wel de locatie bij benadering. De Bonte Strandloper is geringd in de monding van de rivier de Wisla, ten oosten van Gdańsk (PL)

We laten nu de zomer achter ons en zijn aangekomen in oktober. Het begin van het ganzenseizoen op de Oelemars. De trek komt op gang en Grauwe Ganzen, Kolganzen en Toendrarietganzen maken tijdens de najaarstrek een korte of langere tussenstop op en rond de Oelemars om hier te rusten en te foerageren.

Dat betekent dat we alert moeten zijn op gekleurde halsringen en potringen. Niet alleen op het water maar ook in de weilanden en op de maïsakkers ten zuiden van de Oelemars kunnen we geringde ganzen aantreffen.

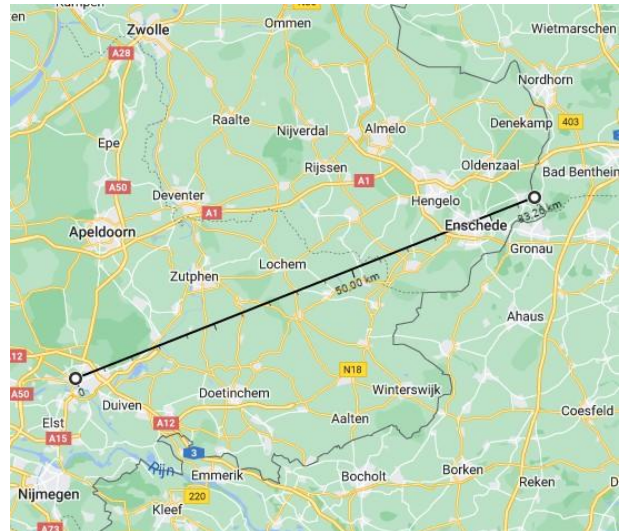

Deze Grauwe Gans met de gele halsband D514 verscheen op 11-10-2021 voor de hut op de Oelemars en is in de twee weken daarna nog regelmatig gezien. De gans is op 5-6-2020 in de buurt van Hüde aan de Dümmersee geringd, op 93 km van de Oelemars. Rondom de Dümmersee worden veel Grauwe Ganzen geringd, om te zien hoe de populatie zich verspreid. Het merendeel van de geringde Grauwe Ganzen in dit gebied verplaatst zich nauwelijks.

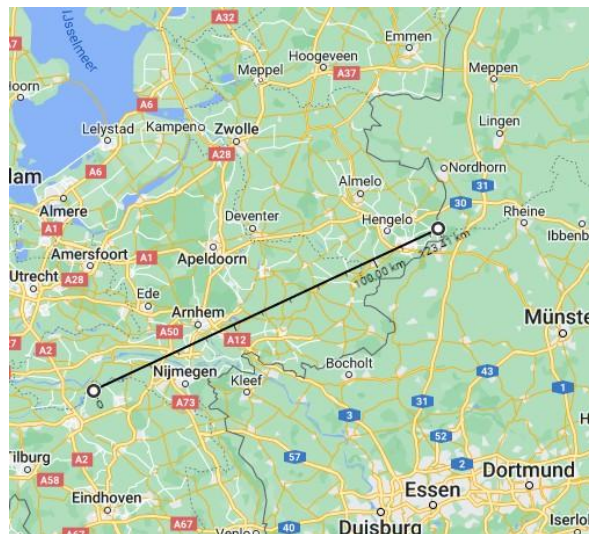

Van 13-10-2021 tot 9-11-2021 was het feest op de Oelemars. Er streken maar liefst 19 Dwergganzen voor de hut neer en 11 daarvan waren geringd. Wat een genot. Elders in dit jaarverslag is er uitgebreid aandacht besteed aan deze prachtige ganzen die behoren tot een project om de Dwerggans als broedvogel te behouden in Scandinavië. In dit artikel worden de ringcombinaties en de ringdata vermeld. De huidige populatie Dwergganzen in Noorwegen/Zweden wordt geschat op 250-300 exemplaren. En daarvan zitten er zomaar 19 op de Oelemars. Het gebied waar deze Dwergganzen broeden, Vasterbottens Lan in Noord-Zweden, ligt op ruim 1.600 km van de Oelemars.

Op 17-10-2021 werd Nijlgans BXRZ op de Oelemars gezien. Bij kleurringen om beide poten begin je met de notatie links en dan rechts. Dus blauw X en rood Z (BXRZ). Deze Nijlgans is op 11-7-2019 in het park Sonsbeek in Arnhem geringd, op 83 km van de Oelemars. In diverse stadsparken in Nederland worden jonge Nijlganzen geringd om op die manier de dispersie van deze soort te kunnen volgen. Een dagje Amsterdamse parken is altijd goed voor een hele lijst met kleurringen. Nijlgans BXRZ is tot 18-11-2021 op de Oelemars waargenomen. Daarna zijn er in de database van geese.org geen nieuwe meldingen toegevoegd.

Van deze Kolgans hebben we geen foto's, maar de metalen ring met inscriptie Vogeltrekstation Arnhem Holland 7129822, werd op 23-10-2021 voor de kijkhut op de Oelemars afgelezen. Helaas is het niet gelukt om de metalen ring van de tweede Kolgans af te lezen. Aan het gedrag van deze twee te zien, leek het om een paartje te gaan. Deze Kolgans was op 7-1-2009 in de buurt van Maren-Kessel (NB) geringd. In de omgeving van Maren-Kessel worden in de wintermaanden regelmatig ganzen en zwanen gevangen om te ringen.

Bij het aflezen van metalen ringen moet je het doen met de terugmelding van de ringcentrale, waarbij je alleen de gegevens van het ringen krijgt. Indien het vogels met kleurringen betreft, dan kun je vaak terecht in een database waar alle waarnemingen van deze vogel zichtbaar zijn.

En dat geeft een heel leuk beeld van het trekgedrag van de vogels. Niet alleen wordt duidelijk welke afstanden ze afleggen, maar ook hoe plaats trouw ze zijn. Vaak worden ze iedere jaar op nagenoeg dezelfde dag op bijna dezelfde locatie teruggevonden.

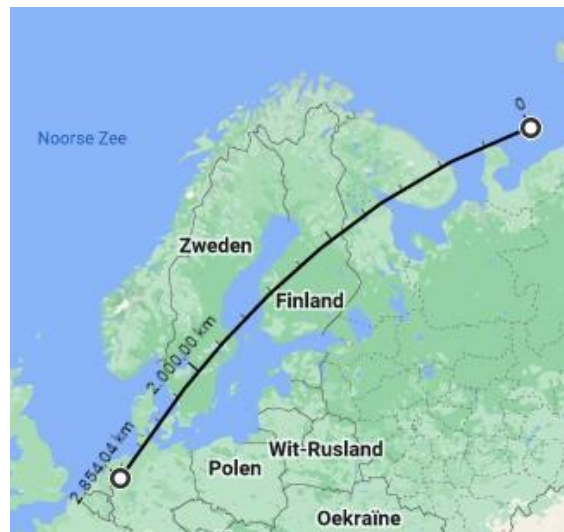

Deze Grauwe Gans met een metalen ring Germania Helgoland 416V, stond op 24-10-2021 op de eilandjes voor de hut op de Oelemars. Hoewel er duidelijk 416V op de ring stond, gaf Vogeltrekstation Arnhem aan de dit nummer niet bekend was en dat het opgevraagd zou worden bij de Duitse ringcentrale Wilhelmshafen (voorheen Helgoland). Maar aangezien er geen reactie kwam hebben we VT Arnhem nog eens aangespoord om de ringgegevens boven water te krijgen.

Met de meegestuurde bewijsfoto's klopte het VT weer bij Wilhelmshafen aan en daar kregen ze de volgende reactie: *"in our database the letter always has to be typed in first, so that we have this ring under V416 although it is 416V on the ring"*

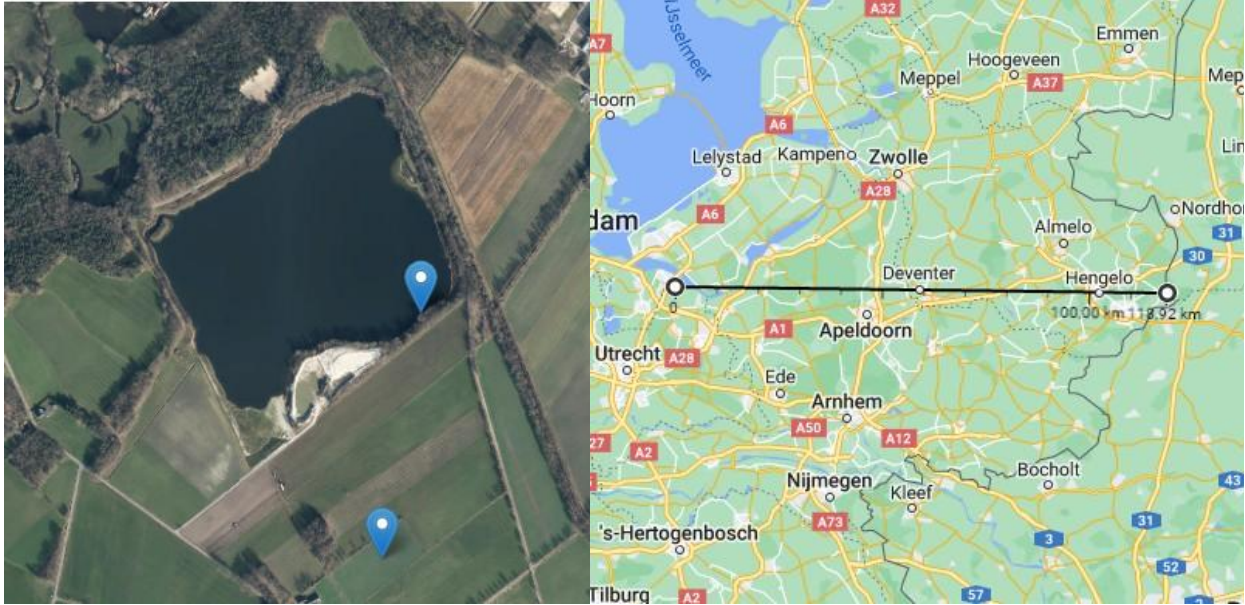
En nummer V416 was wel bekend. Deze Grauwe Gans is op 7-6-2019 in de buurt van Nordhastedt in Schleswig-Holstein (D) geringd, op 252 km van de Oelemars.

En wij hebben weer wat geleerd over het melden van metalen ringen uit Duitsland.

Op 29-10-2021 waren Kees Koffijberg en Christine Kowallik vanuit Spellen in het Niederrhein gebied afgereisd naar de Oelemars om de Dwergganzen, die ze ook al in Zweden hadden gezien te komen bekijken (zie artikel Dwergganzen, elders in dit jaarverslag). Behalve de Dwergganzen ontdekten ze in de weilanden ten zuiden van de Oelemars een Kolgans met zwarte halsband 1VS. Deze Kolgans was op 21-7-2011 geringd op het eiland Kolguev in het hoge noorden van Rusland, op 2.850 km van de Oelemars. De foto hierboven is echter niet op de Oelemars gemaakt, maar in het Ochsenmoor, ten zuiden van de Dümmersee, waar we met enkele leden van de vogelwerkgroep deze Kolgans op 10-03-2022 gezien hebben

Sinds het ringen in 2011 is deze Kolgans al 69 keer gemeld bij geese.org, de database voor kleurringen bij ganzen en zwanen.

In dezelfde groep Kolganzen, waar op 29-10-2021 Kees en Christine de Russische 1VS ontdekten, zagen ze ook een Kolgans met een zwarte halsband V3L. Deze V3L werd een paar dagen later, op 1-11-2021 door Jürgen Schneider uit Elsfeth (D) op het water van de Oelemars gezien, terwijl hij op zoek was naar de Dwergganzen. Van V3L zijn geen foto's, maar de ringdata en waarnemingen heb ik via Jürgen mogen ontvangen. De Kolgans werd op 31-10-2020 in de buurt van Eemnes, op 118 km van de Oelemars, geringd. In de polders bij Eemnes worden in de wintermaanden ook ganzen en zwanen gevangen en geringd.

Op 4-11-2021 werd er in een groep Nijlganzen behalve de bekende BXRZ ook deze RAYV (rood A geel V) ontdekt. Ook deze Nijlgans was in park Sonsbeek geringd op 8-6-2021. Na deze waarneming op de Oelemars is deze Nijlgans inmiddels al 5 keer waargenomen in het park Presikhaaf in Arnhem.

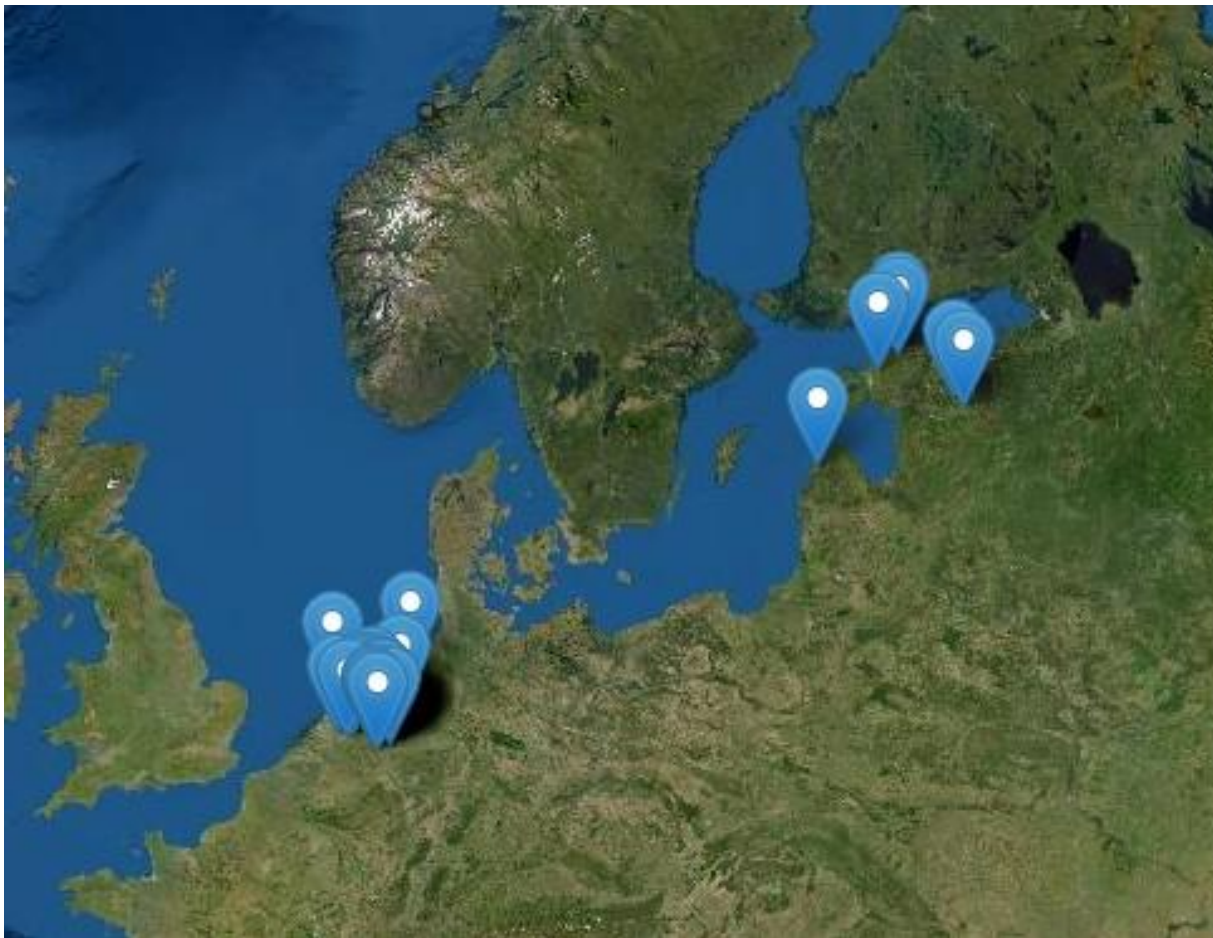

De laatste afgelezen ring op de Oelemars in 2021 was deze Kolgans, zwart PG4, die op 10-11-2021 in de weilanden ten zuiden van de Oelemars stond.

Deze Kolgans is op 13-2-2015 in de buurt van Maren-Kessel (NB) geringd, op 125 km van de Oelemars.

Zowel in 2015, 2016, 2017 en 2019 is de Kolgans in april gezien in Letland en Estland.

De wintermaanden worden doorgebracht in het gebied van de Niederrhein.

Vanuit de vogelkijkhut zijn de ganzen met halsringen al prima met een verrekijker af te lezen. En met een telescoop of een camera met een redelijke zoom, komen ook de meeuwen binnen bereik. De belangrijkste website om de verschillende kleurringprojecten in Europa te vinden is wel cr-birding.org van de Belg Dirk Raes.

Hier kun je ook een account aanmaken via submit.cr-birding.org

Veel projecten van o.a. meeuwen zijn hierbij aangesloten.

Verder is een account bij geese.org een must, als het gaat om kleurringen bij ganzen en zwanen.

Want dan heb je snel een terugkoppeling van je waarnemingen en heb je de levensgeschiedenis van de afgelezen ring direct bij de hand.

Voor invoer in het veld is de app BirdRing van Mario Huizinga een geweldig hulpmiddel. Hier kun je werkelijk alle kleurringen van alle soorten vogels invoeren en direct uploaden naar o.a. geese.org of naar

submit.cr-birding.org

Metalen ringen of de ELSA ringen bij Ooievaars worden gemeld bij de ringcentrale van het land waar de waarneming gedaan wordt. Voor waarnemingen in Nederland is dat de ringcentrale Vogeltrekstation Arnhem. Ringen kunnen via de website griel.nl ingevoerd worden.

De beste perioden om geringde vogels in de gemeente Losser te vinden zijn:

- Vanaf juli tot en met september: meeuwen
- Vanaf oktober tot maart: ganzen en zwanen. Maar ook rondzwervende meeuwen.
- Februari –maart en oktober-november: pleisterende Kraanvogels tijdens de trek
- Vanaf maart tot oktober: Ooievaars (doortrekkers en lokale Ooievaars)

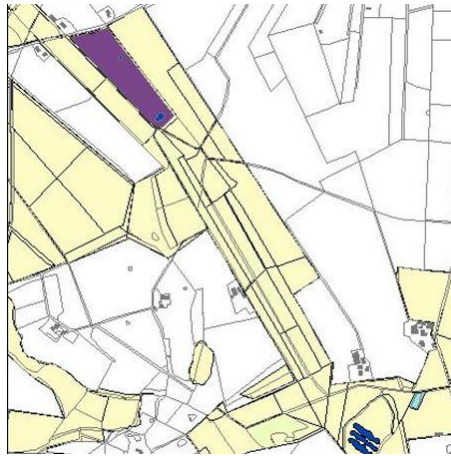
Als we met veel ogen ook wat gericht kijken naar (kleur)ringen, dan verwacht ik voor 2022 nog veel leuke terugmeldingen.

Sander Wansing

Dagvlinders en libellen 2021

In 2013 is begonnen met een vlakdekkende inventarisatie van het heideveld aan de noordzijde van de Duivelshof voor dagvlinders en libellen. Op het kaartje is het met de kleur paars aangegeven.

De oppervlakte van het terrein bedraagt 4 ha. De randen bestaan aan alle zijden uit hoog opgaande bomen en struweel. In het midden is het voormalige bouwland geplagd en is er weer enigszins heide ontstaan. Rondom is nog een strook van ongeveer 10 m voormalige bouwgrond met gras. In het terrein bevinden zich twee vennen. Er is alleen 's middags geïnventariseerd bij goed weer met zon en temperaturen boven de 17 graden.

Het terrein herbergt redelijk veel soorten dagvlinders en libellen. Alleen de randen met toch wel omvangrijke bramenstruwelen vielen in dat opzicht wat tegen. De verklaring is waarschijnlijk te vinden in het feit dat de struwelen aan de oostzijde de volle wind krijgen bij de normale westelijke windrichting en dat de struwelen aan de westzijde, die uit de wind liggen, juist in de schaduw van de bomenrij liggen.

Er zijn in 2021 bij de inventarisatierondes 17 dagvlindersoorten aangetroffen. De St.-Jansvlinder is een dagactieve nachtvlinder, die in het verleden goed vertegenwoordigd was. Vandaar dat deze ook in de tabel is opgenomen. Er zijn dit jaar 9 bezoekerondes gelopen. In de tabel staat de som van de 9 tellingen.

Kleine IJsvogelvlinder

Bij de twee kleine vennetjes zijn 18 soorten libellen gezien. In 2016 is dit terrein op de SNL-manier onderzocht met 5 bezoeken en zijn alle gegevens op kaarten aan NM aangeleverd. Daarbij is geen totaal berekend. Vanaf 2017 is weer op de gewone manier geïnventariseerd. In rood staan de zeldzame soorten aangegeven. Er zijn dit jaar 9 bezoekerondes gelopen. In de tabel staat de som van de 9 tellingen.

Dagvlinders

Soort	Totaal 2013	Totaal 2014	Totaal 2015	Totaal 2017	Totaal 2018	Totaal 2019	Totaal 2020	Totaal 2021
Zwartspriddikkopje	4	28	12	1	0	4	7	3
Geelspriddikkopje	1	0	0	1	0	0	0	0
Bont dikkopje	0	0	0	0	1	3	1	1
Groot dikkopje	3	4	6	9	44	10	28	17
Citroenvlinder	17	32	14	21	31	32	31	36
Oranjetipje	7	11	3	8	16	3	9	20
Klein koolwitje	50	54	32	13	86	32	27	19
Groot Koolwitje	0	3	1	4	13	1	5	0
Klein geaderd witje	2	57	20	25	37	2	40	12
Oranje luzernevlinder	12	0	0	0	0	0	0	0
Eikenpage	0	1	0	4	1	0	0	0
Kleine vuurvlinder	2	0	2	2	2	1	2	0
Heideblauwtje	9	1	0	0	0	0	0	0
Icarusblauwtje	39	30	19	17	0	2	0	0
Boomblauwtje	0	1	2	0	4	5	9	2
Bont zandoojje	3	2	0	3	7	8	11	18
Hooibeestje	7	1	0	1	3	4	3	4
Koevinkje	37	79	19	41	54	14	11	4
Bruin zandoojje	161	273	310	232	170	148	144	153
Kleine ijsvogelvlinder	1	0	0	11	24	10	10	61
Gr. weerschijnvlinder	0	0	0	0	0	1	0	0
Keizersmantel	0	0	0	0	3	5	3	1
Atalanta	3	3	2	1	1	0	3	5
Dagpauwoog	2	3	2	0	9	2	11	1
Kleine vos	4	8	0	0	0	0	0	0
Gehakkelde aurelia	1	1	0	1	6	2	5	3
Distelvlinder	0	0	0	0	1	13	0	0
Landkaartje	1	0	0	2	3	1	0	0
St. Jansvlinder	57	79	19	7	2	14	16	13

Libellen

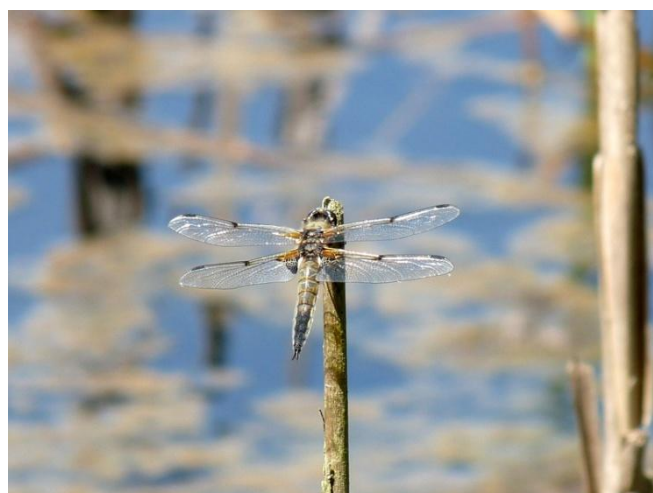
Soort	Totaal 2013	Totaal 2014	Totaal 2015	Totaal 2017	Totaal 2018	Totaal 2019	Totaal 2020	Totaal 2021
Weidebeekjuffer	0	2	0	0	0	1	0	0
Gewone pantserjuffer	2	1	1	28	12	6	6	11
Tengere pantserjuffer	58	20	0	29	9	69	37	90
Houtpantserjuffer	5	0	0	41	0	1	0	12
Watersnuffel	4	4	7	103	46	12	0	5
Azuurwaterjuffer	382	547	220	585	725	478	575	966
Lantaantje	0	0	17	4	2	4	1	1
Vuurjuffer	6	3	2	4	2	0	2	12
Koraaljuffer	0	0	0	0	0	1	0	0
Grote roodoogjuffer	0	0	0	0	3	0	0	0
Kleine roodoogjuffer	0	0	4	0	1	0	0	0
Glassnijder	0	0	0	1	0	1	0	0
Paardenbijter	6	6	1	3	1	4	2	1
Bruine glazenmaker	1	3	0	1	0	0	0	1
Blauwe glazenmaker	8	1	1	4	1	1	0	0
Grote keizerlibel	7	9	11	17	16	9	5	8
Zuidelijke keizerlibel	0	0	0	0	1	0	0	0
Smaragdlibel	6	13	3	2	6	5	7	5
Metaalglanslibel	0	0	0	0	1	1	2	1
Platbuik	0	0	11	11	18	7	3	3
Viervlek	30	39	10	31	78	22	15	30
Gewone oeverlibel	3	1	11	23	16	7	1	1
Gevlekte witsnuitlibel	0	4	0	0	2	0	0	0
Venwitsnuitlibel	0	0	0	1	0	0	0	0

Soort	Totaal 2013	Totaal 2014	Totaal 2015	Totaal 2017	Totaal 2018	Totaal 2019	Totaal 2020	Totaal 2021
Noordse witsnuitlibel	1	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte heidelibel	14	5	1	3	0	0	0	1
Bloedrode heidelibel	18	20	5	49	14	21	4	27
Bruinrode heidelibel	10	2	27	2	5	2	0	3
Steenrode heidelibel	2	0	0	1	0	0	0	0

Dit jaar is er weer een vlakdekkende inventarisatie uitgevoerd op het heideveldje ten westen van de parkeerplaats. Dit in verband met de aanwezigheid van grote aantallen Heideblauwtjes. Er zijn 2 tellingen verricht, waarbij met een handteller de Heideblauwtjes zijn geteld. Het terrein bestaat uit 14 voormalige rabatten, waarvan 13 met heidebegroeiing, waarbij 7 rabatten zijn geteld. Het totaal aantal is daarna door 7 gedeeld en met 13 vermenigvuldigd. Bij het elke keer overslaan van een rabat wordt dan het mogelijk dubbeltellen door het oplopen van de vlinders voorkomen. Het hoogste aantal van beide tellingen is in de tabel aangegeven.

Soort	5-7-17	29-6-18	27-6-19	13-7-20	7-7-21
Heideblauwtje	1.721	2.340	1.936	963	2.613

Op de Duivelshof zijn ook twee monitoringroutes voor libellen, waarbij de telgegevens na elke telling direct bij het Landelijke Meetnet Libellen worden ingevoerd. Jaarlijks worden de Visvijver en twee vennen tegenover het Loaboerke 10 keer per seizoen op libellen onderzocht. Hieronder staan de resultaten van 10 jaren onderzoek. Alle telgegevens op de Duivelshof zijn aan NM aangeleverd. Vergeleken met de Visvijver kent Loaboerke meer zeldzame libellensoorten. In de tabellen staat steeds de som van de jaarlijkse 10 bezoeken.

Vierlek

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Azuurwaterjuffer	216	164	164	128	126	319	241	146	169	105
Bl. breedscheenjuffer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Blauwe glazenmaker	6	9	3	6	2	4	3	1	1	4
Bloedrode heidelibel	15	13	26	32	32	47	18	53	38	60
Bruine glazenmaker	0	1	2	2	2	1	2	1	2	3
Bruinrode heidelibel	0	1	7	2	2	1	4	0	2	4
Gewone oeverlibel	5	2	0	0	1	0	6	0	0	2
Gewone pantserjuffer	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Glassnijder	0	0	0	1	2	2	2	1	0	1
Grote keizerlibel	1	2	4	2	2	1	4	3	3	1
Houtpantserjuffer	0	5	7	4	6	5	0	1	2	5
Lantaarntje	9	7	1	9	3	6	10	5	2	1
Metaalglanslibel	0	0	3	1	0	4	6	1	1	0
Paardenbijter	0	8	1	1	1	1	2	1	0	1
Platbuik	2	0	2	0	0	0	3	0	0	2
Smaragdlibel	3	6	2	3	10	2	6	1	5	0

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Steenrode heidelibel	2	11	5	1	0	0	0	1	0	0
Tengere pantserjuffer	0	1	0	0	2	1	2	9	0	4
Viervlek	10	6	3	3	13	6	23	0	4	0
Vuurjuffer	95	33	30	46	21	27	14	19	14	16
Watersnuffel	15	0	2	3	0	0	0	0	0	0
Weidebeekjuffer	2	2	1	1	1	2	1	0	0	0

Libellen monitoring Duivelshof Visvijver

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Azuurwaterjuffer	576	547	426	303	186	419	419	327	234	236
Beekoeverlibel	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe glazenmaker	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0
Bloedrode heidelibel	11	25	24	43	26	60	30	39	36	74
Bruine glazenmaker	2	0	0	0	4	1	0	0	0	2
Bruine winterjuffer	0	2	0	1	2	1	0	0	0	0
Bruinrode heidelibel	7	10	4	8	1	4	3	3	3	2
Gevlekte witsnuitlibel	0	0	0	0	0	2	4	0	0	0
Gewone oeverlibel	24	65	57	17	6	9	0	25	13	2
Gewone pantserjuffer	39	77	46	45	27	47	14	24	36	48
Glassnijder	1	0	0	0	3	1	0	0	0	0
Grote keizerlibel	12	25	23	21	15	22	21	14	16	12
Houtpantserjuffer	1	24	10	9	9	0	0	0	2	7
Koraaljuffer	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Lantaarntje	35	28	48	36	15	11	1	1	3	2
Metaalglanslibel	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Noordse witsnuitlibel	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Paardenbijter	13	16	12	10	4	3	3	0	2	7
Platbuik	5	2	5	3	5	3	2	2	3	3
Smaragdlibel	15	12	22	12	23	9	12	11	14	3
Steenrode heidelibel	10	36	6	3	0	2	0	1	0	0
Venglazenmaker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tengere pantserjuffer	25	52	28	104	24	73	35	54	68	147
Venwitsnuitlibel	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Viervlek	37	70	46	59	51	79	81	26	38	36
Vuurjuffer	40	2	2	9	0	2	3	1	0	2
Vuurlibel	1	0	6	1	0	0	0	0	1	0
Watersnuffel	97	44	200	110	51	24	1	10	12	1
Weidebeekjuffer	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1
Zuid. glazenmaker	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte heidelibel	15	21	26	3	1	0	0	0	0	1
Zwerv. pantserjuffer	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Libellenmonitoring Duivelshof Loaboerke

Ben Hulsebos

Nachtvlinderonderzoek 2021

Het afgelopen jaar is er door ons weer onderzoek gedaan aan de vlinders in de gemeente Losser. Voornamelijk werd er naar nachtvlinders gezocht, maar ook de dagvlinders zijn niet overgeslagen. De inventarisaties vonden plaats op de landgoederen de Snippert en de Duivelshof (Natuurmonumenten); in de terreinen Punthuizen en Stroothuizen (Staatsbosbeheer); in de Zandbergen, gelegen in het Dinkeldal; in het Arboretum Poort Bulten, in de Lutte; aan de Scholtinkstraat in Losser en op het Ringstation te Overdinkel; allen gelegen in de gemeente Losser. Alle waarnemingen zijn ingevoerd op waarnemingen.nl.

De volgende personen hebben in wisselende samenstellingen meegewerkt aan dit onderzoek: Rinus Baayens, Henk Gilbers, Bert Haamberg, Peter Halman, Leo Hassing, Sjaak Koster, Albert Meek, Nick Weda en Wim van de Woning.

Door het Corona-virus en andere oorzaken is er minder onderzoek gedaan gebruikelijk.

Methode

De nachtelijke inventarisaties werden gedaan met een lamp voor een gespannen laken. Hier komen de vlinders op af en gaan dan meestal rustig op het laken zitten. Ook is er gewerkt met een vlinderval, dit is een soort kist waar de lamp bovenop zit. Deze lokt de vlinders aan en die vliegen de kist in. De onderzoekers kunnen de volgende dag op hun gemak de vlinders determineren en tellen. De meeste vlinders worden hierna losgelaten, maar de moeilijk op naam te brengen soorten worden bewaard voor aanvullend onderzoek.

Ook is er smeer gebruikt. Dit lokmiddel, op basis van keukenstroop en wat alcoholische drank, wordt voor de schemering op ooghoogte op boomstammen gesmeerd. De nachtvlinders worden gelokt door de geur en drinken van het mengsel. Deze methode is vooral productief in het voor- en in het najaar. Dan bloeien er nog nauwelijks bloemen. In de zomer is de concurrentie van bloemen zo groot, dat smeren weinig oplevert. Tevens komen er op smeer soorten die niet of nauwelijks op licht afkomen. Vlinders waarbij twijfel bestaat over de juiste determinatie worden meegenomen om te worden gefotografeerd. Aan de hand van de foto worden specialisten om hun mening gevraagd. In sommige gevallen, dit geldt voornamelijk voor de kleine vlinders, zullen moeilijk op het uiterlijk te determineren exemplaren worden gedood. Hierna kan door middel van dissectie van de genitaliën de juiste naam worden bepaald. De overige vlinders kunnen daarna weer worden vrijgelaten.

We geven hier eerst de Nederlandse naam van de vlinder gevolgd door de wetenschappelijke naam tussen haakjes. Dit laatste is vooral bedoeld voor eventuele lezers van over de grens, die onze namen vaak niet begrijpen, maar via de wetenschappelijke naam dan toch weten waarover we het hebben.

Resultaat

Het voert te ver om van elke vindplaats een volledige opsomming te geven van al de soorten vlinders die er in 2021 zijn waargenomen. We hebben gekozen om van elke locatie de meest vermeldenswaardige soorten te noemen met een kleine toelichting over de verspreiding en de biologie. De gegevens over de verspreiding van de grote vlinders komen van de website van de Vlinderstichting: <https://www.vlinderstichting.nl>

Voor die van de kleine vlinders is gebruik gemaakt van de site: <http://www.microlepidoptera.nl>.

De fraaie foto's zijn verkregen van de Duitse site Lepiforum: <https://www.lepiforum.org>

Landgoed de Snippert

Dit jaar hebben we zeven keer geïnventariseerd op deze locatie. Hierbij werden 15 nieuwe soorten voor dit gebied vastgesteld, waarvan de meest bijzondere soorten zijn: de esdoornvruchtmineermot (*Etainia decentella*), de sleedoorndwergspanner (*Pasiphila chloerata*), de berkenspikkelspanner (*Aethalura punctulata*) en de esdoortandvlinder (*Ptilodon cucullina*).

Van de **esdoornvrucht-mineermot** kwam op 11 juni een exemplaar op licht. De vlinder is inmiddels op een tiental vindplaatsen in Nederland gevonden. De biologie van de rups is nog niet voldoende bekend, maar ze leeft in de vruchten of in de bladknoppen van de gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) en wordt nauwelijks gevonden. De soort komt waarschijnlijk algemener voor dan uit de weinige vindplaatsen blijkt. Van de provincie Overijssel waren nog geen waarnemingen bekend. De esdoornvruchtmineermot behoort tot de familie van de dwergmotten (Nepticulidae), de kleinste vlinders die er

zijn. In Nederland komen meer dan 80 soorten voor en regelmatig worden er in ons land nog nieuwe soorten gevonden. De vlinders komen maar vrij zelden op licht en door hun kleine afmetingen worden ze ook veel over het hoofd gezien op het laken. De rupsen van de meeste soorten leven in bladeren waarin ze gangetjes eten, die erg opvallend zijn en bladmijnen worden genoemd. Aan de hand van deze bladmijnen is de verspreiding van de meeste soorten goed bekend. De soorten die niet in de bladeren leven, maar in de bast of vrucht van de voedselplant worden veel minder gevonden en gelden vaak als zeldzaam.

De **berkenspikkelspanner** is een soort die vooral voorkomt op de zandgronden en in de duinen, waar berken groeien. Hoewel de soort inmiddels in alle provincies is gevonden, is ze meestal niet algemeen. Merkwaardigerwijs zijn er uit Twente slechts enkele vindplaatsen bekend van deze vlinder. De rups leeft, zoals de naam al aangeeft, op berk. Ze zijn zeer variabel, van eenkleurig groen met lichte lijnen tot bruin met een geelachtig vierkant vlekkenpatroon op de rug. Ze leven van mei-juni op de bladeren van berk.

Van de **sleedoorndwergspanner** werd op 11 juni een exemplaar gevangen. Deze soort behoort tot

de dwergspanners waarvan meer dan 50 soorten in ons land voorkomen. De vlinder is nauwelijks op het uiterlijk te onderscheiden van een aantal andere soorten dwergspanners. Deze soort is pas vanaf 1976 in ons land gevonden. In het begin met weinig waarnemingen, maar in deze eeuw is het aantal toegenomen. Momenteel komt ze hoofdzakelijk voor in de oostelijke helft van ons land van Groningen tot Limburg, maar is inmiddels ook van Zeeland vermeld. De rups leeft op de bloemen van sleedoorn en krentenboompje van april tot mei.

De **esdoorntandvlinder** behoort tot de tandvlinders (Notodontidae). Hiervan zijn in Nederland 34 soorten gevonden. De esdoorntandvlinder is een vrij zeldzame tandvlinder die hoofdzakelijk in Noord-Brabant wordt gevonden, maar ook in Noord-Limburg en Zeeuws Vlaanderen. Verder is de soort ook bekend van een viertal vindplaatsen uit het oosten van Twente. Op 11 juni kwamen er twee vlinders en op 2 juli nog een vlinder op licht. De rupsen leven op spaanse aak (*Acer campestre*) en zijn variabel van kleur met een kenmerkende tekening.

Duivelshof

In dit terrein is vorig jaar twee maal geïnventariseerd. De Duivelshof is zeer waarschijnlijk het best onderzochte terrein in Twente voor wat betreft de vlinders. Toch leverde het onderzoek van vorig jaar weer zeven nieuw soorten op voor de lijst. De teller van het aantal waargenomen soorten staat inmiddels op 733 stuks. De meest interessante onder de nieuwe soorten zijn de donkere wapendrager (*Clostera pigra*), waarvan een rups werd gevonden en de boksbaardvlinder (*Amphipyra tragopoginis*).

De **donkere wapendrager** behoort tot de familie van de tandvlinders (Notodontidae). Hoewel de soort in alle provincies van Nederland is gevonden is ze vrij zeldzaam. De rups leeft op wilgen- of populierensoorten en is goed te herkennen.

De **boksbaardvlinder** behoort tot de grote uilenfamilie (Noctuidae) en was vroeger een algemene soort. De laatste decennia is het aantal afgenomen. In Twente was ze nooit algemeen. De groene rups leeft op allerlei kruidachtige planten, maar ook op diverse soorten struiken.

Punthuizen

Hier werd dit jaar drie keer geïnterviewd. Dit terrein is in het verleden nog maar enkele keren bezocht, dus er zijn nog veel nieuwe soorten te verwachten. Dit jaar konden liefst 22 nieuwe soorten aan de lijst van Punthuizen worden toegevoegd. Vermeldenswaardige soorten waren hierbij de zwarte rietprachtmot (*Cosmopterix scribaiella*) en loodlijnwortelmot (*Dichrorampha plumbagana*).

Van de **zwarte rietprachtmot** werden meer dan tien mijnen gevonden op riet (*Phragmites australis*), de waardplant van de rups. De zwarte rietprachtmot behoort tot de familie van de prachtmotten, die vooral veel in de tropen voorkomen. De soort is inmiddels bekend uit alle provincies van ons land, maar wordt als vlinder zelden gevonden. Het is beter om uit te kijken naar de bladmijnen in riet, soms meer dan tien mijnen in een blad. Het riet moet staan op droge plekken die overschaduw worden door bomen of struiken. Aan het einde van de vorige eeuw zijn er op diverse plaatsen in De Lutte honderden bladmijnen gevonden.

De **loodlijnwortelmot** behoort tot de familie van de bladrollers (Tortricidae). Van deze grote familie rollen de rupsen van veel soorten de bladeren op, vandaar de naam. Er zijn echter ook veel soorten van deze familie waarbij de rupsen in de stengels of de wortels van de voedselplant leven. Dit is ook het geval bij deze soort. De rupsen leven in de wortels van duizendblad (*Achillea millefolium*). Veel soorten van het geslacht *Dichrorampha* lijken heel veel op elkaar en zijn zeer moeilijk van elkaar te onderscheiden. Hoewel de soort inmiddels uit alle provincies van Nederland bekend is, wordt ze maar zelden aangetroffen.

Stroothuizen

Hier hebben we dit jaar twee keer geïnventariseerd. Er werden zes nieuwe soorten voor dit terrein vastgesteld. Vermeldenswaardig hiervan het bontdikkopje (*Carterocephalus palaemon*) en de dennendwergspanners (*Eupithecia indigata*).

Van de dagvlinders behoort het **bont dikkopje** tot de dikkopjesfamilie (Hesperiidae), waarvan 16 soorten voor Nederland zijn vermeld. Inmiddels zijn er al enkele uitgestorven of zeer zeldzaam. Deze vlinder is een lokale soort die vooral op veel plaatsen in het oosten van Twente, de Achterhoek, Noord-Brabant en op een enkele vindplaats in Limburg voorkomt. Hoewel de soort niet algemeen is, kan ze op de vliegplaats soms in aantal worden gezien. De rupsen leven vooral op hennegras (*Calamagrostis canescens*) en pijpenstrootje (*Molinia caerulea*).

Van de **dennendwergspanner** kwamen niet minder dan tien exemplaren op licht. Het is een soort die in Nederland vrij wijd is verspreid, maar niet algemeen is. De vlinder is voornamelijk te vinden op de zandgronden en in de duinen waar de voedselplanten van de rups groeien: diverse naaldhoutsoorten zoals den, spar en lariks. De rups eet van de naalden. De vlinder is op het uiterlijk erg moeilijk met zekerheid te onderscheiden van verschillende andere dwergspannersoorten.

Zandbergen

Hier wordt niet jaarlijks, maar incidenteel geïnventariseerd. Dit jaar werd er 25 juni met licht op een laken naar vlinders gekeken. In totaal werden er die avond 57 soorten geteld. De vermeldenswaardige soorten, die op het licht afkwamen, waren de oranjevlekpedaalmot (*Agryresthia abdominalis*), de gele smalvleugelmot (*Batrachedra pinicolella*), de geelpalpmot (*Eccopisa effractella*) en de kraagvleugelmot (*Nephoterix angustella*).

De **oranje vlekpedaalmot** behoort tot de kleine familie van de pedaalmotten (Argyresthidae). Hiervan zijn 28 soorten voor Nederland vastgesteld, waarvan er een aantal uitsluitend aan jeneverbes zijn gebonden. Deze soort leeft ook op jeneverbes en de vlinders vliegen vaak rond de struiken. In de Zandbergen stonden vroeger veel jeneverbesstruiken waarvan er niet veel meer over zijn. De rups mineert de naalden en gaat via de bast aan de onderzijde van naald naar naald. Verpopping vind plaats buiten de mijn op de twijg of op de grond. De soort

komt voor op zandgrond waar jeneverbes groeit en is in een zevental provincies gevonden. De vlinder wordt zeldzaam genoemd, maar lokaal kan ze vrij algemeen zijn in en rond de jeneverbesstruiken.

De **gele smalvleugelmot** behoort tot de familie van de smalvleugelmotten (Batrachedridae). Deze familie heeft ongeveer 100 soort wereldwijd, waarvan er in Europa maar drie voorkomen en in Nederland slechts twee. De gele smalvleugelmot komt overal voor waar naaldhout groeit, maar is een vrij onopvallende soort. In Overijssel maar van enkele vindplaatsen bekend. De rups leeft op allerlei dennen- en sparrensoorten. Hierbij mineert de rups in de naalden en maakt later voor verpopping een cocon op een scheut van de voedselplant. De langgerekte spinselcocon is bedekt met vraatmateriaal en uitwerpselen van de rups en is daardoor niet opvallend.

De **kraagvleugelmot** behoort tot de grote familie die snuitmotten of die ook wel lichtmotten worden genoemd (Pylalidae). De soort was vroeger niet algemeen, maar ik de laatste jaren flink in aantal toegenomen. Mogelijke oorzaak is het aanplanten van de voedselplant van de rups: kardinaalsmuts. De rups leeft van de vruchten.

De **geelpalpmot** (Pylalidae) was een zeer zeldzame soort in de vorige eeuw, maar wordt nu bijna in heel Nederland verspreid voorkomend gevonden. Van Overijssel zijn maar enkele waarnemingen bekend. De rups leeft onder de hoofdnerf van een blad in een spinsel. Vooral op de bladeren van appel, maar soms ook op kers en hazelaar.

Arboretum Poort Bulten

Op het Arboretum is twee keer geïnventariseerd, er werden 14 nieuwe soorten waargenomen. Minder gewone soorten waren hier de fijnsparpedaalmot (*Argyresthia glabratella*) waarvan op 7 maart in de top van een scheut van spar (*Picea* sp.) een vraatbeeld van de rups van deze soort werd gevonden en de purpermot (*Pyrausta purpuralis*) met drie exemplaren op 9 juli.

De rups van de **fijnsparpedaalmot** (Argyresthidae) leeft in de eindloten van jonge bomen van fijnspar (*Picea abies*) waarin ze ook overwinterd. Wanneer volwassen in het voorjaar knaagt de rups een ronde opening aan de zijkant van de scheut en verpopt hierna boven of onder de uitgeknaagde opening. In mei of juni komt de vlinder uit de pop. De soort komt voor in Nederland op de zandgronden van noord tot zuid waar de voedselplant voorkomt. In Twente op een drietal vindplaatsen gevonden, waarvan twee in Losser.

De **purpermot** behoort tot de grote familie van de grasmotten (Crambidae). Het is een soort die verward kan worden met het algemenere muntvlindertje, wat er veel op lijkt. Beiden leven ze op o.a. muntsoorten (*Menthe* sp.), tijm (*Thymus* sp.), marjolein (*Origanum majorana*) en andere lipbloemigen. In vochtige gebieden vooral op watermunt (*Mentha aquatica*). Hoewel de soort in Nederland in alle provincie is gevonden, is ze niet algemeen. Er zijn nog maar weinig waarnemingen uit Overijssel.

Scholtinkstraat, Losser

Hier is zes keer geïnventariseerd, maar er werden geen nieuwe soorten aangetroffen. Van de kompassla-uil werden 83 eitjes geteld op een plant van de kompassla (*Lactuca serriola*) die hier al enige jaren in de tuin staat. Dit leverde ongeveer 60 rupsen op. Vanwege het voorkomen van de waardplant leeft er klaarblijkelijk een populatie van deze uil. Andere bijzondere soorten die op licht kwamen waren de armbandmot (*Elegia similella*) en het espenblad (*Phyllodesma tremulifolia*).

De **armbandmot** is een zeldzame soort die tegenwoordig voornamelijk wordt gevonden in het zuidoosten van ons land. Ze behoort tot de grote familie van de lichtmotten (Pyrilidae). In het verleden is de vlinder gevonden van het noorden van Gelderland tot in Zuid-limburg en ook nog op enkele vindplaatsen ver daarbuiten. In Twente wordt de soort nu af en toe waargenomen. De rups leeft onder een spinsel op de bladeren van eik.

Het **espenblad** is ook vrij zeldzaam en komt in Nederland voor van Drenthe tot Zuid-Limburg. In Twente wordt hij de laatste jaren wat vaker gezien. De soort behoort tot de spinners (Lasiocampidae). De rups leeft wilg, ratelpopulier (esp) en andere loofbomen, soms ook op bosbes. De vlinder lijkt zeer sterk op een nauwverwante soort: het hulstblad en is daar op het uiterlijk zeer moeilijk van te onderscheiden. Deze laatste soort is slechts van enkele vindplaatsen uit het zuiden bekend.

De **kompassla-uil** behoort tot de grote uilenfamilie (Noctuidae). Het is in Nederland een soort die vooral wordt gevonden in het zuiden en westen van Nederland. In Overijssel is de soort erg zeldzaam. Bij Wim van de Woning in de tuin zitten de vlinders al een paar jaar op zijn kompasslaplanten.

Ringstation

Hier is 22 keer geïnterviewd en hierbij konden er weer 14 nieuwe soorten aan de reeds lange lijst van soorten worden toegevoegd. Hieronder waren de volgende zeldzame of schaarse soorten: geel kijkgaatje (*Monopis obviella*), loodlijnwortelmot (*Dichrorampha plumbagana*), schaduwfruitbladroller (*Eudemis porphyrana*), wit weeskind (*Catephia alchymista*) en zuidelijke grasuil (*Mythimna vitellina*).

Het **kijkgaatje** behoort tot de Echte motten (*Tineidae*). De rupsen van deze vlinderfamilie leven van allerlei afval van dierlijke en plantaardige aard en kunnen zelfs schadelijk zijn in wollen kleding. Deze vlinder staat nu als zeldzaam bekend, maar is op veel plaatsen gevonden in alle provincies, ook op de Waddeneilanden.

De **schaduwfruitbladroller** lijkt veel op de bonte fruitbladroller, die veel algemener is. Zeker bij wat afgevlogen dieren is het noodzakelijk dat deze op genitaal onderzoek worden gecontroleerd. De soort is pas eind jaren 60 van de vorige eeuw in Zuid-Limburg als nieuw voor Nederland gevangen.

Het **witte weeskind** behoort tot de familie van de spinneruilen (Erebidae). De soort is zeldzaam in Nederland en wordt voornamelijk in de zuidelijke helft ervan gevonden. De laatste jaren neemt de soort echter toe. Wat voor Overijssel betreft, buiten de vindplaats op het Ringstation in Overdinkel, is de vlinder ook zeer recent waargenomen in Enschede en in Tubbergen. De rups leeft op eik, mogelijk ook op iep en heeft een voorkeur voor de jonge uitlopers ervan.

De **zuidlijke grasuil** is een soort uit de grote familie van de uilen (Noctuidea). Het is een trekvlinder die vanuit Zuid-Europa onregelmatig naar Nederland vliegt en voornamelijk in het zuidwesten van Nederland wordt waargenomen. Ze is in de jaren 60 van de vorige eeuw ook al eens in Losser gevangen. De rups leeft op diverse soorten grassen net als de andere soorten van het genus *Mythimna* – grasuilen.

Weeskinderen in het Dinkeldal 2021

Dit jaar is weer een aantal keren geïventariseerd naar de weeskinderen in het Dinkeldal. De resultaten waren minder goed dan in voorgaande jaren. Niet alle plekken zijn meerdere keren bezocht waardoor er dit jaar geen volledig beeld is van de populatie van de drie soorten. Door de corona en handicaps van sommige van de deelnemers aan de inventarisatie, was het moeilijk om voldoende onderzoek te doen. Van het rood weeskind werd maar één exemplaar waargenomen. In het verleden was dit de algemeenste soort, maar sinds deze eeuw wordt ze meer en meer vervangen door het karmozijnrood weeskind, een soort die in de vorige eeuw zeer zeldzaam was in Nederland. Hieronder de afbeeldingen van de drie soorten vlinders die de naam weeskind hebben gekregen. Het zijn grote vlinders met een spanwijdte tussen de 55-75 mm. De beide soorten met rode achtervleugels behoren tot de spinneruilen (Erebidae), die met de donkerbruine achtervleugels tot de uilen (Noctuidae).

Links het rood weeskind. Midden het karmozijnrood weeskind. Rechts het zwarte weeskind.

	17-7			18-7			19-7			20-7			25-7		
	ro	ka	zw	ro	ka	zw	ro	ka	zw	ro	ka	zw	ro	ka	zw
Zoekerbrug	-	-	-		nb		-	1	1		nb			nb	
Schokland	-	-	-		nb			nb			nb		-	3	2
Dode Dinkelarm	-	1	1		nb			nb			nb			nb	
Zandhuizerbrug	-	1	2		nb			nb			nb		-	1	2
Aarnink	-	5	-		nb			nb			nb		-	-	6
Huisman		nb			nb		-	5	-	1	-	2		nb	
Graafschappad	1	-	-		nb			nb			nb			nb	
Euverman	-	1	-		nb			nb			nb			nb	
Wewwelstadpad		nb			nb			nb			nb			nb	
Jan Wesselinkhuis		nb			nb			nb			nb			nb	
Glanerbrugdijk Elsbeek		nb			nb			nb			nb			nb	
Beverborgbrug		nb		-	1	-		nb			nb			nb	
Kribbenbrug		nb		-	1	2		nb			nb			nb	

ro = rood weeskind
ka = karmozijnrood weeskind
zw = zwart weeskind
nb = niet bezocht

Leo Hassing en Sjaak Koster

Soortenlijst van de gemeente Losser

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Roodkeelduiker	Regenwulp	Dodaars	Oeverzwaluw
Parelduiker	Rosse Grutto	Fuut	Boerenzwaluw
Kuifduiker	Zwarte Ruiters	Geoorde Fuut	Huiszwaluw
Roodhalsfuut	Groenpootruiter	Blauwe Reiger	Graspieper
Vaal Stormvogeltje	Bosruiter	Roerdomp	Gele Kwikstaart
Jan-van-gent	Oeverloper	Aalscholver	Grote Gele Kwikstaart
Kuifaalscholver	Steenloper	Ooievaar	Witte Kwikstaart
Kleine Zilverreiger	Witgat	Knobbelzwaan	Winterkoning
Grote Zilverreiger	Poelsnip	Zwarte Zwaan*	Heggenmus
Koereiger	Bokje	Kolgans	Roodborst
Kwak	Grauwe Franjepoot	Grauwe Gans	Blauwborst
Purperreiger	Kleine Jager	Brandgans	Nachtegaal
Zwarte Ooievaar	Middelste Jager	Grote Canadese Gans	Zwarte Roodstaart
Europese Flamingo	Kleinste Jager	Nijlgans*	Gekraagde Roodstaart
Chileense Flamingo*	Dwergmeeuw	Mandarijneend*	Roodborsttapuit
Heilige Ibis*	Kokmeeuw	Bergeend	Paapje
Lepelaar	Zwartkopmeeuw	Smient	Merel
Wilde Zwaan	Stormmeeuw	Krakeend	Zanglijster
Kleine Zwaan	Zilvermeeuw	Wilde Eend	Grote Lijster
Sneeuwgangs	Geelpootmeeuw	Slobeend	Sprinkhaanzanger
Kleine Rietgans	Pontische Meeuw	Zomertaling	Bosrietzanger
Taigarietgans	Kleine Mantelmeeuw	Kuifeend	Rietzanger
Toendrarietgans	Grote Mantelmeeuw	Wespendief	Kleine Karekiet
Rotgans	Drieteenmeeuw	Rode Wouw	Spotvogel
Roodhalsgans	Dwergstern	Havik	Braamsluiper
Dwerggans	Visdief	Sperwer	Grasmus
Indische Gans*	Noordse Stern	Buizerd	Tuinfluiters
Zwaangans*	Grote Stern	Torenvalk	Zwartkop
Casarca	Reuzenster	Boomvalk	Fluiter
Carolina-eend*	Bijeneter	Patrijs	Tjiftjaf
Pijlstaart	Kuifkoekoek	Kwartel	Fitis
Krooneend	Velduil	Kwartelkoning	Goudhaan
Tafeleend	Grijskopspecht	Fazant*	Vuurgoudhaan
Witoegeend	Strandleeuwerik	Kraanvogel	Grauwe Vliegenvanger
Topper	Waterpieper	Waterral	Bonte Vliegenvanger
IJseend	Oeverpieper	Waterhoen	Staartmees
Grote Zee-eend	Roodkeelpieper	Meerkoet	Glanskop
Zwarte Zee-eend	Duinpieper	Porseleinhoen	Matkop
Brilduiker	Grote Pieper	Scholekster	Kuifmees
Nonnetje	Noordse Kwikstaart	Kleine Plevier	Zwarte Mees
Middelste Zaagbek	Engelse Kwikstaart	Kievit	Pimpelmees
Grote Zaagbek	Rouwkwikstaart	Watersnip	Koolmees
Rosse Fluiteend*	Pestvogel	Houtsnip	Boomklever
Rosse Stekelstaart*	Waterspreeuw	Grutto	Taigaboomkruiper
Vale Gier	Noordse Nachtegaal	Wulp	Boomkruiper
Zeearend	Beflijster	Tureluur	Wielewaal
Schreeuwarend	Koperwiek	Holenduif	Grauwe Klauwier
Zwarte Wouw	Waterrietzanger	Houtduif	Gaai
Blauwe Kiekendief	Grote Karekiet	Turkse Tortel	Ekster
Bruine Kiekendief	Snor	Zomertortel	Kauw
Steppekiekendief	Sperwergrasmus	Stadsduif	Roek
Ruigpootbuizerd	Orpheusspotvogel	Koekoek	Zwarte Kraai
Visarend	Bergfluiters	Kerkuil	Raaf
Roodpootvalk	Bladkoning	Steenuil	Spreeuw
Slechtvalk	Pallas Boszanger	Bosuil	Huismus
Smelleken	Kleine Vliegenvanger	Ransuil	Ringmus
Griel	Buidelmees	Oehoe	Vink
Steltkluut	Baardman	Nachtzwaluw	Keep
Kluut	Notenkraker	Gierzwaluw	Europese Kanarie
Bontbekplevier	Bonte Kraai	IJsvogel	Groenling
Goudplevier	Napoleonwever*	Groene Specht	Putter

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Zilverplevier	Grote Barmsijs	Zwarte Specht	Sijs
Morinelplevier	Witstuitbarmsijs	Grote Bonte Specht	Kneu
Drieteenstrandloper	Frater	Middelste Bonte Specht	Kleine Barmsijs
Kanoet	Roodmus	Kleine Bonte Specht	Kruisbek
Krombekstrandloper	Witbandkruisbek	Draaihals	Goudvink
Kemphaan	Grote Kruisbek	Boomleeuwerik	Appelvink
Bonte Strandloper	IJsgors	Veldleeuwerik	Geelgors
Kleine Strandloper	Sneeuwgorst		
Temmincks Strandloper	Ortolaan		
Breedbekstrandloper			

Voormalige broedvogels	
Wintertaling	Hop
Grauwe Kiekendief	Tapuit
Korhoen	Kramsvogel
Zwarte Stern	Klapekster
Kuifleeuwerik	

Escapes	
Manengans*	Koningsfazant*
Chileense Smient*	Roodschoudertaling*
Vlekbekeend*	Kokardezaagbek
Bahamapijlstaart*	Saruskraanvogel*
Muskuseend*	Pauw*
Kaapse Casarca*	Witnekkraanvogel*
Keizergans*	Valkparkiet*
Mexicaanse Roodmus*	Diamantduif*
Kleine Pelikaan*	Chinees Kraanvogel*
Zwartbuikfluiteend*	Zilvertaling*

Ondersoorten
Toendrabortbekplevier
Russische Stormmeeuw
Scandinavische Tjiftjaf
Siberische Tjiftjaf
Witkopstaartmees
Kortsnavelboomkruiper
Noordse Kauw
Russische Kauw
Noordse Goudvink
Groenlandse Tapuit

* Bij waarnemingen.nl geclassificeerd als exoot

In totaal zijn in de Gemeente Losser 286 soorten vastgesteld (inclusief exoten, maar zonder escapes en ondersoorten). De lijst is door Leo Hassing en Ben Hulsebos samengesteld op basis van literatuuronderzoek, waarnemingenrubrieken en veldkennis vanuit het verleden van Leo Hassing. Wel zijn exoten als Nijlgans, Fazant, enz. meegeteld. Dit jaar is de Koningsfazant aan de escapes toegevoegd. De escapes betreffen vogels met een kwekersring of vogels die niet in de Nederlandse Avifauna als exoot worden bestempeld. Aan de lijst Niet-broedvogels kon dit jaar de Vale Gier worden toegevoegd, want op 19 juni vlogen 11 Vale Gieren over telpost Oelemars. Ook nieuw was de Rosse Stekelstaart van 20 en 21 september.

Leo Hassing en Ben Hulsebos

Waarnemingen op de Oelemars t/m 2021

In 2021 21 nieuwe kruisjes														code
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec		code
Parelduiker	x	x	x											Z
Roodkeelduiker	x	x	x	x	x					x		x	x	Z
Dodaars	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Fuut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Roodhalsfuut				x	x	x	x		x	x	x	x		WA
Geoorde Fuut				x	x	x	x	x	x	x	x			WA
Kuifduiker			x									x	x	Z
Aalscholver	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Roerdomp		x	x	x	x								x	Z
Kleine Zilverreiger					x	x	x		x			x		Z
Grote Zilverreiger	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	A
Koereiger							x						x	Z
Blauwe Reiger	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Purperreiger						x			x					Z
Kwak						x		x						Z
Flamingo							x							ZZ
Chileense Flamingo				x										ZZ
Lepelaar						x			x	x				Z
Heilige Ibis									x					ZZ
Zwarte Ooievaar					x	x	x	x		x				Z
Ooievaar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Knobbelzwaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Wilde Zwaan	x	x	x		x						x	x	x	WA
Kleine Zwaan	x	x	x	x							x	x	x	WA
Zwarte Zwaan		x	x						x	x				Z
Grote Canadese Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Brandgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Rotgans				x	x	x						x	x	Z
Grauwe Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kolgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Dwerggans											x	x	x	ZZ
Taigarietgans	x	x	x		x						x		x	Z
Toendrarietgans	x	x	x	x	x	x	x				x	x	x	A
Kleine Rietgans		x	x								x	x	x	Z
Sneeuwgans									x					ZZ
Roodhalsgans														ZZ
Nijlgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Indische Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Casarca		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Mandarijneend	x	x	x	x	x		x					x	x	WA
Carolinaeend				x										WA
Bergeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Smient	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Krakeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Wintertaling	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	A
Wilde Eend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Pijlstaart	x	x	x	x	x						x	x	x	WA

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code
Zomertaling		x	x	x	x	x	x	x	x	x			WA
Slobeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Krooneend			x	x	x		x	x	x		x	x	WA
Tafeleend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Kuifeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Topper		x		x				x		x		x	Z
Witoogeend	x	x		x	x						x	x	Z
Ilseend											x		ZZ
Grote Zee-eend		x	x	x	x	x					x		Z
Zwarte Zee-eend				x							x		Z
Brilduiker	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	WA
Nonnetje	x	x	x	x	x						x	x	WA
Middelste Zaagbek				x	x				x		x		Z
Grote Zaagbek	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	WA
Rosse Fluiteend										x	x		ZZ
Rosse Stekelstaart										x			ZZ
Vale Gier							x						ZZ
Zeearend		x			x	x			x	x	x	x	Z
Wespendief						x	x	x	x	x	x	x	WA
Zwarte Wouw					x	x	x	x	x		x		WA
Rode Wouw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Bruine Kiekendief			x		x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Blauwe Kiekendief	x	x	x	x	x	x	x				x	x	WA
Grauwe Kiekendief					x	x		x	x		x		Z
Steppekiekendief					x					x	x		Z
Havik	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Sperwer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Buizerd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Ruigbootbuizerd			x		x	x					x	x	Z
Visarend					x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Torenvalk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Smelleken			x	x	x	x				x	x	x	WA
Boomvalk					x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Slechtvalk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Roodpootvalk					x	x	x			x	x	x	Z
Patrijs	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Kwartel						x	x	x	x				Z
Fazant	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Waterral	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	WA
Porseleinhoen						x				x			Z
Waterhoen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Meerkoet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kraanvogel		x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	WA
Kluut					x	x				x			Z
Scholekster	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x		A
Griel								x	x				ZZ
Kleine Plevier					x	x	x	x	x	x			A
Bontbekplevier					x	x		x	x	x	x		WA
Goudplevier	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	WA
Zilverplevier					x	x		x	x	x	x	x	WA
Morinelplevier									x	x	x		Z

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code
Kievit	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kanoet					x		x		x				Z
Drieteenstrandloper		x		x	x			x	x				Z
Kleine Strandloper						x		x	x	x			Z
Temmincks Strandloper					x	x		x	x	x			Z
Krombekstrandloper				x		x	x	x	x	x			WA
Bonte Strandloper		x	x	x	x	x		x	x	x	x		WA
Breedbekstrandloper					x								ZZ
Kemphaan		x	x	x	x		x	x	x	x	x		WA
Bokje	x	x	x	x	x		x			x	x	x	WA
Watersnip	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	A
Houtsnip		x		x					x	x	x		Z
Poelsnip										x			ZZ
Grutto			x	x	x	x	x	x			x		WA
Rosse Grutto									x	x	x		Z
Regenwulp				x	x	x		x	x	x	x		WA
Wulp	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Zwarte Ruiters				x	x		x	x	x	x	x		WA
Tureluur			x	x	x	x	x	x	x	x	x		WA
Groenpootruiter				x	x	x	x	x	x	x	x		WA
Witgat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Bosruiter				x	x	x		x	x	x			WA
Oeverloper	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Steenloper					x			x		x			Z
Grauwe Franjepoot						x			x				ZZ
Middelste Jager										x			Z
Kleine Jager									x	x			Z
Kleinste Jager									x				ZZ
Dwergmeeuw		x		x	x		x			x	x	x	WA
Kokmeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Zwartkopmeeuw			x	x	x			x	x	x	x		WA
Stormmeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Kleine Mantelmeeuw		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Grote Mantelmeeuw		x	x		x	x		x	x		x		WA
Zilvermeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Geelpootmeeuw	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x	WA
Pontische Meeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	WA
Dwergstern					x	x		x					Z
Visdief				x	x	x	x		x	x	x		WA
Noordse Stern						x							ZZ
Grote Stern							x	x					ZZ
Zwarte Stern			x		x	x	x	x	x	x			WA
Reuzenster					x		x	x					Z
Holenduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Houtduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Turkse Tortel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Zomertortel					x	x	x	x	x				Z
Koekoek					x	x	x	x	x				WA
Kuifkoekoek				x									ZZ
Steenuil	x	x	x	x	x		x	x	x	x		x	WA
Ransuil		x	x	x	x	x	x	x					Z

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code	
Bosuil	x	x	x	x	x			x				x	x	WA
Velduil				x	x					x	x	x		Z
Kerkuil									x					ZZ
Gierzwaluw				x	x	x	x	x	x			x		A
Bijeneter									x					ZZ
IJsvogel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Hop										x				ZZ
Draaihals				x	x				x					Z
Kleine Bonte Specht	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	WA
Middelste Bonte Specht		x		x	x			x	x	x	x			Z
Gr. Bonte Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Groene Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Zwarte Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Boomleeuwerik		x	x	x	x	x		x		x	x	x	x	WA
Veldleeuwerik	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Strandleeuwerik		x								x		x		Z
Oeverzwaluw				x	x	x	x	x	x	x	x			ZA
Boerenzwaluw				x	x	x	x	x	x	x	x	x		ZA
Huiszwaluw				x	x	x	x	x	x	x	x			A
Boompieper				x	x	x	x	x	x	x	x	x		A
Graspieper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Waterpieper	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	WA
Oeverpieper				x						x	x			Z
Roodkeelpieper						x				x	x	x		Z
Grote Pieper										x				ZZ
Duinpieper					x	x		x	x	x		x		Z
Gele Kwikstaart				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Gr. Gele Kwikstaart	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Witte kwikstaart	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Pestvogel		x										x		Z
Winterkoning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Heggenmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Roodborst	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Blauwborst				x			x		x	x				Z
Nachtegaal					x	x	x		x					Z
Zwarte Roodstaart				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Gekraagde Roodstaart				x	x	x	x	x	x	x	x	x		A
Paapje				x	x	x	x		x	x	x			WA
Roodborsttapuit	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Tapuit				x	x	x	x		x	x	x	x		WA
Beflijster				x	x	x					x	x		Z
Merel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kramsvogel	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	A
Zanglijster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Koperwiek	x	x	x	x	x	x				x	x	x	x	A
Grote Lijster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Napoleonwever									x					ZZ
Rietzanger				x	x	x	x		x	x				Z
Waterrietzanger									x					ZZ
Sprinkhaanzanger					x	x		x	x					Z
Bosrietzanger					x	x	x	x						WA

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code
Kleine Karekiet				x	x x	x x	x x	x x	x				A
Spotvogel				x	x x	x x	x x						WA
Braamsluiper				x	x x	x x	x x	x x					WA
Grasmus				x	x x	x x	x x	x x	x x	x			A
Tuinfluitier				x	x x	x x	x x	x x					A
Fluiter				x									ZZ
Zwartkop				x	x x	x x	x x	x x	x x	x			ZA
Tjiftjaf		x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Fitis			x	x x	x x	x x	x x	x x	x				ZA
Goudhaan	x	x x	x x	x x	x x		x	x	x x	x x	x x	x x	A
Vuurgoudhaan	x	x	x x	x x	x x		x		x x	x x	x		WA
Bladkoning										x			Z
Baardman										x			ZZ
Grauwe Vliegenvanger					x	x x	x x	x x	x				WA
Bonte Vliegenvanger				x	x x	x x							WA
Buidelmees				x	x			x		x x			Z
Staartmees	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Witkopstaartmees	x												Z
Glanskop	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Matkop	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	WA
Kuifmees	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Zwarte Mees		x x	x x	x x	x x	x x		x x	x x	x x	x x	x x	WA
Pimpelmees	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Koolmees	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Boomklever	x	x x	x x	x x	x x		x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Boomkruiper	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Taigaboomkruiper		x	x										x
Wielewaal				x	x x	x x	x x	x					WA
Klapekster		x x		x	x					x x	x		WA
Grauwe Klauwier					x	x			x x	x			Z
Gaai	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Ekster	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Kauw	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Roek	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Zwarte kraai	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Bonte Kraai			x							x		x	Z
Raaf		x		x x	x		x		x x	x			Z
Spreeuw	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Huisemus	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Ringmus	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Vink	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Keep	x	x x	x x	x x	x x					x x	x x	x x	A
Europese Kanarie				x x		x	x x	x x	x x	x x	x x		WA
Groenling	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Putter	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Sijs	x	x x	x x	x x	x x		x x	x x	x x	x x	x x	x x	A
Kneu	x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	ZA
Frater	x	x	x							x x	x x		Z
Kleine Barmsijs	x	x x	x x	x x	x					x x	x x	x x	WA
Grote Barmsijs	x	x x	x x	x x						x x	x x	x x	WA
Kruisbek	x	x x	x x	x x		x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	WA

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code
Grote Kruisbek												x	ZZ
Goudvink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Appelvink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
IJsgors	x	x								x	x	x	WA
Sneeuwgors		x								x	x	x	Z
Ortolaan					x			x	x	x			Z
Geelgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Rietgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A

